

RAASIKU
VALD

Raasiku valla jätme- ja ringmajanduskava

2027–2032

SISUKORD

SISSEJUHATUS	4
1. RAASIKU VALLA ÜLDISELOOMUSTUS	5
2. HETKEOLUKORRA ÜLEVAADE JÄÄTMELIIKIDE JA KOGUSTE KAUPA	7
2.1. Olmejäätmete kogumine ja käitlemine	9
2.2. Segaolemejäätmete kogumine ja käitlemine	10
2.3. Biolagunevate jäätmete kogumine ja käitlemine	13
2.4. Paber- ja kartongjäätmete kogumine ja käitlemine	14
2.5. Pakendijäätmete kogumine ja käitlemine	16
2.6. Suurjäätmete kogumine ja käitlemine	18
2.7. Tekstiili ja rõivajäätmete kogumine ja käitlemine	18
2.8. Probleemtoodete jäätmete kogumine ja käitlemine	19
2.9. Ohtlike jäätmete kogumine ja käitlemine	23
2.10. Tervishoiu- ja veterinaarteenuste käigus tekkinud jäätmete kogumine ja käitlemine	24
2.11. Ehitus- ja lammutusjäätmete kogumine ja käitlemine	25
3. HINNANG JÄÄTMEVOOGUDELE TULEVIKUS	27
4. OLEMASOLEVATE KOGUSMISSÜSTEEMIDE JA KÄITLEMISTARISTU KIRJELDUS	29
4.1. Jäätmekäitluskohad	29
4.1.1. Raasiku jäätmejaam.....	30
4.1.2. Jääkreostusobjektid	30
4.1.3. Suletud prügilad	30
5. EELMISES JÄÄTMEKAVAS PÜSTITATUD EESMÄRKIDE KOKKUVÕTE	30
6. JÄÄTMEHOOLDUSE EESMÄRGID	31
7. JÄÄTMETEKKE VÄLTIMINE	33
7.1. Avalikel üritustel jäätmetekke vältimine	33
7.2. Biojäätmete ringlussevõtt ja tekke vältimine	34
7.3. Mere- ja muude veekogude prügi vältimine	36
8. JÄÄTMETEKKE VÄHENDAMINE JA RINGMAJANDUSE EDENDAMINE	36
8.1. Jäätmete ladestamise vähendamine	36
8.2. Korduskasutus ja parandamine	37
8.3. Ringsed lahendused ehitussektoris	37
8.4 Digilahendused ja andmepõhine juhtimine ringmajanduse arendamisel	38
8.5. Rohehanked ja keskkonnasäästlikud lahendused	39
9. JÄÄTME KOGUMISSÜSTEEMIDE ARENDAMINE	40

9.1. Jäätmete liigiti kogumise ja taaskasutamise edendamine	40
9.2. Jäätmetekitajate teadlikkuse tõstmine	41
9.3. Järelevalve tõhustamine.....	42
9.4. Teiste kohaliku omavalitsuse üksustega jäätme- ja ringmajanduskava elluviimiseks koostöö tegemise plaan	43
9.5. Olmejäätmete liigiti kogumise sihtarvu saavutamiseks vajalikud tegevused aastate kaupa	43
9.6. Raasiku jäätmejaama arendamine	44
9.7. Süvamahutite paigaldamine.....	44
9.8. Pakendite ja pakendijäätmete käitlemise kava	45
9.9. Korraldatud jäätmeveo arendamine.....	49
9.10. Jäätmehoolduse arendamise rahastamine	50
LISA 1. TEGEVUSKAVA EESMÄRKIDE REALISEERIMISEKS	54
LISA 2. JÄÄTMEHOOLDUSE ÕIGUSLIKUD ALUSED	57
LISA 3. JÄÄTME- JA RINGMAJANDUSKAVA RAKENDAMISE MÕJU KESKKONNALE	62
LISA 4. EELMISES JÄÄTMEKAVAS PÜSTITATUD EESMÄRKIDE TÄITMISEST	65

SISSEJUHATUS

Raasiku valla jäätme- ja ringmajanduskava 2027–2032 on omavalitsuse jäätmehooldust ja ringmajanduse arengut suunav strateegiline dokument, mille eesmärk on määrata jäätmehoolduse ning ringmajanduse arendamise peamised arengusuunad, tegevused ja meetmed aastani 2032.

Jäätme- ja ringmajanduskavas käsitletakse jäätmehoolduse olukorda kavaga hõlmatud territooriumil, jäätmehoolduse korraldamise ja tõhustamise eesmärgi ning nende saavutamiseks kavandatud meetmeid. Lisaks keskendub kava jäätmetekke vähendamisele, korduskasutuse ja ringmajanduse edendamisele, ressursitõhususe suurendamisele ning elanike keskkonnateadlikkuse tõstmisele.

Jäätme- ja ringmajanduskava koostamisel on lähtutud Riigi jäätmekavast 2023-2028¹, jäätmeseadusest, Raasiku valla arengukavast 2025-2035², avalikult kättesaadavatest andmetest ja valdkonnas koostatud jäätmealastest analüüsides.

Jäätme- ja ringmajanduskava on koostatud vastavalt jäätmeseaduse nõuetele, mis määravad kava sisu, koostamise ja avalikustamise põhimõtted. Jäätmekava koostamisel on lähtutud eelkõige jäätmeseaduse § 42 lõikes 3 sätestatud nõuetest. Kava käsitleb kohaliku omavalitsuse jäätmehoolduse korraldamist, jäätmetekke vähendamist, liigiti kogumise arendamist, korduskasutuse ja ringmajanduse edendamist ning ressursitõhususe suurendamist. Käesolev kava ei hõlma jäätmeid, mis ei kuulu jäätmeseaduse reguleerimisalasse või mille käitlemine on reguleeritud teiste seaduste ja õigusaktidega.

Järgmise viie aasta jooksul keskendub Raasiku vald jäätmehoolduse korralduse ajakohastamisele, liigiti kogumise võimaluste parandamisele ning ringmajanduse põhimõtete laiemale rakendamisele. Eesmärk on muuta jäätmete liigiti kogumine elanike jaoks lihtsamaks ja mugavamaks ning suunata senisest suurem osa jäätmetest korduskasutusse ja ringlusse.

Olulisemad kavandatud tegevused on:

- **uuendatakse korraldatud jäätmeveo süsteemi** – 2027. aastal korraldatakse uued jäätmeveo ja jäätmekäitluse hanked ning ajakohastatakse jäätmehoolduseeskirja. Jäätmeseadusest tulenevalt korraldatakse veoteenuse ja käitlusteenuse hanked eraldi. Veoteenuse osas korraldatakse hange segaolmejäätmete ja biojäätmete veoks ning eraldi hange pakendijäätmete veoks. Käitlusteenuse osas hangitakse segaolmejäätmete ja biojäätmete käitus. Pakendijäätmete käitlemine toimub tootjavastutuse süsteemi kaudu ning selle korraldavad taaskasutusorganisatsioonid;
- **pakendijäätmete kogumisel minnakse tiheasustusaladel üle tekkekohal kogumisele**, et suurendada liigiti kogutud pakendijäätmete osakaalu;
- **paberi- ja kartongijäätmeid hakatakse koguma koos paber- ja kartongpakendiga**, liikudes materjalipõhise kogumissüsteemi suunas.
- **klaaspakendi kogumist jätkatakse avaliku kogumisvõrgu kaudu**, tagades elanikele klaaspakendi üleandmise võimaluse avalikes kogumispunktides;
- **arendatakse Raasiku jäätmejaama teenuseid** – laiendatud jäätmejaamas parandatakse erinevate jäätmeliikide üleandmise võimalusi;

¹ Riigi jäätmekava 2023-2028 (<https://kliimaministeerium.ee/jaatmekava>)

² Raasiku valla arengukava 2025-2035 (<https://www.riigiteataja.ee/akt/419092025009>)

- **arendatakse korduskasutus- ja jagamislahendusi** – jäätmejaamas arendatakse korduskasutuseks sobivate esemete vastuvõttu ja vajadusel toetatakse valda toidujagamiskapi paigaldust kogukonna eestvedamisel;
- **muudetakse avalikud üritused keskkonnahoidlikumaks** – kavandatakse sorteerimisprügikastide ja korduskasutatavate nõude soetamist ning rakendatakse ringmajanduse põhimõtteid valla asutustes ja üritustel;
- **tugevdatakse järelevalvet** – täiendatakse jäätmevaldajate registrit, kontrollitakse korraldatud jäätmeveoga hõlmatust ja liigiti kogumise nõuete täitmist ning tegeletakse järjepidevamalt jäätmekäitlusalaste rikkumistega;
- **kasutatakse rohkem andmepõhist juhtimist** – liigiti kogumise tulemusi hakatakse regulaarsemalt jälgima ning kogutud andmete põhjal hinnatakse rakendatud meetmete tulemuslikkust ja vajadust süsteemi täiendamiseks;
- **suurendatakse elanike teavitamist ja keskkonnateadlikkust** – regulaarselt jagatakse infot jäätmete liigiti kogumise, kompostimise, korduskasutuse, ohtlike jäätmete ja jäätmetekke vähendamise võimaluste kohta.

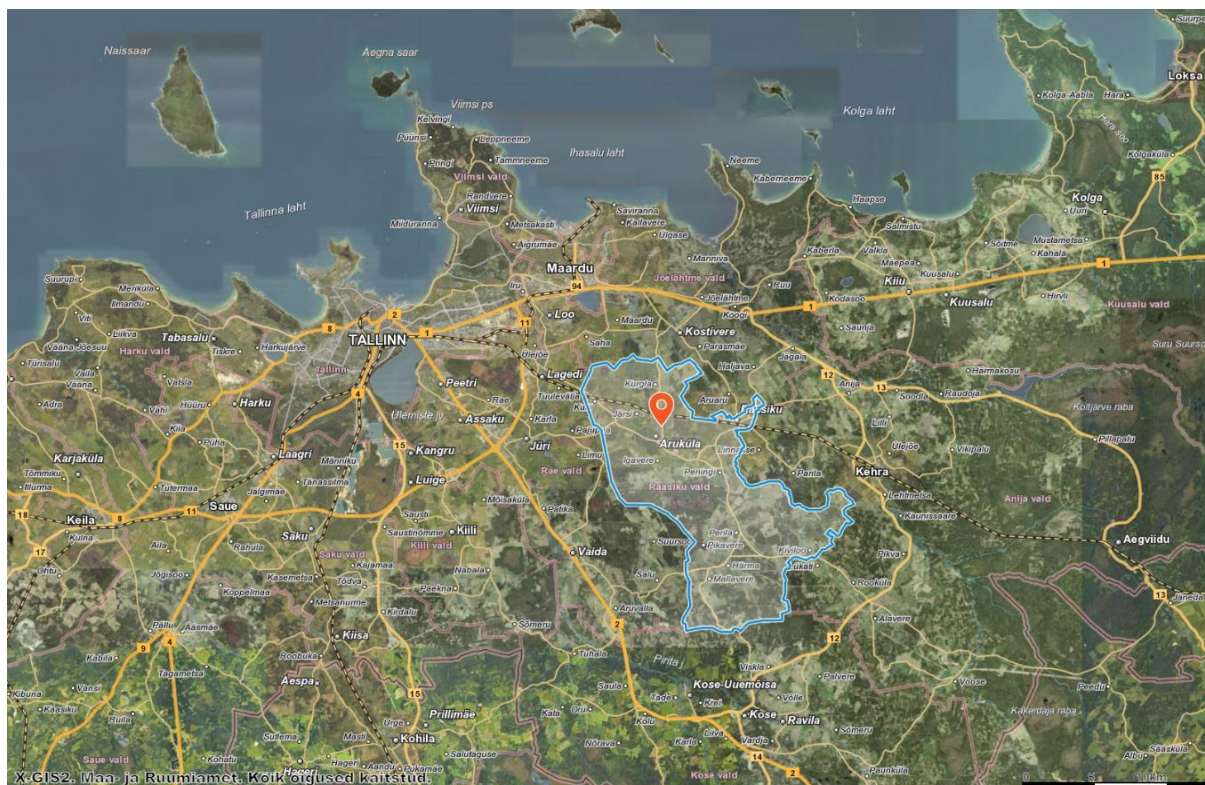
Käesolevas jäätme- ja ringmajanduskavas kirjeldatud strateegilised eesmärgid, tegevused ja meetmed võivad vajaduse korral muutuda. Muudatuste vajadus võib tuleneda õigusaktide muudatustest, jäätmekäitlusturu arengutest, tehnoloogiliste lahenduste muutumisest, ringmajanduse põhimõtete laiemast rakendamisest ning omavalitsuse vajaduste ja võimaluste muutumisest. Samuti võivad kava mõjutada prognoositud või raskesti prognoositavad muutused majanduslikus, sotsiaalses või poliitilises keskkonnas.

Jäätme- ja ringmajanduskava rakendamine toimub tegevuskava alusel. Tegevuskava ja kavandatud meetmeid korrigeeritakse vajaduspõhiselt, lähtudes õigusaktide muudatustest, eesmärkide täitmise tulemustest ning jäätmehoolduse ja ringmajanduse valdkonna arengutest.

1. RAASIKU VALLA ÜLDISELOOMUSTUS

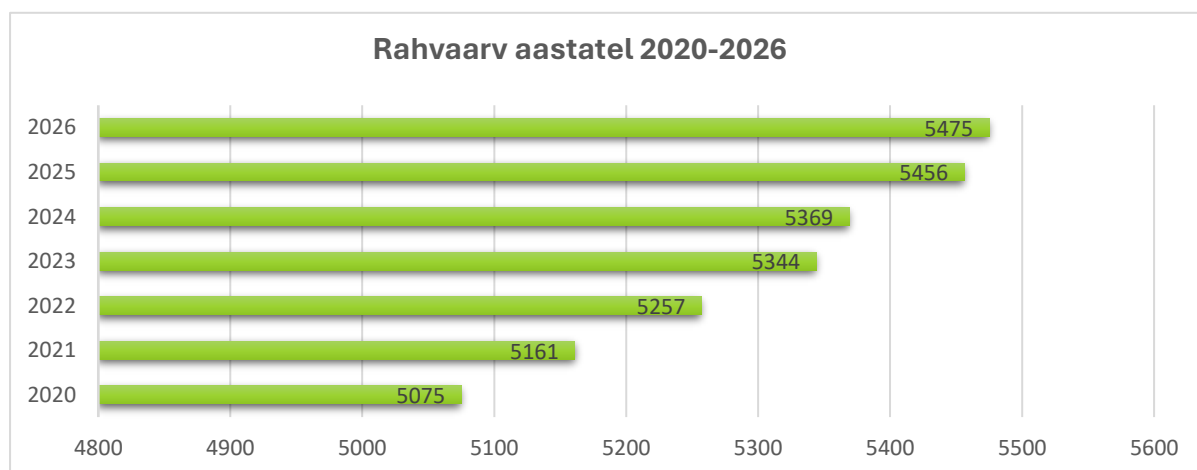
Raasiku vald paikneb Harju maakonnas ning kuulub Tallinna mõjupiirkonda. Suurem osa rahvastikust koondub Aruküla ja Raasiku alevikesse, kuid enamikul hajaasustuse küladel on oma keskus või tihedamalt asustatud piirkond.

Käesoleva jäätme- ja ringmajanduskavaga planeeritakse jäätmemajandust 158 km² suurusel territooriumil. Seisuga 01.01.2026 oli rahvastikuregistri andmetel Raasiku vallas 5475 elanikku, asustustihedus 33,7 elanikku km² kohta. Kavaga hõlmataval territooriumil on kaks alevikku ja 13 küla.

Joonis 1. Raasiku valla halduspiir (allikas: Maa- ja Ruumiamet).

Rahvastikuregistri andmetel Raasiku valla elanike arv seni iga aastaga suurenenud. Raasiku valla rahvaarvu jagunemine aastate kaupa on välja toodud joonisel 2.

Joonis 2. Rahvaarv Raasiku vallas aastatel 2020-2026 01. jaanuari seisuga (allikas: Rahvastikuregister).

Statistikaameti andmetel tegutses 2025. aastal Raasiku valla territooriumil kokku 557 ettevõtet. Ettevõtluses on põhiharudeks ettevõtete arvu järgi ehitus, aga ka hulgi- ja jaekaubandus, põllumajandus, metsamajandus, kalapüük. Veondus ja laondus ja töötlev tööstus. Täpsem jaotus tegevusvaldkondade kaupa on välja toodud tabelis 1.

Tabel 1. Raasiku valla ettevõtted tegevusala järgi aastal 2025 (allikas: Statistikaamet).

Tegevusala	Ettevõtete arv	Osakaal (%)
Ehitus	110	19,7
Kutse-, ja teadus- ja tehnikaalane tegevus	73	13,1
Hulgi- ja jaekaubandus; mootorsõidukite ja mootorrataste remont	65	11,7
Töötlev tööstus	51	9,2
Veondus ja laondus	39	7,0
Põllumajandus, metsamajandus ja kalapüük	33	5,9
Haldus- ja abitegevused	33	5,9
Kunst, meelelahutus ja vaba aeg	32	5,7
Kinnisvaraalane tegevus	28	5,0
Info ja side	27	4,8
Muud teenindavad tegevused	25	4,5
Majutus ja toitlustus	11	2,0
Tervishoid ja sotsiaalhoolekanne	11	2,0
Finants- ja kindlustustegevus	9	1,6
Haridus	7	1,3
Veevarustus; kanalisatsioon; jäätme- ja saastekäitlus	2	0,4
Elektrienergia, gaasi, auru ja konditsioneeritud õhuga varustamine	1	0,2

2. HETKEOLUKORRA ÜLEVADE JÄÄTMELIIKIDE JA KOGUSTE KAUPA

Hetkeolukorra ülevaate saamiseks on kasutatud Raasiku Vallavalitsuse käsutuses olevat teavet ja riikliku jäätmetatistika andmeid. Riiklik jäätmetatistika andmebaas koondab kokku tekitatud, kogutud ja käideldud jäätmekogused jäätmekäitlejate esitatud jäätmearuannete põhjal.

Raasiku valla jäätmetekke andmed on saadud Keskkonnaagentuuri andmebaasist Keskkonnaportaali³. Jäätmekoguste ülevaade on koostatud perioodi 2020-2025 kohta.

Perioodil 2020-2025 tekkis Raasiku vallas kokku ca 90 035 tonni erinevaid jäätmeid (Tabel 2). Tegemist on kõikide jäätmeliikide koondandmetega, mis hõlmavad kodumajapidamistes, tööstuses ja tootmises, avalikes asutustes ning muudes ettevõtetes tekkinud jäätmeid. Suurema osa nendest jäätmetest ehk 68% (60 912 tonni) moodustasid 17-koodiga jäätmed, kuhu kuuluvad erinevad ehitustegevuse käigus tekkinud jäätmed nagu bituumenitaolised segud, teetammitätepinnas, kivid ja pinnas aga ka betoon, tellised, puit, lehtklaas, metallid, asbesti sisaldavad ehitusmaterjalid ning ehitus- ja lammutussegapraht. 16% (14 500 tonni) moodustasid 01-koodiga jäätmed, kuhu kuuluvad kruusajäätmed ja kivipuru. Nimetatud jäätmeliikide osakaal viitab selgelt sellele, et vaadeldud perioodil, eeskätt aastatel 2020–2021, toimus piirkonnas

³ Keskkonnaportaali

(https://tableau.envir.ee/views/Avalikud_pringud_Jtmed/Omavalitsusetasand?%3Aembed=y&%3Aiid=1&%3AisGuestRedirectFromVizportal=y)

ulatuslik teedeehitustegevus. Olmejäätmed koos pakendijäätmetega moodustavad jäätmete kogutekkest 11% (9540 tonni) ning ülejäänud 5% moodustavad muud erinevad tööstuses ja tootmises tekkinud jäätmed.

Tabel 2. Jäätmete koguteke (sh kogumine) tonnides põhigruppide lõikes aastatel 2020-2025 (allikas: Keskkonnaportaal).

Põhigrupp	2020	2021	2022	2023	2024	2025
01 Maavarade ja maa-ainese töötlemisel tekkinud jäätmed	14 500	0	0	0	0	0
02 Põllumajandus-, metsandus-, jahindus-, kalandus- ja toiduainetööstuse jäätmed	25,8	3,2	0	8,4	0	2
03 Puidu-, paberi- ja mööblitööstuse jäätmed	8,5	5,3	11	45,8	5,3	0,2
04 Tekstiilitööstusjäätmed	2,8	2,3	10,8	9,1	2,9	2
07 Orgaaniliste keemiaprotsesside jäätmed	13,7	21,5	8,9	5,5	0	0,8
08 Pinnakatete, liimide ja trükivärvide jäätmed	10,4	4,7	19,9	10,9	22,8	18,8
10 Termiliste protsesside jäätmed	19,8	24,7	24,8	28,2	0	0
12 Metallide ja plastide mehaanilise töötlemise jäätmed	133,9	128,2	90,6	129,0	115,1	143,8
13 Õli- ja vedelkütusejäätmed	9,6	3,4	3,6	5,9	6,5	6,6
14 Orgaaniliste lahustite, külmutusagentside ja propellentide jäätmed	0	0,07	0,04	0	0,6	0
15 Pakendijäätmed ja seotud materjalid	396,3	221,6	212,5	267,5	326,5	333,6
16 Muud nimistus nimetamata jäätmed	30,6	27,6	20,3	129,6	306,2	421,9
17 Ehitus- ja lammutusjäätmed	5 920,7	42 658	6 468,5	1 834,8	1 926,2	2103,5
18 Tervishoiujäätmed	0,02	0,2	0,02	0,06	0	0,1
19 Jäätmekäitluse ja reoveepuhastite jäätmed	315,6	383,5	370,3	411,3	676,5	831,6
20 Olmejäätmed (sh liigiti kogutud)	1 384,3	1 459,1	1 166,4	1 232,5	1 286,9	1253
Koguteke (sh kogumine)	22 772	44 943,4	8 407,7	4 118,6	4 675,5	5118,2

Esitatud andmete põhjal on selgelt näha, et jäätmetekke struktuur Raasiku vallas on vaadeldud perioodil olnud tugevalt mõjutatud ajutistest teguritest, eeskätt ehitus- ja teedeehitustöödest. Ehitus- ja lammutusjäätmete (17-kood) ning pinnasetöödega seotud jäätmete (01-kood) suur osakaal viitab sellele, et kogutekkes domineerivad projektipõhised ja ajutise iseloomuga jäätmevood, mis ei peegelda tavapärasest, igapäevast jäätmeteket.

Sellest tulenevalt tuleb kava eesmärkide seadmisel ja meetmete kavandamisel keskenduda eelkõige olmejäätmete ja nendega seotud jäätmeliikide (sh pakendijäätmed) tekkele ja käitlusele, kuna need kujutavad endast püsivat ja aastati võrreldavat jäätmevoogu. Ehitusjäätmete suured mahud võivad üksikutel aastatel oluliselt moonutada üldist statistikat ning ei ole otseselt seotud elanike jäätmekäitluskäitumise ega korraldatud jäätmeveo süsteemi toimimisega.

2.1. OLMEJÄÄTMETE KOGUMINE JA KÄITLEMINE

Olmejäätmed (jaotisekoodiga 20) on kodumajapidamistest kogutud segajäätmed ja liigiti kogutud jäätmed, sealhulgas paber ja kartong, klaas, metallid, plast, biojäätmed, puit, tekstiil, pakendid, elektri- ja elektroonikaseadmetest tekkinud jäätmed, patareid ja akud ning suuremõõtmelised jäätmed, sealhulgas madratsid ja mööbel ning muudest allikatest kogutud segajäätmed ja liigiti kogutud jäätmed, mis on oma koostise ja omaduste poolest kodumajapidamis jäätmete sarnased (JäätS § 7).

Olmejäätmete teke, sealhulgas pakendijäätmed (jaotiskoodiga 15) on vaadeldaval perioodil 2020-2025 jäänud suurusjärku 1379 – 1781 tonni aastas (joonis 3). Olmejäätmete tekke jaotus ettevõtete ning kodumajapidamiste vahel aastatel 2020–2025 näitab, et valdava osa jäätmetest moodustavad enamikul aastatest kodumajapidamistest pärinevad jäätmed. Aastatel 2020–2025 tekkis olmejäätmeid kokku ligikaudu 9 541 tonni, millest ettevõtetest pärines 2 907 tonni ehk umbes 30% ning kodumajapidamistest 6 634 tonni ehk ligikaudu 70%.

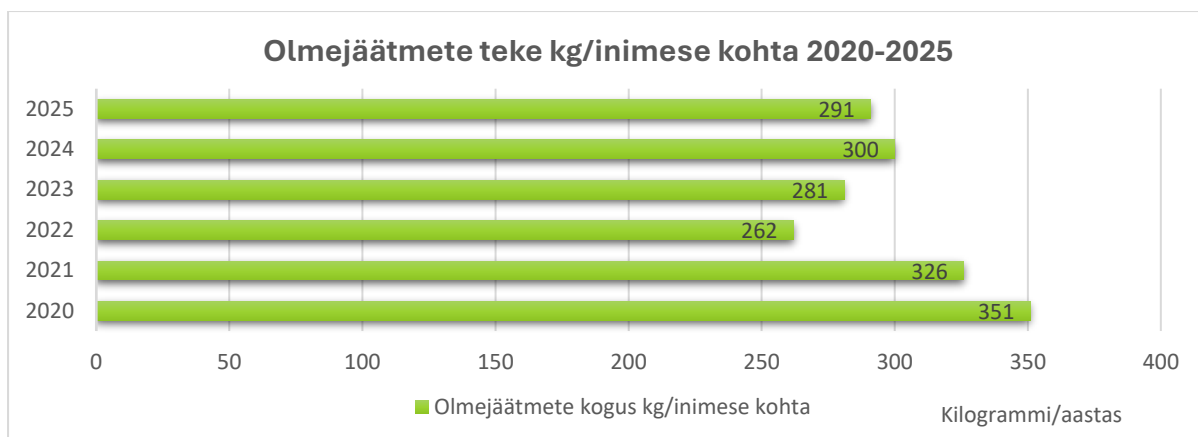

Joonis 3. Olmejäätmete tekkemahud Raasiku vallas kodumajapidamiste ja ettevõtete lõikes aastatel 2020-2025 (allikas: Keskkonnaportaal).

Eurostati⁴ andmetel tekkis 2024. aastal Eestis elaniku kohta keskmiselt 375 kilogrammi olmejäätmeid. Raasiku vallas kogutud olmejäätmete kogus ühe elaniku kohta on vaadeldaval perioodil vahemikus 262-351 kg/inimese kohta (joonis 4).

⁴ Eurostat andmebaas:

(https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/cei_pc031/default/table?lang=en)

Joonis 4. Olmejäätmete tekkemahud ühe elaniku kohta Raasiku vallas aastatel 2020-2025 (allikas: Keskkonnaportaal).

Olmejäätmete teke elaniku kohta perioodil 2020–2025 näitab üldjoontes vähenenud, kuigi aastate lõikes on esinenud kõikumisi. Perioodi alguses oli näitaja kõrgem, seejärel toimus selgem langus ning viimastel aastatel on jäätmete teke püsinud mõnevõrra kõrgemal tasemel, kuid siiski madalamana kui perioodi alguses. Muutused võivad olla seotud nii tarbimisharjumuste kui ka jäätmete liigiti kogumise arenguga, mille tulemusel suunatakse suurem osa jäätmetest eraldi kogutavatesse jäätmevoogudesse.

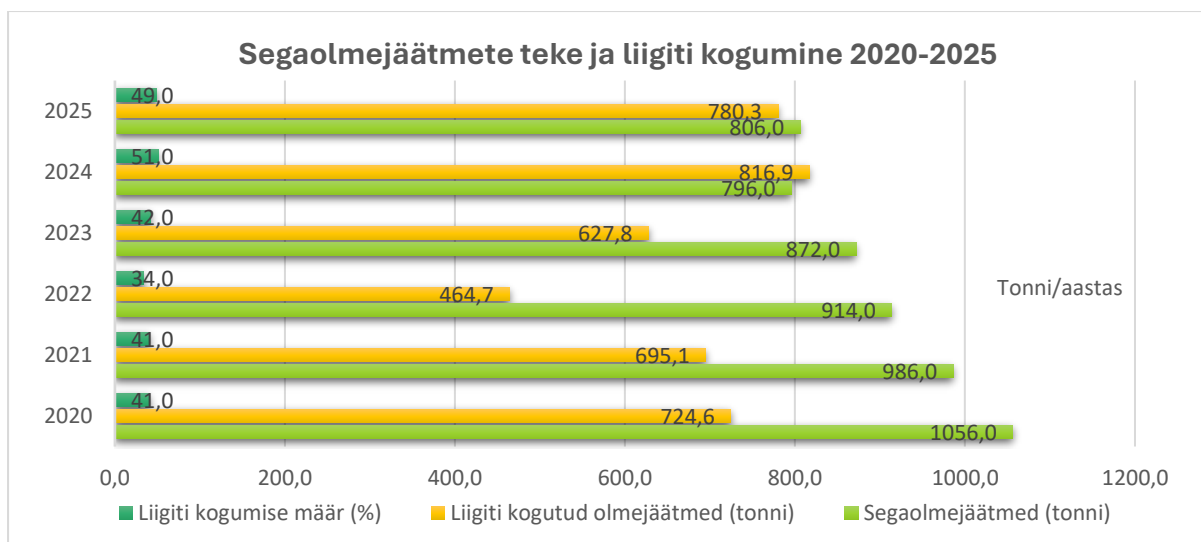
Olmejäätmete liigiti kogumisel tekkekohas tuleb vastavalt keskkonnaministri 03.06.2022 määrusele nr 28 "Olmejäätmete liigiti kogumise ja sortimise nõuded ja kord ning sorditud jäätmete liigitamise alused" liigiti koguda vähemalt järgmised jäätmeliigid: paber ja kartong, kodumajapidamises tekkinud plastid, metallid, klaas ja puit, biolagunevad aia- ja haljastujäätmed, köögi- ja sööklajajäätmed, bioloogiliselt mittelagunevad aia- ja haljastujäätmed, pakendid, tekstiil, suurjäätmed, probleemtoodete jäätmed, ravimijäätmed ja ohtlikud jäätmed.

Raasiku vald tervikuna on hõlmatud korraldatud jäätmeveoga, vallas on moodustatud üks jäätmeveopiirkond. Korraldatud jäätmeveo raames kogutakse segaolmejäätmeid, biolagunevad köögi- ja sööklajajäätmed, biolagunevad aia- ja haljastujäätmed, paberi- ja kartongijäätmed, suurjäätmed, klaasi- ja segapakendijäätmed. Kõiki neid jäätmeid tuleb tekkekohal liigiti koguda, erisused kehtivad nende üleandmisel jäätmevedajale.

2.2. SEGAOLMEJÄÄTMETE KOGUMINE JA KÄITLEMINE

Segaolmejäätmete (20 03 01) kogumine ja vedu on korraldatud jäätmeveoga hõlmatud ning kõik Raasiku valla jäätmevaldajad peavad olema kogumissüsteemiga liidetud. Segaolmejäätmete kogumisega seotud tehnilised nõuded, nagu kogumismahutite tüübi, materjali, suuruse, paiknemise, tühjendussageduse ja ühiste kogumismahutite kasutamise sätestab Raasiku valla jäätmehoolduseeskiri.

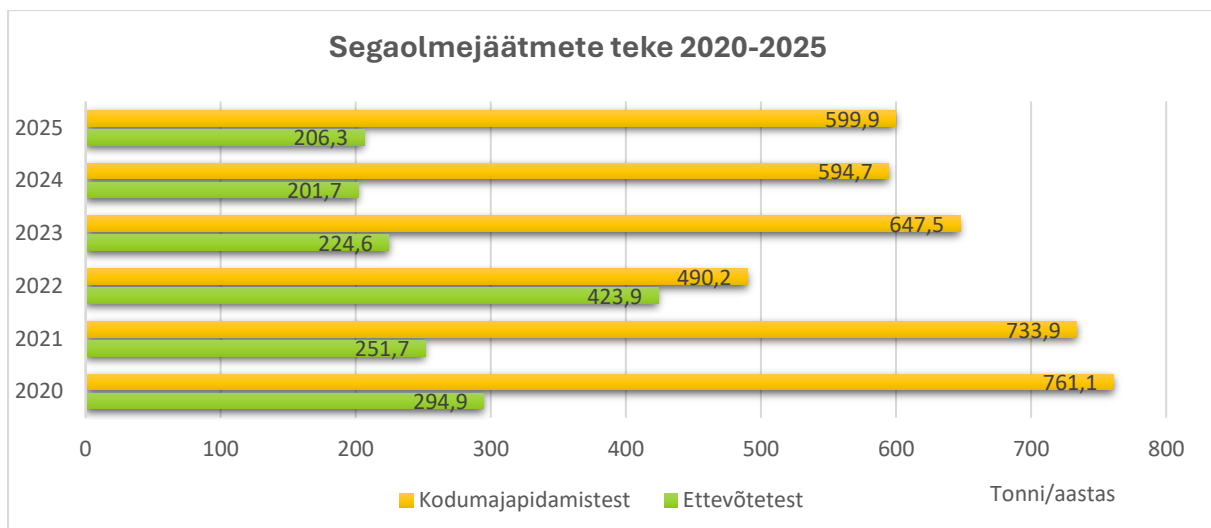
Olmejäätmetest suurima tekkemahuga on segaolmejäätmed, mis hõlmavad nii ettevõtete kui kodumajapidamiste jäätmeid, mis on aastate lõikes jäänud vahemikku 796 - 1056 tonni aastas. Liigiti kogumise määr oli vaadeldaval perioodil suurim 2024. aastal, ulatudes 51%-ni. Olulise panuse sellesse kasvu andis biojäätmete liigiti kogumise suurenemine. 2024. aastal koguti biojäätmeid varasemate aastatega võrreldes ligikaudu 205 tonni rohkem. Biojäätmete suurem eraldamine segaolmejäätmetest aitas kaasa nii liigiti kogutud jäätmete koguse suurenemisele kui ka segaolmejäätmete koguse vähenemisele. (joonis 5).

Joonis 5. Segaolmejjäätmete tekkemahud ja liigiti kogumise määr Raasiku vallas aastatel 2020-2025 (allikas: Keskkonnaportaali).

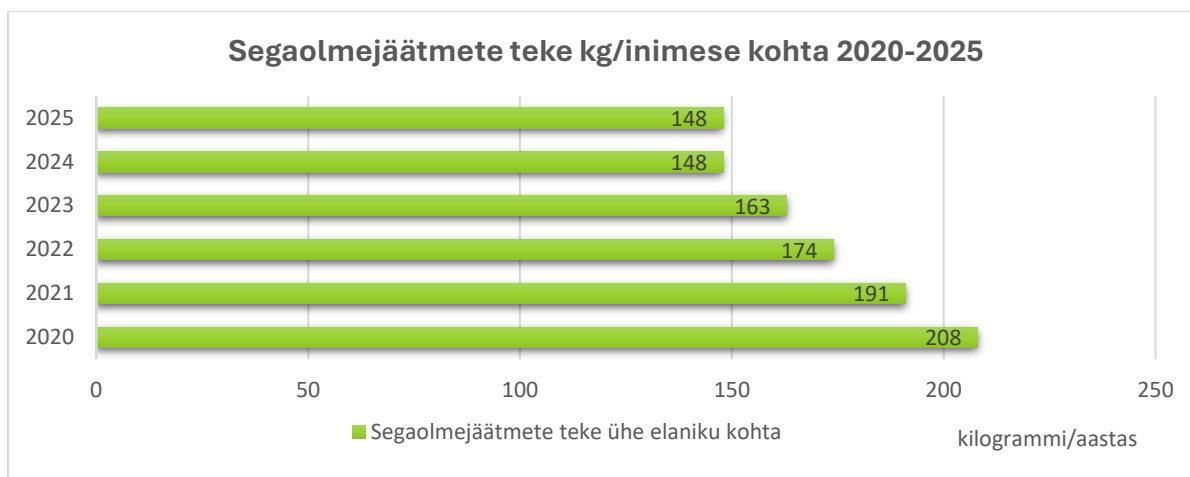
Segaolmejjäätmete kogumisel ja käitlemisel on eesmärgiks:

- prügilasse ladestatavate segaolmejjäätmete kogus viia miinimumini ning neid ei tohi segada liigiti kogutavate jäätmetega;
- jäätmete äraveo ja käitlemise hinnastamine viisil, mis motiveerib ja edendab jäätmete liigiti kogumist;
- jäätmete kogumiseks ja veoks kasutatakse uuenduslikke lahendusi;
- jäätmetekitaja maksab tekitatud jäätmekoguste eest;
- eelistatakse energeetiliselt taaskasutust vms lahendust, mis väldib ladestamist.

Joonis 6. Raasiku vallas segaolmejjäätmete tekkemahud kodumajapidamiste ja ettevõtete lõikes aastatel 2020-2025 (allikas: Keskkonnaportaali).

Keskkonnaportaali andmetel tekkis 2025. aastal Eestis ühe elaniku kohta keskmiselt 252 kilogrammi segaolmejjäätmeid. Raasiku vallas kogutud segaolmejjäätmete kogus ühe elaniku kohta on olnud viimisel viiel aastal vahemikus 148-208 kg/inimese kohta, mis on oluliselt madalam võrreldes Eesti keskmisega (joonis 7).

Joonis 7. Segaolmejjäätmete tekkemahud ühe elaniku kohta Raasiku vallas aastatel 2020-2025 (allikas: Keskkonnaportaal).

Segaolmejjäätmete väiksem kogus elaniku kohta võrreldes Eesti keskmisega võib tuleneda mitmest tegurist. Üheks peamiseks põhjuseks on tõenäoliselt tõhusam liigiti kogumise süsteem, mille tulemusel suunatakse suurem osa jäätmetest (nt biojätmed, pakendijätmed, paber ja kartong) eraldi kogumisse ning need ei kajastu segaolmejjäätmete hulgas. Samuti mõjutab näitajat valla asustuse iseloom, hajaasustusega piirkondades on levinum biojätmete kompostimine oma kinnistul, mis vähendab oluliselt segaolmejjäätmete teket.

Olmejjäätmete liigiti kogumise edasise kavandamisega on oluline teada segaolmejjäätmete liigilist koostist. 2025. a augustis valmis „Riiklik jäätmete sortimisuuring“, mille teostas Jäätmeanalüüs OÜ ja tellijaks oli Keskkonnaagentuur <https://keskkonnaportaal.ee/et/riiklik-jaatmete-sortimisuuring>. Sortimisuuringu eesmärk oli analüüsida Eesti eri piirkondades ja asulatüüpides tekkivate ja prügilasse ladestatavate segaolmejjäätmete ainelist koostist.

Segaolmejjäätmete koostise arvutuslik analüüs näitab, et segaolmejjäätmetena antakse üle 32% pakendijätmeid ja 22% vanapaberit, mille liigiti kogumise võrgustik on kõige tihedam võrreldes muude taaskasutatavate jäätmetega. Biojätmeid (köögi- ja haljastusjätmeid) sisaldub segaolmejjäätmetes 23%.

Tabel 3. Segaolmejjäätmete hinnanguline koostis massiprotsentides, aastal 2025, lähtuvalt Jäätmeanalüüs OÜ uuringust 2025.a. Aluseks on võetud Eesti keskmine.

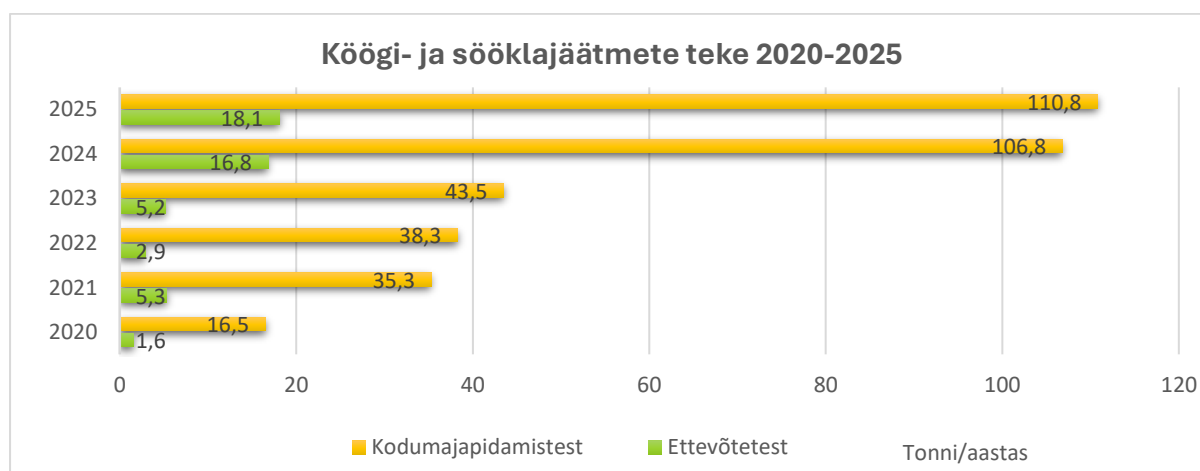
Segaolmejjäätmete koostis	Massiprotsent	Raasiku vald kogus t/a
Biojätmed	23,0	185,4
Paber ja kartong	21,75	175,4
Klaas	6,82	54,9
Metall	2,28	18,4
Plast	21,38	172,4
Puit	1,15	9,3
Elektroonikaromu	1,33	10,7
Muu põlev materjal	15,11	121,8
Tekstiil	5,01	40,4
Ohtlikud jätmed	0,87	7,0
Patareid ja akud	0,04	0,3
Muu mittepõlev materjal	1,27	10,2

2.3. BIOLAGUNEVATE JÄÄTMETE KOGUMINE JA KÄITLEMINE

Biolagunevad jäätmed moodustavad olulise osa segaolmejäätmetest. Biolagunevate jäätmete koguste vähendamisel on võtmeroll ladestatavate segaolmejäätmete koguste vähendamisel ning prügilate keskkonnaohu minimeerimisel.

Riikliku jäätmete sortimisuuringu kohaselt oli biojäätmete sisaldus segaolmejäätmetes Eestis keskmiselt 23%. Sealjuures valdava osa biojäätmetest moodustasid köögi- ja sööklajajäätmed 72%.

Biolagunevate köögi- ja sööklajajäätmete teke on vaadeldaval perioodil 2020-2025 jäänud suurusjärku 18-129 tonni aastas (joonis 8). 2025. aastal koguti biolagunevaid köögi- ja sööklajajäätmeid liigiti 128,9 tonni ja aia- ja haljastujajäätmeid 147,8 tonni. Kui lisada need liigiti kogutud biojäätmete kogused segaolmejäätmetes sisalduvate biojäätmete kogustele, oli 2025. aastal vallas hinnanguliselt biolagunevate jäätmete tekkekogus ligikaudu 462,1 tonni. **Seega oli biojäätmete liigiti kogumise efektiivsus 2025. aastal 60%.** Võrdluseks 2024. aastal oli 65%, 2023.aastal oli efektiivsus 20% ja 2020. aastal 7%. Paljud jäätmevaldajad kompostivad biojäätmeid oma kinnistul, mistõttu see jäätmeühik ei kajastu riiklikus statistikas ning tegelik biojäätmete teke ja liigiti kogumine võib statistikas olla alahinnatud.

Joonis 8. Raasiku vallas liigiti kogutud köögi- ja sööklajajäätmed kodumajapidamiste ja ettevõtete lõikes aastatel 2020-2025 (allikas: Keskkonnaportaal).

Korraldatud jäätmeveo raames on biolagunevate köögi- ja sööklajajäätmete jäätmevedajale üleandmine on kohustuslik kõigile, kes ei rakenda kohtkompostimist. Jäätmevaldajad, kes kompostivad, esitavad vastava taotluse vallavalitsusele.

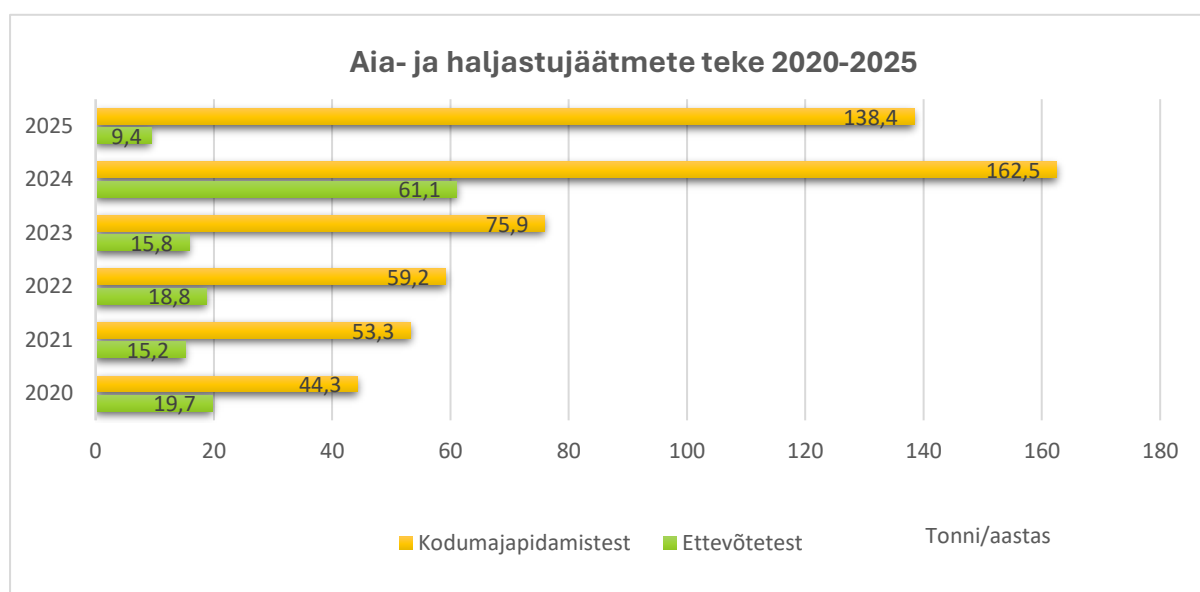
Seisuga 08.09.2026. a on köögi- ja sööklajajäätmete eraldi kogumine ja äravedu korraldatud 523 jäätmevaldajal ning biolagunevate jäätmete kohtkompostijaid on 1171.

Biolagunevate köögi- ja sööklajajäätme liigiti kogumine avaldab suurimat mõju segaolmejäätmete tekkemahu vähenemisele ning toidujäätmete taaskasutamisele suurimas võimalikus mahu. Eelistatuimaks lahenduseks on korrigeerida oma tarbimisharjumusi viisil, mis loob eeldused toidu raiskamise piiramiseks ja jäätmete väheseks tekkimiseks.

Biolagunevaid aia- ja haljastujajäätmeid on võimalik üle anda korraldatud jäätmeveo raames kogumiskotiga. Lubatud on ka kompostida tekkekohas vastavalt eeskirja nõuetele.

Kalmistutel kogutakse eraldi segaolmejäätmeid ning aia- ja haljastujäätmeid. Segaolmejäätmed on hõlmad korraldatud jäätmeveoga. Aia- ja haljastujäätmed tuleb panna selleks ettenähtud kogumiskohta, kust need kogumiskoha täitumise korral viiakse Tallinna Jäätmete Taaskasutuskeskusesse.

Jäätmearuandluse põhjal on biolagunevate aia- ja haljastujäätmete teke vaadeldaval perioodil 2020-2025 jäänud vahemikku 64-224 tonni aastas (joonis 9). Aia- ja haljastujäätmed pärinevad peamiselt ettevõtetest.

Joonis 9. Raasiku vallas liigiti kogutud aia- ja haljastujäätmed kodumajapidamiste ja ettevõtete lõikes aastatel 2020-2025 (allikas: Keskkonnaportaal).

Koduaedades tekkivate haljastujäätmete koguste vähendamiseks propageeritakse nende kohapealset kompostimist ja lisaks on võimalik tellida aia- ja haljastujäätmete äravedu. Kompostimise puhul teavitatakse elanikke sellega kaasnevatest nõuetest ja propageeritakse kompostrite või kompostiaunade kasutamist.

Biojäätmete kogumise arendamiseks on oluline:

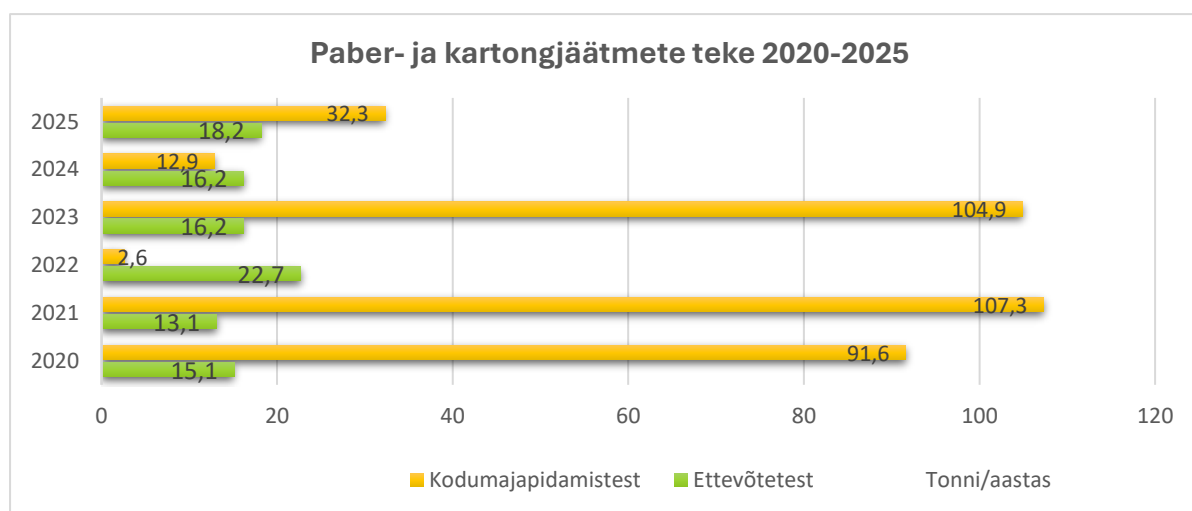
- haljastujäätmete äraandmise võimaluse tagamine vallas;
- koduse kompostimise propageerimine;
- järelevalve tugevdamine jäätmehoolduseeskirja täitmise üle;
- regulaarse ja piisava sagedusega biojäätmete äraveo korraldamine;
- elanike teadlikkuse tõstmine;
- korduskasutuse edendamise ning toidujäätmete tekke vähendamise meetmete rakendamine.

2.4. PABER- JA KARTONGJÄÄTMETE KOGUMINE JA KÄITLEMINE

Paber- ja kartongjäätmed (20 01 01) on eraldi kogutuna kergesti taaskasutatavad. Paber ja kartongi taaskasutamiseks on tarvis see eraldada muudest jäätmetest ning vältida selle kvaliteedi langemist. Antud jäätmete koguste vähendamine segaolmejäätmetes on võimalik eelkõige paberi- ja papijäätmete kogumisvõrgustiku rajamise abil. Paber ja kartong kui materjal kattub osaliselt pakenditega, mis tähendab seda, et jäätmevaldajad koguvad küll liigiti, kuid osa paberi- ja kartongijäätmetest jõuab segapakendi kontaineritesse.

Paberi ja kartongi kogumisel liigutakse materjalipõhise kogumise suunas, ühendades paberi- ja kartongpakendi jäätmete ning paberi ja kartongi kogumissüsteemid. Ühtse materjalipõhise kogumissüsteemi rakendamine lihtsustab jäätmete sorteerimist jäätmevaldajate jaoks, vähendab segadust erinevate kogumislükkide vahel ning aitab suurendada paberi ja kartongi liigiti kogumise määra ja kogutud materjali kvaliteeti.

Korraldatud jäätmeveo raames on paberi- ja kartongijäätmete üleandmine kohustuslik korterelamutes ning äri-, tootmis-, teenindus- ja ühiskondlike hoonetega hoonestatud kinnistutel, kus tekib paberi- ja kartongijäätmeid. Ülejäänud jäätmevaldajatel on võimalus paberi- ja kartongijäätmed viia avalikku kogumismahutisse või tellida jäätmevedajalt paberi- ja kartongijäätmete üleandmine.

Joonis 10. Raasiku vallas liigiti kogutud paber- ja kartongijäätmed kodumajapidamiste ja ettevõtete lõikes aastatel 2020-2025 (allikas: Keskkonnaportaal).

Paberi ja kartongi liigiti kogumine on perioodil 2020-2025 jäänud vahemikku 25 - 121 tonni aastas (joonis 10). Keskkonnaportaali jäätmearuandluse andmetel koguti Raasiku vallas 2025. aastal liigiti 50,5 tonni paberit ja pappi. Lisades sellele juurde segaolmejäätmetes sisalduva paberi ja papi koguse võib eeldada, et vallas tervikuna tekkis kokku ligikaudu 226 tonni paberit ja pappi. Kogutekke kogusele lisandub juurde ka kodumajapidamises kütteks kasutatava paberi ja papi osa, kuid mille kogust ei ole võimalik määrata. **Paberi ja kartongi liigiti kogumise efektiivsus oli 2025. aastal 22,4%.**

Selleks, et suurendada paberi ja kartongi liigiti kogumise efektiivsust, tuleb muuhulgas:

- tõsta inimeste teadlikkust teavituskampaaniate ja sihitud infotegevuste kaudu;
- laiendada paber- ja kartongijäätmete avalikku kogumisvõrku hajaasustuses;
- järgnevalt korraldatud jäätmeveo hankest siduda paberi- ja kartongipakendijäätmete kogumine ühtseks süsteemiks koos muu paberi ja kartongi liigiti kogumisega;
- korraldada regulaarne ja vajaduspõhine tühjendussagedus;
- kasutada ühtset ja arusaadavat märgistust (piktogrammid), et vältida eksimusi sortimisel;
- kaaluda eramajade puhul paindlikke lahendusi (nt kooskogumine pakendiga või avaliku võrgustiku kasutamine), lähtudes kohalikest oludest;
- rakendada järelevalvet liigiti kogumise nõuete täitmise tagamiseks.

2.5. PAKENDIJÄÄTMETE KOGUMINE JA KÄITLEMINE

Pakend on mis tahes materjalist valmistatud toode, mida kasutatakse kauba, toormest kuni valmiskaubani hoidmiseks, kaitsmiseks, käsitsemiseks, kättetoimetamiseks ja esitlemiseks kogu tsükli vältel tootjast tarbijani.

Olmejäätmete koostisesse kuuluvatest jäätmeliikidest on liigiti kogumisse kõige laialdasemalt haaratud pakendijäätmed, mille käitlemine põhineb taaskasutusorganisatsioonide korraldatud pakendijäätmete kogumisvõrgustikul. Eestis tegutseb kokku neli akrediteeritud tootjavastutusorganisatsiooni. Neist kolm (OÜ Eesti Pakendiringlus, Eesti Taaskasutusorganisatsioon MTÜ ja OÜ Tootjavastutusorganisatsioon) tegelevad tagatisrahata pakendite ning üks (OÜ Eesti Pandipakend) tagatisrahaga ehk pandipakendite kogumise ja taaskasutamise korraldamisega.

Pakendiseadusest tulenevalt on omaavalitsustel pakendi ja pakendijäätmete kogumissüsteemis koordineeriv roll. Kohalik omaavalitsus peab kindlaks määrama oma haldusterritooriumil pakendi ja pakendijäätmete asukohad ja kogumisviisid ning sätestama need oma jäätmehoolduseeskirjas.

Kuni jäätmereformi rakendamiseni tagavad pakendijäätmete avaliku kogumisvõrgu toimimise taaskasutusorganisatsioonid, kes korraldavad kogumissüsteemi vastavalt oma turuosale ning täidavad seadusest tulenevaid kogumis- ja ringlussevõtu sihtarve. Jäätmereformi rakendumisel liigub avaliku kogumisvõrgu korraldamise roll kohalikule omaavalitsusele, kes kujundab kogumisvõrgu toimimise oma territooriumil.

Raasiku vallas on 01.04.2026. a seisuga 91 avalikku pakendijäätmete kogumismahutit, mis on paigaldatud taaskasutusorganisatsioonide poolt ning võimaldavad pakendijäätmete liigiti kogumist.

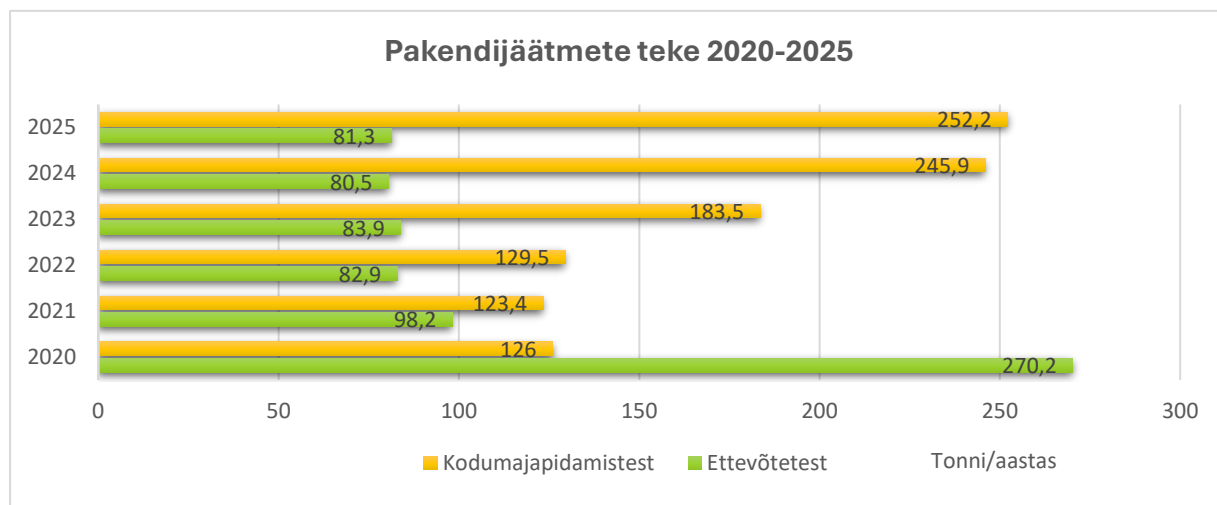
Tabel 4. Pakendijäätmete avalikud kogumismahutid taaskasutusorganisatsioonide lõikes (01.04.2026. aasta seisuga).

Ettevõtte	Segapakend	Paber/papp	Klaaspakend
MTÜ Eesti Taaskasutusorganisatsioon	16	9	7
Eesti Pakendiringlus OÜ	17	5	25
Tootjavastutusorganisatsioon OÜ	7	2	3

Segapakendid on olemuselt kõige suurema tekkemahuga oluline jäätmeliik, mille kogumine avaliku võrgu kaudu ei ole olnud efektiivne ja on tekitanud olulisi probleeme kogutud jäätmete kvaliteedi ja liigilise puhtuse osas. Samuti soosib avalik kogumisvõrk kui anonüümne lahendus liigiti kogumise nõuete rikkumist ning toob kaasa pidevalt jäätmete väärkäitlemist, mille koristamine tekitab omaavalitsusele täiendavaid kulusid.

Pakendite tekkekohas kogumine pakendikotiga eramajadele ning pakendikonteineri teenusena kortermajadele ja asutustele on üks arengusuundadest pakendijäätmete liigiti kogumise efektiivsuse suurendamisel. Pakendikotiga värvast või pakendikonteineriga hoovist pakendite kogumine on oluliselt mugavam kui avaliku pakendipunkti kasutamine ja sellisel moel on võimalik koguda paremini sorteeritud ja puhtamaid pakendijäätmeid. Tekkekohal kogumisega välditakse avalike pakendikonteineritega kaasnevat risustamist.

Pakendijäätmete kogumise edendamisel on eesmärgiks edendada koostööd taaskasutusorganisatsioonidega selliselt, et suurendada tekkekohal kogumist.

Joonis 11. Raasiku vallas liigiti kogutud pakendijäätmed kodumajapidamiste ja ettevõtete lõikes aastatel 2020-2025 (allikas: Keskkonnaportaal).

Tabel 5. Pakendijäätmete kogused jäätmeliikide kaupa aastatel 2021-2025 (allikas: Keskkonnaportaal).

Jäätme-kood	Jäätmeliik	2021	2022	2023	2024	2025	Kokku	Osakaal %
15 01 01	Paber- ja kartongpakendid	23,0	16,9	18,9	36,1	29,9	124,8	9,2
15 01 02	Plastpakendid	33,9	31,8	25,8	20,2	24,5	136,2	10,0
15 01 03	Puitpakendid	49,5	47,5	51,2	37,7	31,0	216,9	16,0
15 01 04	Metallpakendid	10,9	11,6	16,9	25,5	23,8	88,7	6,5
15 01 06	Segapakendid	32,0	33,8	38,1	91,2	97,0	292,1	21,5
15 01 07	Klaaspakendid	64,9	70,2	106,7	111,8	124,9	478,5	35,4
15 01 10*	Ohtlikud pakendid	7,2	0,6	4,9	3,7	2,0	18,4	1,4
Kokku		221,4	212,4	262,5	326,2	333,1	1355,6	100

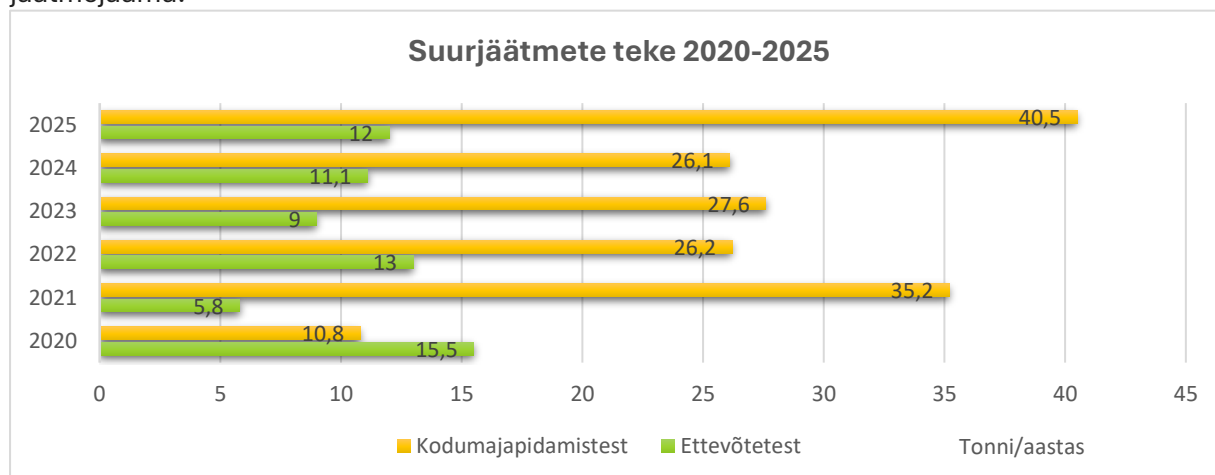
Tabel 5 kohaselt kõige suurema osa liigiti kokku kogutud pakendijäätmetest moodustavad klaaspakendid (35,4%) ja segapakendid (21,5%). Kõige väiksema osa metallpakendid (6,5%) ning ohtlikud pakendid (1,4%).

Jäätmearuandluse järgi koguti 2025. aastal pakendijäätmeid liigiti 333 tonni, lisades juurde segaolmejäätmetes sisalduva koguse, oli 2025. aastal Raasiku vallas hinnanguline pakendijäätmete tekkekogus ligikaudu 588 tonni. **Seega oli 2025. aastal pakendijäätmete liigiti kogumise efektiivsus 57%.**

2.6. SUURJÄÄTMETE KOGUMINE JA KÄITLEMINE

Suurjäätmed on suuregabariidilised esemed, näiteks mööbliesemed, vaibad, madratsid jne. Suurjäätmetena ei käsitleta romuautosid ja autorehve, elektri- ja elektroonikaseadmete jäätmeid, sh külmikud, pesumasinad, telerid.

Suurjäätmeid on võimalik tasu eest ära anda korraldatud jäätmeveo raames või viia Raasiku jäätmejaama.

Joonis 12. Raasiku vallas liigiti kogutud suurjäätmed kodumajapidamiste ja ettevõtete lõikes aastatel 2020-2025 (allikas: Keskkonnaportaali).

Suurjäätmed on suuremahulised jäätmed, mida kaalu või mahu tõttu pole võimalik jäätmemahutisse paigutada. Samuti võib jäätmevaldajal endal puududa vastav transpordivahend suurjäätmete viimiseks jäätmejaama. Seetõttu on valla eesmärgiks tagada jäätmevaldajatele mugavate võimaluste olemasolu suurjäätmete üleandmisel ning tagada suurjäätmete üleandmist korraldatud jäätmeveo raames tellimuse alusel.

2.7. TEKSTIILI JA RÕIVAJÄÄTMETE KOGUMINE JA KÄITLEMINE

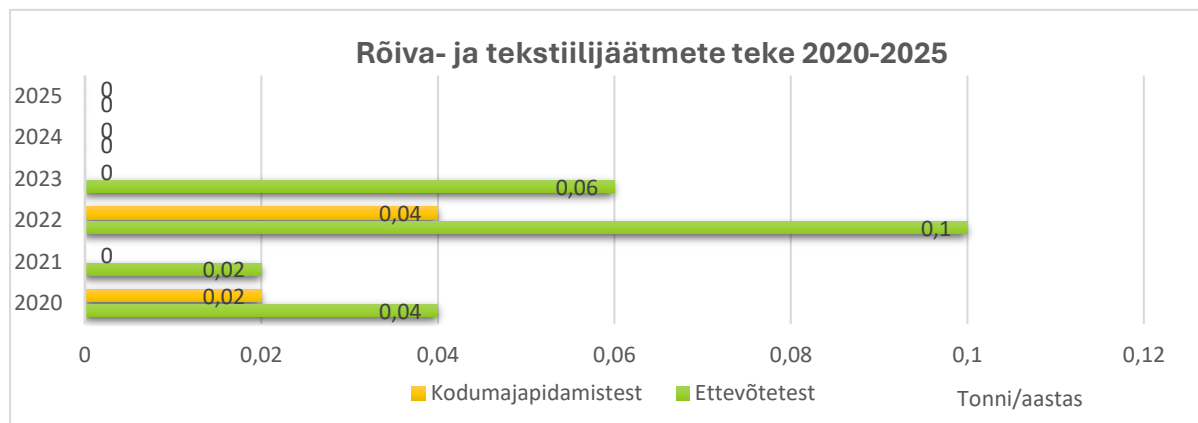
Tekstiilijäätmete alla kuuluvad nii riided, jalanõud kui ka tekstiilid, mis pärinevad ettevõtetest kui ka kodumajapidamistest, näiteks tekid, padjad, rätikud ja kardinad. Igal inimesel on kohustus koguda tekstiilijäätmed eraldi muudest jäätmetest ning kohalik omavalitsus peab tagama võimaluse tekstiilijäätmeid ära anda.

Tekstiilijäätmete liigiti kogumine on kohustuslik, kuid nende ringlussevõtu tehnoloogiad ja võimekus on alles arenemas. Seetõttu on esmatähtis tekstiilijäätmete teket vähendada. Jäätmeseadusest tulenevalt oli kohaliku omavalitsuse üksusel kohustus korraldada tekstiilijäätmete liigiti kogumine hiljemalt 1. jaanuariks 2025. a.

Vastavalt sortimisuuringle moodustavad rõiva- ja tekstiilijäätmed (jäätmekoodid 20 01 10 ja 20 01 11) Eestis keskmiselt 5,01% segaolmejäätmetest. Arvutuslikult anti 2025. aastal koos segaolmejäätmetega rõiva- ja tekstiilijäätmeid üle ca 40 tonni.

Korralikke, puhtaid ja terveid kasutuskõlblikke rõivaid, tekstiile, jalatseid, terveid mänguasju jmt kogub MTÜ Riidepunkt. Konteinerid asuvad Arukülas Tallinna mnt 24 vallamaja taga ja Raasikul Tallinna mnt 19 Tervisekeskuse taga.

Korduskasutuseks mittesobilikke plekilisi, katkiseid ja kulunud rõivaid ja tekstiili on võimalik tasu eest ära anda Raasiku jäätmejaama. Tekstiilijäätmed, mida ei ole võimalik üle anda taaskasutuseks (hallitanud, kopitanud, määrdunud ja katkised rõivad/jalanõud, aluspesu, sukad-sokid) kogutakse segaolmejäätmetena korraldatud jäätmeveo raames.

Joonis 13. Raasiku vallas liigiti kogutud rõiva- ja tekstiilijäätmed kodumajapidamiste ja ettevõtete lõikes aastatel 2020-2025 (allikas: Keskkonnaportaal).

Tekstiili- ja rõvajäätmete tekke vältimisel on eelistatud lahenduseks korrigeerida tarbimisharjumusi ja vähendada nn kiirmoe tööstuse toodete tarbimist. Olemasolevaid taaskasutamiseks kõlblikke esemeid on otstarbekas viia korduskasutuskeskustesse.

2.8. PROBLEEMTOODETE JÄÄTME KOGUMINE JA KÄITLEMINE

Probleemtooted on kõik tooted, mille jäätmed võivad põhjustada kõrgendatud riske inimese tervisele ja keskkonnale. Siiani on reguleeritud probleemtoodete käitlust koos teiste ohtlike jäätmetega, kuid nende kõrgendatud riskist tulenevalt tuleb nende käitlemisele täiendavat tähelepanu pöörata.

Probleemtooted on:

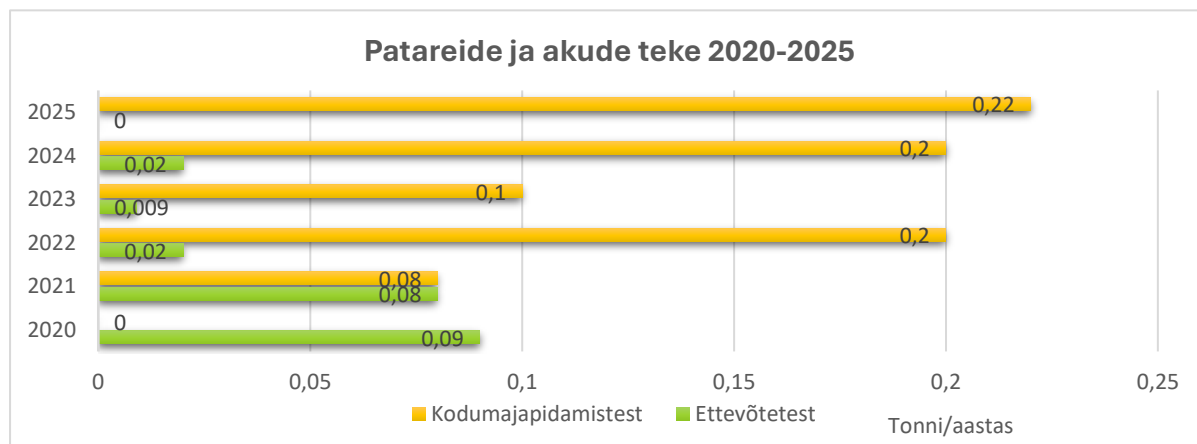
- 1) patareid ja akud;
- 2) mootorsõidukid ja nende osad;
- 3) rehvid;
- 4) elektri- ja elektroonikaseadmed ja nende osad;
- 5) põllumajandusplast;
- 6) plasti sisaldavad kalapüügivahendid ja nende osad;
- 7) niisutatud pühkepaber;
- 8) õhupallid;
- 9) filtriga tubakatooted ja koos tubakatootega kasutamiseks turustatavad filtrid.

Eestis kehtiv jäätmeseadus kehtestab nn probleemtoodetele tootjavastutuse põhimõtte, mis tähendab, et tootja on kohustatud tagama tema valmistatud, edasimüüdnud või sisseveetud probleemtoodest tekkivate jäätmete kokku kogumise ja nende taaskasutamise või kõrvaldamise.

Probleemtoodetest tekkinud jäätmetest saab jäätmestatistika kaudu ülevaate jäätmeliikidest, millele on määratud eraldi jäätmekood. Kalapüügivahendite, niisutatud pühkepaberi, õhupallide ja tubakatoodete filtrite kohta jäätmestatistika eraldi andmeid ei anna, kuna neil puudub eraldi jäätmekood.

Patareid ja akud

Tootja on kohustatud kantavate patareide ja akude ning mootorsõidukite patareide ja akude jäätmed tarbijalt turustaja müügikohtade kaudu tagasi võtma tasuta, sõltumata sellest, kas tarbija kavatseb osta uue patarei või aku või mitte. Tootja varustab turustajat kogumiseks vajaliku kogumismahutiga.

Joonis 14. Raasiku vallas liigiti kogutud patareid ja akud ettevõtete ja kodumajapidamiste lõikes aastatel 2020-2025 (allikas: Keskkonnaportaal).

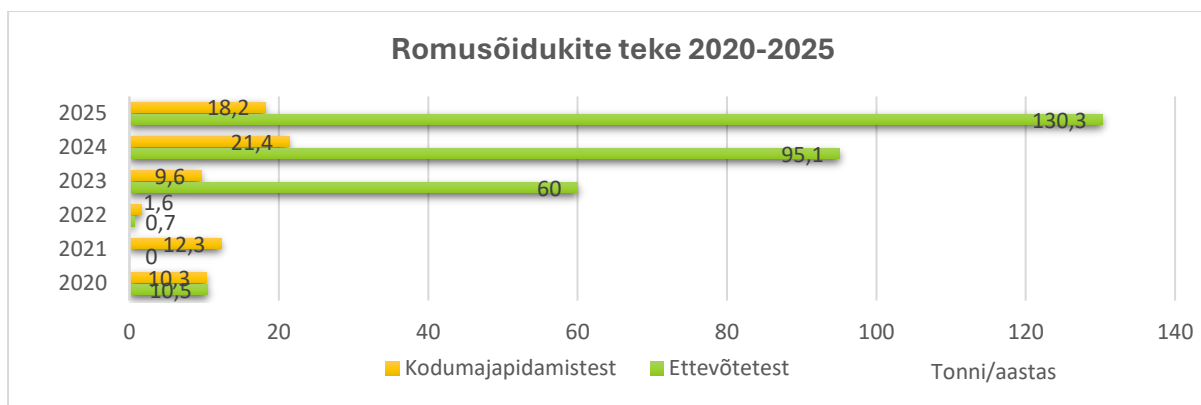
Tootja on kohustatud patareide ja akude turustajalt, kohalikul omavalitsuselt ning kohaliku omavalitsuse jäätmejaama halduslepingu alusel haldavalt jäätmekäitlejalt patarei- ja akujäätmekid tasuta tagasi võtma.

Patareide ja akude tootjavastutuse kohustusega tegeleb MTÜ EES-Ringlus ja MTÜ Eesti Elektroonikaromu. Patareid ja akud saab viia müügikohta või Raasiku jäätmejaama või muudesse nõuetele vastavatesse kogumispunktidest või ära anda ohtlike jäätmete kogumisringidel.

Romusõidukid ja rehvid

Mootorsõidukite ja nende osade (sh rehvide) tagasivõtmise peavad tootjavastutuse põhimõttel ellu rakendama ja finantseerima tootjad ja turustajad, kes võivad selle ülesande delegeerida jäätmekäitlejatele.

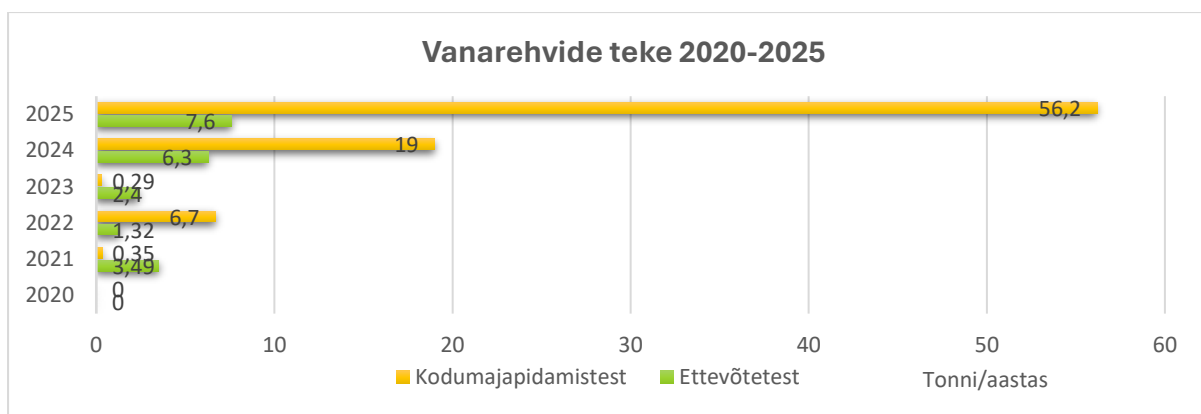
Romusõiduk on ohtlik jääde, mida tohib käidelda ainult ohtlike jäätmete käitlemise õigust omav ettevõtja. Romusõiduki käitluskoha (kogumiskoht, lammutuskoda) tegevus peab vastama kõikidele seadusega sätestatud nõuetele. Romusõidukite kogumine ja tootjale tagastamine tuleb tootjal korraldada selliselt, et romusõiduki omanikule oleks romusõidukist loobumine võimalikult mugav ning romusõiduki kogumiskohta üleandmine võimalik vähemalt tema elukohajärgse maakonna piires. Romusõidukeid võetakse vastu autolammutustes ja vanametalli vastuvõtupunktidest.

Joonis 15. Raasiku vallas liigiti kogutud romusõidukid ettevõtete ja kodumajapidamiste lõikes aastatel 2020-2025 (allikas: Keskkonnaportaal).

Aastatel 2020–2025 on romusõidukite teke olnud kõikuv. Romusõidukite tekke järsk kasv alates 2023. aastast, eriti ettevõtete puhul, on seotud mitmete teguritega, sh majanduskeskkonna muutuste ning regulatiivsete mõjudega. Üheks põhjuseks on automaksu kehtestamise ootuses või sellega seonduv käitumismuutus, mille tulemusel on nii ettevõtted kui ka eraisikud hakanud vanemaid ja vähemkasutatavaid sõidukeid registrist kustutama ning jäätmekäitlusse suunama.

Vanarehvide kogumiseks on MTÜ Rehvinglus loonud tootjavastutussüsteemi. Eraisikud saavad vanarehve tasuta ära anda Raasiku jäätmejaamas.

Joonis 16. Raasiku vallas liigiti kogutud vanarehvid ettevõtete ja kodumajapidamiste lõikes aastatel 2020-2025 (allikas: Keskkonnaportaal).

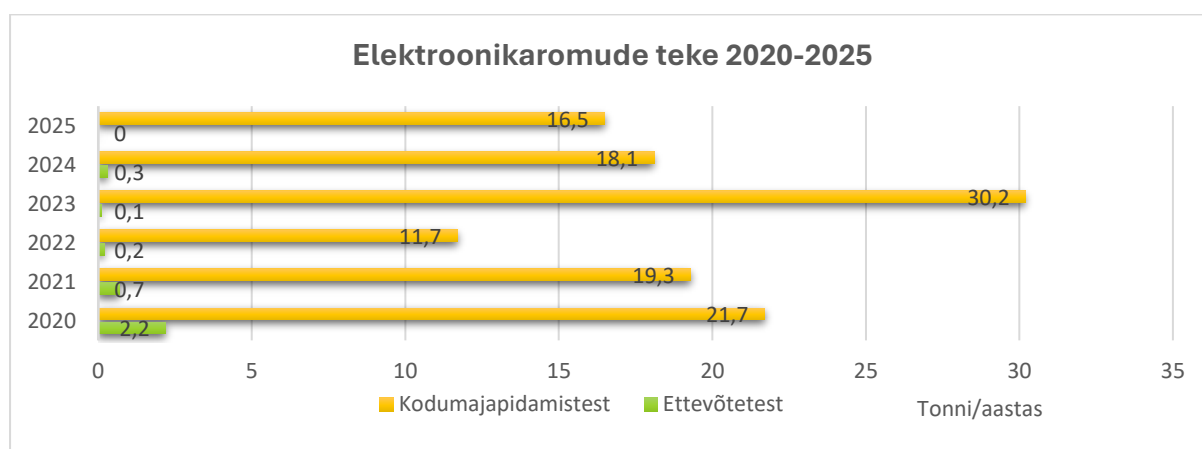
Elektri- ja elektroonikaseadmete jäätmed

Elektri- ja elektroonikaseadmeid koguvad ja käitlevad peamiselt kaks tootjavastutusorganisatsiooni: Mittetulundusühing Eesti Elektri- ja Elektroonikaseadmete Ringlus ja Mittetulundusühing Eesti Elektroonikaromu. Lambijäätmeid kogub ja käitleb Ekogaisma Eesti OÜ.

Turustaja on kohustatud oma müügikoha kaudu, mille müügipind on vähemalt 400 m², elektri- ja elektroonikaseadmed kasutajalt tasuta vastu võtma turustava seadmega sama liiki ja sama otstarvet täitvast seadmest tekkinud elektriromu või mille väline mõõt ei ületa 25 cm. Kui kodumajapidamises kasutatava elektri- ja elektroonikaseadme turustajal ei ole mööda avalikke teid 10 km raadiuses kodumajapidamiste elektroonikaromude kogumiskohta, peab tootja turustaja müügikoha kaudu füüsiliselt isikult tasuta tagasi võtma talle müüdava seadmega sama liiki ja sama otstarvet täitvast seadmest tekkinud elektroonikaromu, sõltumata sellest, kas see füüsiline isik on soetanud või soetab turustajalt samalaadse seadme.

Kuigi kehtiva jäätmeseaduse kohaselt on kauplused kohustatud vastu võtma väiksemas koguses elektroonikaseadmeid, näitab praktika, et elanike teadlikkus sellest võimalusest on madal ning vastuvõtt kauplustes ei toimi tõhusalt. Omavalitsus ei saa kaupluste vastuvõtu korraldust otseselt parandada, kuid see vajab lahendamist riigi või tootjavastutusorganisatsioonide tasandil. Omavalitsus saab oma tegevuste kaudu parandada elanikele teenuse kättesaadavust ja mugavust (jäätmete vastuvõtt jäätmejaamas, vajadusel kogumisringid), mis vähendavad elektroonikaseadmete sattumist segaolmesse. Seetõttu on elanike jaoks peamine ja usaldusväärne kogumiskoht Raasiku valla jäätmejaam.

Tootja on kohustatud turustajalt elektroonikaromud (ka saastunud) tasuta vastu võtma, sõltumata üleantavate elektroonikaromude arvust. Tootja on kohustatud tagasi võtma kõik elektroonikaromud ka siis, kui alates 1. jaanuarist 2019. a kehtima hakanud kogumise määr 65% on saavutatud.

Joonis 17. Raasiku vallas liigiti kogutud elektroonikaromud ettevõtete ja kodumajapidamiste lõikes aastatel 2020-2025 (allikas: Keskkonnaportaal).

Põllumajandusplast

Põllumajandusplasti (jäätmekood 02 01 04) kogutakse peamiselt otse ettevõtete juurest.

Tootja on kohustatud põllumajandusplasti jäätmed piiramata koguses tasuta tagasi võtma:

- 1) põllumajandusplasti kasutajalt;
- 2) kohalikult omavalitsuselt;
- 3) kohaliku omavalitsuse jäätmejaama lepingu alusel haldavalt jäätmekäitlejalt.

Põllumajandusplasti liigiti kogumise edendamiseks tuleb teostada järelevalvet tootjatele pandud kohustuste täitmise üle ja teavitada regulaarselt põllumajandusplasti kasutajaid põllumajandusplasti tasuta äraandmise võimalustest. Alates 01. jaanuarist 2013. a peavad olema kõigis põllumajandusplasti müügikohtades üleval teated, kuhu saab põllumajandusplasti jäätmeid tagastada (asukohad ja telefoninumbriid, kust on võimalik saada asjakohast infot).

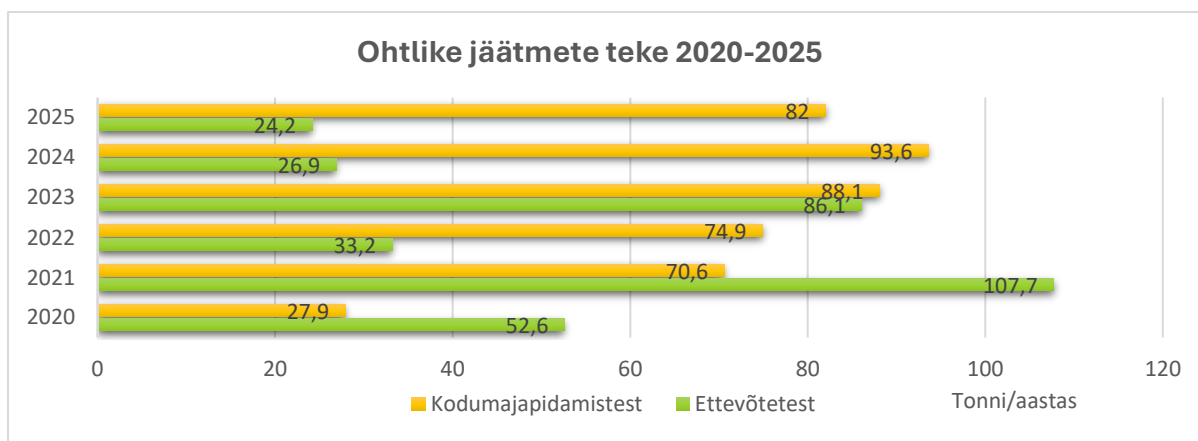
Joonis 18. Raasiku vallas liigiti kogutud põllumajandusplast ettevõtete ja kodumajapidamiste lõikes aastatel 2020-2025 (allikas: Keskkonnaportaal).

Probleemtoodete liigiti kogumise edendamisel ja ohutu käitlemise tagamisel on oluline korraldada koostöös tootjavastutusorganisatsioonidega teavituskampaaniaid, mis suurendavad teadlikkust väikeelektroonika ja patareide eraldi kogumise vajalikkusest ning jagada infot kogumiskohtade kohta.

2.9. OHTLIKE JÄÄTMETE KOGUMINE JA KÄITLEMINE

Jäätmeseaduse § 65 lõike 2 kohaselt kohustub kohalik omavalitsus oma haldusterritooriumil korraldama kodumajapidamistes tekkivate ohtlike jäätmete kogumist ja üleandmist jäätmekäitlejatele.

Ohtlikke jäätmeid tekib nii majapidamistes kui ettevõtetes. Majapidamistes jääb üle peamiselt vanu akusid, patareisid, värvijäätmeid, ohtlikke pakendeid, vanu ravimeid ja päevavalguslampe jmt. Ettevõtetes tekib nii spetsiifilisi tootmisjääke kui majapidamisega sarnaseid ohtlikke jäätmeid. Ohtlikud jäätmed peab eraldama nende tekkekohas, kuna need kujutavad ohtu nii inimese tervisele kui ka keskkonnale.

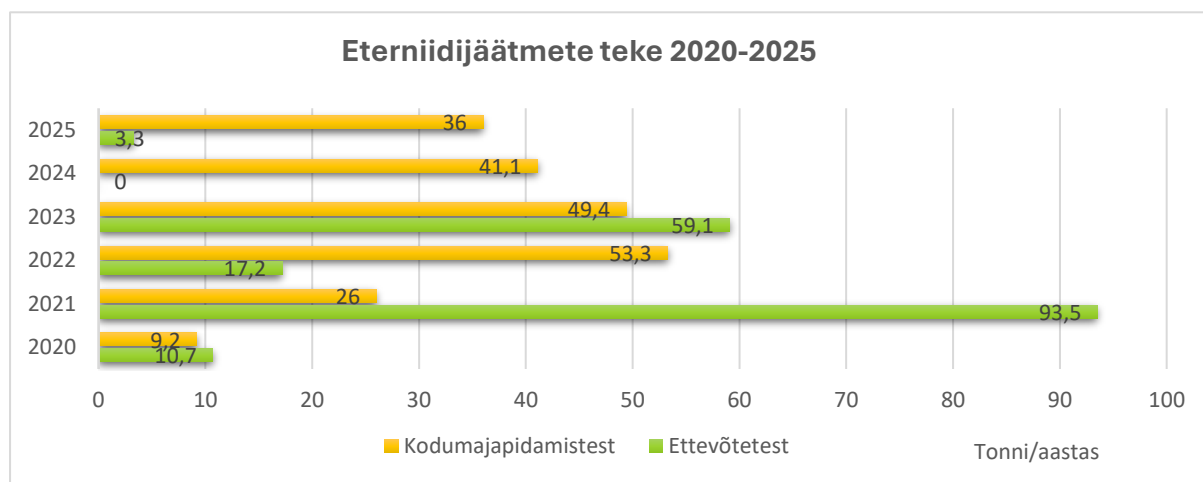
Joonis 19. Raasiku vallas liigiti kogutud ohtlikud jäätmed kodumajapidamiste ja ettevõtete lõikes aastatel 2020-2025 (allikas: Keskkonnaportaal).

Siinkohal tuleb arvestada, et koguse arvutamisel on kokku liidetud ohtlikud kasutuselt kõrvaldatud elektri- ja elektroonikaseadmed, ohtlikud ehitusjätmed, teised ohtlikud jäätmed (näiteks värvijäätmed, õlid, filtrid jne) ja ohtlikud tervishoiujätmed.

Ohtlikud jäätmed tuleb viia Raasiku jäätmejaama või anda need üle kogumisringidel. Ravimid võib lisaks jäätmejaamale ja kogumisringile viia lähimasse apteeki.

Ohtlike jäätmetena käsitletakse ka eterniidijäätmeid ja muid asbesti sisaldavaid ehitusmaterjale. Asbestist materjale enam ehituses ei kasutata, seega tekib kogu ohtlik materjal vanade ehitiste renoveerimise-lammutamise tulemusena.

SA Keskkonnainvesteeringute Keskuse toetusprogrammi abil on korraldatud eterniidijäätmete kogumisringe. Kogumisringide toimumisest teavitatakse valla veebilehel ning kohalikus ajalehes Sõnumitooja.

Joonis 20. Raasiku vallas liigiti kogutud eterniidijäätmed kodumajapidamiste ja ettevõtete lõikes aastatel 2020-2025 (allikas: Keskkonnaportaali).

Ohtlike jäätmete liigiti kogumise edendamisel ja ohutu käitlemise tagamisel on oluline:

- jätkata ohtlike jäätmete vastuvõtmist Raasiku jäätmejaamas;
- jätkata kogumisringide teostamist;
- rakendada tegevusi jäätmevaldajate teadlikkuse tõstmiseks nii ohtlike jäätmete kogumise kui üleandmise võimaluste osas.

2.10. TERVISHOIU- JA VETERINAARTEENUSTE KÄIGUS TEKINUD JÄÄTMETE KOGUMINE JA KÄITLEMINE

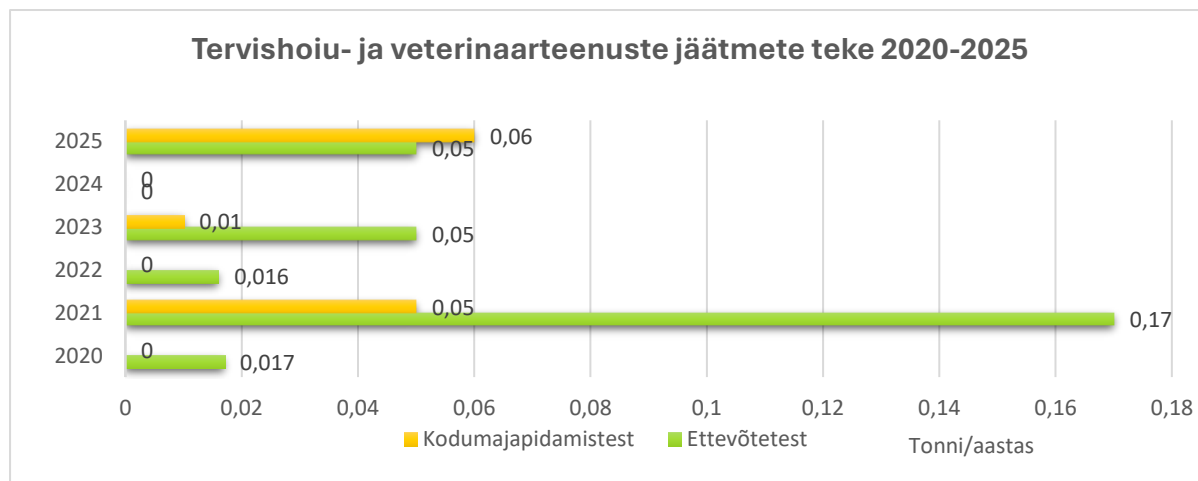
Tervishoiul tekkivate jäätmete käitluse riikliku juhendmaterjali järgi on riiklikul tasandil paika pandud tervishoiu jäätmete kogumispunktid teise ja kolmanda tasandi haiglate juures. Tervishoiuasutustes peab riskijäätmeid koguma kindlasti olmejäätmetest eraldi ja tekkivad jäätmed suunama käitlemiseks riskijäätmete käitlussüsteemi.

Ohtlikke jäätmeid tekitavad ettevõtted (sh meditsiinasutused) peavad sõlmima ohtlike jäätmete üleandmiseks lepingu vastavat keskkonnakaitseluba omava ettevõttega. Ohtlike jäätmete kogumiseks peavad ettevõtted rajama või leidma spetsiaalse koha, mis on vastavalt märgistatud, ning kogumiseks tuleb kasutada spetsiaalset jäätmetaarat. Samuti peavad eelnimetatud ettevõtted vastu võtma ettevõttesisesed jäätmekäitluseeskirjad. Ohtlike jäätmete kogumise ja üleandmisega seotud kulud katavad ettevõtted ise. Jäätmete üleandmise tõestamise aluseks on ohtlike jäätmete saatekiri.

Tervishoiuasutuste jäätmete käitlemise täpsed tingimused sätestatakse jäätmehoolduseeskirjas. Tervishoiujäätmete käitlemise juhendmaterjalid on leitavad

Terviseameti kodulehelt: <https://www.terviseamet.ee/nakkushaigused/info-koostoopartneritele/tervishoiuasutused>.

Perioodil 2020-2025 on Keskkonnaagentuuri andmetel tervishoiuteenuste jäätmete teke olnud Raasiku vallas vahemikus 0 – 0,17 tonni aastas (joonis 21).

Joonis 21. Raasiku vallas liigiti kogutud tervishoiu- ja veterinaarteenuste jäätmed kodumajapidamiste ja ettevõtete lõikes aastatel 2020-2025 aastal (allikas: Keskkonnaportaal).

Eesmärgiks on tagada valla haldusterritooriumil tegutsevate tervishoiu- ja veterinaarteenuste osutajate poolt nõuetele vastava jäätmekogumise ja käitlemise korraldamine, teostades selles koostööd nii ettevõtetega kui asjaomaste järelevalveasutustega.

2.11. EHITUS- JA LAMMUTUSJÄÄTMETE KOGUMINE JA KÄITLEMINE

Ehitusjäätmed on ehitus-, remondi- ja lammutusjäätmed, mittekasutatav väljaveetav pinnas, puidu, metalli, betooni, telliste, ehituskivide, klaasi ja muude ehitusmaterjalide jäätmed, sh need, mis sisaldavad asbesti ja teisi ohtlikke jäätmeid, mis tekivad ehitamisel ja remontimisel ning mida ehitusobjektil tööde tegemiseks ei kasutata.

Ehitusjäätmete käitlemise küsimused tuleb lahendada juba ehitise projekteerimise etapis. Ehitusjäätmete käitlust reguleerib Raasiku valla jäätmehoolduseeskiri, mille alusel vastutab ehitusjäätmete nõuetekohase käitlemise eest jäätmevaldaja kuni nende taaskasutamiseni või üleandmiseni jäätmevedajale.

Eraisikud ja ettevõtted saavad ehitusjäätmeid üle anda Raasiku jäätmejaamas ja kasutada jäätmekäitlusettevõtete teenuseid.

Tabel 6. Raasiku vallas liigiti kogutud ehitus- ja lammutusjäätmed ettevõtete ja kodumajapidamiste lõikes aastatel 2021-2025 (allikas: Keskkonnaportaal).

Jäätmekood ja nimetus	2020		2021		2022		2023		2024		2025	
	E	M	E	M	E	M	E	M	E	M	E	M
17 01 Betoon, tellised, plaadid ja keraamikatooted	47,6	27,5	2749,8	58,2	24,3	26,9	110,9	26,9	227,1	57,6	409,3	70,4
17 02 Puit, klaas, plast	32,3	10,0	6,5	18,1	7,3	6,9	2,8	17,7	65,9	18,3	12,3	32,5

17 03 Bituumenitaolised segud	0	2,1	6112,4	0,8	12,3	0,4	8,3	1,9	0	1,2	11,4	0,5
17 04 Metallid	63,2	219,0	182,2	234,7	257,7	294,3	42,5	209,5	59,2	68,5	227,9	84,0
17 05 Kivid ja pinnas	5129,5	2,2	32 276,9	6,0	5430,1	2,9	603,7	6,7	509,6	24,5	439,8	22,4
17 06 Asbesti sisaldavad ehitusjäätmek	10,7	9,2	93,5	26,0	17,2	53,3	17,7	49,4	0	41,1	3,9	36,1
17 08 Kipsipõhised ehitusmaterjalid	4,7	0,1	0,6	3,2	0,5	2,3	0,7	0,2	0	0	0	0,5
17 09 Ehitus- ja lammutussegapraht	271,4	90,8	706,7	182,2	399,2	117,7	212,1	523,5	226,4	626,7	220,5	531,8
KOKKU	5559	3083	42129	529	6149	505	999	836	1088	838	1325	778

Perioodil 2020–2025 on ettevõtluses tekkivate ehitus- ja lammutusjätmete kogused olnud väga ebaühtlased nii aastate kui ka jäätmeliikide lõikes. Andmetest joonistub selgelt välja 2021. aasta erandlikult suur maht, mille tingis eelkõige kivide ja pinnase ning bituumenitaoliste segude märkimisväärne kogus, viidates suuremahulistele taristuprojektidele. Teistel aastatel on kogused oluliselt väiksemad ja stabiilsemad, kusjuures domineerivaks jäätmeliigiks jäävad valdavalt kivid ja pinnas.

Kodumajapidamistes tekkinud ehitus- ja lammutusjätmete teke on olnud muutlik ning kogused näitavad selget kasvutrendi perioodi lõpu suunas. Kui varasematel aastatel püsisid kogused pigem mõõdukad, siis alates 2023. aastast on toimunud märkimisväärne suurenemine, eelkõige ehitus- ja lammutussegaprahi arvelt, mis viitab aktiivsemale renoveerimis- ja ehitustegevusele kodumajapidamistes.

Ehitus- ja lammutusjätmete kogumise peamiseks eesmärgiks on jäätmekoguste ja jätmete ohtlikkuse vähendamine. Eesmärgi täitmisel on peamine roll tööde teostajal, kes mõistliku töökorralduse ja tööde parema organiseerimisega saab ehitus- ja lammutustöödel eelnimetatud jätmete teket vältida või koguseid vähendada.

Ettevõtte eesmärgiks peab olema:

- 1) suurendada korduskasutatavate materjalide kasutamist;
- 2) vähendada materjalide raiskamist tööde kõigil etappidel;
- 3) vähendada ohtlike ainete kasutamist;
- 4) eraldada ja koguda ehituse kõigis etappides tekkivad ohtlikud jätmed (asbesti sisaldavad materjalid, saastunud kivid, pinnas, immutatud puit);
- 5) eraldada lammutusjätmete hulgast turuväärtust omavad materjalid;
- 6) eraldada lammutusjätmete hulgast materjalid, mis võivad jätmete edasisel töötlemisel ja kasutamisel põhjustada ehitise kvaliteedi langust.

Ohtlike ehitus- ja lammutusjätmete kogumine ehitusobjektidel peab toimuma spetsiaalsetes kogumiskonteinerites ning tekkinud jätmed tuleb otse üle anda ohtlike jätmete käitluslitsentsi omavale ettevõttele.

Metallijätmed

Metallijätmete hulka kuuluvad jätmed, mis peaausjalikult koosnevad värvilistest metallidest, mustmetallidest või nende sulamitest. Ligikaudu 80% olmejätmete hulka liigituvast metallist on metallpakend. Metallijätmete kokkuostuhind on taganud taaskasutamise, vaid väike osa satub prügilasse koos olmejätmete või ehitusprahiga. Metallijätmeid saab üle anda vanametalli kokkuostjatele või Raasiku jäätmejaamas.

Puidujäätmed

Puidujäätmete taaskasutamisel tuleb eelkõige tähelepanu pöörata nende taaskasutamisele läbi soojusenergia tootmise. Mittepõlevate või raskesti põlevate puidujäätmete kõrvaldamine või taaskasutamine toimub vastavat jäätmekäitleja registreerimistõendit, jäätmeluba või keskkonnakompleksluba omavas jäätmekäitluskohas. Ohtlike ainetega töödeldud puidujäätmeid käsitletakse ohtlike jäätmetena ning need tuleb üle anda otse ohtlike jäätmete käitluslitsentsi ja jäätmeluba omavale ettevõttele. Puidujäätmeid võetakse vastu Raasiku jäätmejaamas.

3. HINNANG JÄÄTMEVOOGUDELE TULEVIKUS

Peamised mõjutegurid

Jäätmeteket mõjutavad mitmed omavahel seotud tegurid, millest olulisemad on elanike elatustase, tarbimisharjumused ning majanduse üldine areng. Jõukuse kasvuga kaasneb reeglina tarbimise suurenemine, mis omakorda kasvatab jäätmeteket. Samas mõjutavad jäätmete kogust ja koostist üha enam ka elanike teadlikkus, valmisolek liigiti koguda ning korduskasutuse eelistamine. Lisaks avaldavad mõju tootmise ja tehnoloogia areng, samuti ringmajanduse ja tootjavastutuse põhimõtete laiem rakendamine. Nende tegurite koosmõju määrab, millises ulatuses suudetakse jäätmeid vältida ning kui suur osa neist suunatakse taaskasutusse.

Olmejäätmete teke

Olmejäätmete maht iseloomustab nii elanikkonna tarbimisharjumusi kui ka kohaliku majanduse struktuuri. Kuigi olmejäätmeid seostatakse eelkõige kodumajapidamistega, moodustavad märkimisväärse osa neist ka ettevõtluses tekkivad jäätmed, eelkõige jaekaubanduse, toitlustuse ja teeninduse sektoris.

Peamised näitajad perioodil 2020–2024:

- olmejäätmeid keskmiselt 1590 tonni aastas
- umbes 304 kg elaniku kohta aastas
- segaolmejäätmeid keskmiselt 925 tonni aastas
- umbes 176 kg elaniku kohta aastas

Võrdluseks tekkis Eestis 2024. aastal olmejäätmeid 375 kg elaniku kohta ja segaolmejäätmeid 212 kg elaniku kohta. See viitab, et osa jäätmetest suunatakse juba liigiti kogumisse, kuid samas sisaldab segaolmejäätmete voog jätkuvalt märkimisväärsel hulgal taaskasutatavaid materjale.

Segaolmejäätmete vähenemine

Tulevikus on oodata segaolmejäätmete koguste vähenemist. Mida paremini on elanikele tagatud liigiti kogumise võimalused ning mida tõhusam on teavitust ja järelevalvet, seda kiiremini väheneb segaolmejäätmete osakaal. See tähendab, et jäätmekäitluse arendamisel tuleb keskenduda eelkõige liigiti kogumise süsteemi kättesaadavusele ja kasutusmugavusele. Seetõttu võib hinnata, et aastaks 2031 väheneb segaolmejäätmete kogus ligikaudu 560 tonnini aastas, mis eeldab jätkuvaid meetmeid kogumissüsteemi arendamisel ja elanike teadlikkuse tõstmisel.

Biojäätmete liigiti kogumise kasv

Alates 2024. aastast kehtib kohustus koguda biojäätmeid liigiti kõigis majapidamistes. Selle tulemusena suureneb biojäätmete liigiti kogutav kogus ja osakaal olmejäätmetes. Prognoosi kohaselt jõuavad köögi- ja sööklajajäätmete kogused lähiaastatel suurusjärku 140–150 tonni aastas. See peegeldab olulist muutust jäätmete koostises ning biojäätmete suunamist ringlusse.

Paberi ja kartongi ühine kogumissüsteem

Alates järgmisest korraldatud jäätmeveo perioodist kogutakse vanapaber ja papp (20 01 01) ühtses süsteemis koos paber- ja kartongpakendijäätmetega (15 01 01). Selline lähenemine võimaldab käsitleda nimetatud jäätmeliike ühtse materjalivoona, mille prognoositav kogus on 220–250 tonni aastas. Ühine kogumissüsteem vähendab kogumissüsteemi killustatust, optimeerib logistikat ning loob eeldused kõrgemaks liigiti kogumise tasemeks.

Pakendijäätmete kogumise arendamine

Perioodil 2020–2024 koguti liigiti pakendijäätmeid keskmiselt 285 tonni aastas ehk 54 kg elaniku kohta. 2024. aastal oli pakendijäätmete liigiti kogumise määr 56%, mis jääb alla 2027. aastaks seatud sihttasemele (67%). Seega on edasine fookus suunatud pakendijäätmete liigiti kogumise määra suurendamisele, kogumissüsteemi tõhustamisele ning elanikele mugavate ja kättesaadavate üleandmisvõimaluste tagamisele.

Raasiku vallas tekib ligikaudu:

- 57% pakendijäätmetest kodumajapidamistes
- 43% ettevõtluses.

Alates järgmisest korraldatud jäätmeveo perioodist läheb pakendijäätmete kogumise korraldamise kohustus kohaliku omavalitsuse kanda, millega kaasneb suurem vastutus nii kogumissüsteemi toimimise kui ka sihttasemete saavutamise eest. See eeldab kogumistaristu arendamist, selgete korralduslike lahenduste rakendamist ning elanike ja ettevõtete teadlikkuse ja osaluse suurendamist.

Lähtudes viimaste aastate andmetest on pakendijäätmete kogus näidanud kasvutrendi, mis on seotud eelkõige liigiti kogumise süsteemi paranemisega. Arvestades pakendijäätmete kogumise korralduse muutumist ning kohaliku omavalitsuse rolli suurenemist alates järgmisest korraldatud jäätmeveo perioodist, võib eeldada, et kasvutrend jätkub ka lähiaastatel.

Seejuures ei tähenda kasv tingimata pakendijäätmete tekke suurenemist, vaid eeskätt seda, et suurem osa pakendijäätmetest suunatakse segaolmejäätmete voost eraldi kogumisse. Lähtudes senistest trendidest ja liigiti kogumise sihttasemete järkjärgulisest tõusust võib hinnata, et pakendijäätmete kogus jõuab aastaks 2031 suurusjärku 410–420 tonni aastas.

Tekstiilijäätmete liigiti kogumine

Alates 01.01.2025. a tuleb korraldada tekstiilijäätmete liigiti kogumine. Kasutuskõlblikud tekstiilid tuleb suunata korduskasutusse, kasutuskõlbmatu tekstiil saab üle anda jäätmejaamas. Arvestades, et segaolmejäätmetes on keskmiselt 5,01% tekstiilijäätmeid, võib hinnata, et liigiti kogutavate tekstiilijäätmete kogus kujuneb suurusjärku 25–30 tonni aastas.

Suurjäätmed ja elektroonikajäätmed

Suurjäätmete ja elektroonikajäätmete teke on otseselt seotud elanike ostujõuga. Viimaste aastate inflatsioon ja hinnatõus on vähendanud suuremate kaupade ostmist, mis võib ajutiselt vähendada nende jäätmete teket. Samas võib suureneda odava ja lühikese elueaga väikeelektroonika tarbimine, mis kasvatab elektroonikajäätmete hulka.

Lähiaastatel võib prognoosida, et suurjäätmete kogus jääb suurusjärku 35–45 tonni aastas ning elektroonikajäätmete kogus 15–20 tonni aastas.

Ohtlikud jäätmed

Ohtlike jäätmete kogused on perioodil 2020–2025 olnud kõikuvad, sõltudes eelkõige kogumiskampaaniate läbiviimisest, jäätmejaama kasutamisest ning elanike teadlikkusest. Seejuures ei peegelda koguste kõikumine otseselt jäätmetekke muutust, vaid pigem kogumissüsteemi toimimist. Prognoosi kohaselt võib ohtlike jäätmete kogus jõuda aastaks 2031 ligikaudu 140–150 tonnini aastas.

Muud jäätmeliigid

Ehitus- ja lammutusjäätmete ning tootmisjäätmete teke sõltub peamiselt majandusaktiivsusest, ehitusmahtudest ning uute ettevõtete lisandumisest. Seetõttu on nende jäätmeliikide kogused ajas kõikuvad ning raskemini prognoositavad.

Arengusuunad

Euroopa Liidu kliimaneutraalsuse ja ringmajanduse eesmärgid ning riiklik jäätmereform toovad kaasa olulised muudatused jäätmekäitluses, suunates tähelepanu jäätmete ladestamiselt üha enam nende liigiti kogumisele, ringlussevõtule ja materjalide taaskasutamisele. Jäätmete ladestamisele kehtestatakse rangemad piirangud ning liigiti kogumise ja ringlussevõtu eesmärgid muutuvad senisest ambitsioonikamaks. Samal ajal suureneb jäätmete ladestamise kulukus võrreldes taaskasutusega, mis loob omavalitsustele ja jäätmetekitajatele suurema majandusliku motivatsiooni jäätmete liigiti kogumiseks ja taaskasutusse suunamiseks.

4. OLEMASOLEVATE KOGUMISSÜSTEEMIDE JA KÄITLEMISTARISTU KIRJELDUS

Jäätmete kokku kogumiseks vajaliku ja kasutajasõbraliku taristu peab omavalitsuse territooriumil tagama kohalik omavalitsus. Jäätmekäitluskohtade rajamisel tuleb arvestada nende kaugust olulisematest omavalitsuse territooriumil asuvatest tõmbepunktidest, et ühildada elanike oluliste tegemistega ka sorteeritud jäätmete ära andmine ja vältida selleks lisakulutuste tegemist. Käesoleval ajal on omavalitsustes jäätmete liigiti kogumiseks kasutuses mitmed erinevad jäätmekäitluskohad ja -viisid. Eelkõige on selleks jäätmejaamad, avalikud kogumispunktid ning uksest ukseni kogumissüsteemid (korraldatud jäätmevedu, pakendikotiteenus, kogumisringid).

Korraldatud jäätmeveo raames jätkatakse segaolmejäätmete, biolagunevate köögi- ja sööklajajäätmete, biolagunevate aia- ja haljastujäätmete, paberi- ja kartongijäätmete, suurjäätmete, klaaspakendite ning segapakendite kogumist. Lisaks on kavandatud korraldatud jäätmeveoga hõlmata tekstiilijäätmete kogumine. Pakendite kogumist jätkatakse ka avaliku kogumisvõrgustiku abil.

Jäätmeliike, mis ei ole hõlmatud korraldatud jäätmeveoga, on võimalik ära anda Raasiku jäätmejaamas.

4.1. JÄÄTMEKÄITLUSKOHAD

Jäätmekäitluskoht on tehniliselt varustatud ehitis jäätmete kogumiseks, taaskasutamiseks või kõrvaldamiseks (JäätS § 19 lg 1). Jäätmeseadusele vastavalt tuleb jäätmete kõrvaldamisel ja segaolmejäätmete taaskasutamisel, läheduse põhimõtet rakendades, vedada jäätmed lähimasse nõuetele vastavasse prügilasse või jäätmejaama, kus toimub edasine jäätmete töötlemine.

Keskkonnaameti keskkonnaotsuste infosüsteemi KOTKAS andmetel paikneb Raasiku valla territooriumil 2026. aasta aprilli seisuga 12 keskkonnakaitselooaga sh kompleksloaga

registreeritud tegutsevat jäätmekäitlusk kohta ja kolmele jäätmekäitluskohale on väljastatud jäätmevaldkonna registreering.

4.1.1. RAASIKU JÄÄTMEJAAM

Raasiku vallale kuuluv Raasiku valla jäätmejaam avati 22. oktoobril 2020. aastal. Jäätmejaama territoorium on 900 m². Jäätmejaamas korraldab jäätmete kogumist ja edasist käitlemist hanke korras valitud jäätmekäitlusettevõtte, jäätme- ja ringmajanduskava koostamise hetkel on halduslepingu alusel AS Eesti Keskkonnateenused. Jäätmejaamas võetakse vastu kõiki keskkonnaministri sortimismääruses loetletud jäätmeid viiel päeval nädalas, s.h. puhkepäevadel. Jäätmejaam on mõeldud eelkõige kodumajapidamistest pärinevate jäätmete kogumiseks ja edasisele käitlemisele suunamiseks.

4.1.2. JÄÄKREOSTUSOBJEKTID

Keskkonnaagentuuri keskkonnaportaali andmetel on Raasiku vallas kaks jääkreostusobjekti: Aruküla mereväelaod ja Aruküla põhjaveereostus. Keskkonnaportaali andmetel Aruküla meremäeladude jääkreostus on likvideeritud.

Aruküla põhjaveereostus asub elutsoonis (800 000 m²), kus põhjavesi on joogiks kõlbmatu. Piirkonnas on olemas neli seirepuurauku, kuid seire katkes 2000 aastal. Reostuse kolle on osaliselt likvideeritud.

4.1.3. SULETUD PRÜGILAD

Raasiku vallas Perila külas tegutsenud Perila-Esku segaolmejäätmete prügila on suletud alates 2002. aastast. Prügila üldpindala on 5 ha, millest prügilalust pinda 2 ha. Prügila asub vanas kruusakarjääris, millel põhjavesi on kaitsmata. Aastal 2000 ladestati jäätmeid 12,5 tonni. Endise Perila-Esku segaolmejäätmete prügila kõrval paiknes loomsete jäätmete matmispaik. Matmispaiga tegevus oli lubatud kuni 1. juunini 2005, kuid kuna see ei vastanud kehtivatele veekaitsenõuetele, nähti ette selle nõuetekohane sulgemine.

5. EELMISE JÄÄTMEKAVAS PÜSTITATUD EESMÄRKIDE KOKKUVÕTE

Eelmise jäätmekava perioodiks kavandatud tegevustest on valdav osa ellu viidud või nende täitmine jätkub pideva tegevusena. Kokku oli tegevuskavas 41 tegevust, millest ligikaudu kolmveerand on teostatud, teostamisel või rakendatakse järjepidevalt. Kõige enam on edasi liigutud jäätmete liigiti kogumise korraldamisel, elanike teadlikkuse suurendamisel ning jäätmejaama teenuste arendamisel.

Oluliste saavutustena muudeti biolagunevate köögi- ja sööklajajäätmete liigiti kogumine jäätmevaldajatele kohustuslikuks ning toetati biojäätmete kogumisvahendite ja kompostrite kasutuselevõttu. Reguleeritud ja edendatud on biojäätmete tekkekohal kompostimist, korraldatud ohtlike jäätmete kogumisringe ning jätkatud pakendijäätmete kogumisvõrgu, jäätmejaama teenuste ja korraldatud jäätmeveo arendamist. Raasiku valla jäätmejaama laiendamine on teostamisel. Samuti toimub pidevalt elanike teavitamine, jäätmevaldajate registri pidamine, liigiti kogumise nõuete täitmise kontrollimine ning pakendikogumisvõrgu toimimise jälgimine.

Kõiki kavandatud tegevusi siiski ellu viia ei jõutud. Teostamata jäid uute jäätmepunktide ja süvamahutite rajamine, valla kompostimisväljaku rajamine ning Raasiku aleviku jäätmepunkti loomine. Samuti ei rakendatud kavandatud kujul ettevõtete ja asutuste jäätmekäitluse juhendamise ja järelevalve süsteemi ega koostatud eraldi järelevalve tegevuskava. Täitmata jäid ka jäätmevedajale kavandatud täiendavad järelevalvealased kohustused ning koostöö Keskkonnaametiga ei kujunenud kavandatud tegevusena süsteemseks.

Kokkuvõttes võib eelmise jäätmekava rakendamist hinnata valdavalt edukaks. Eelkõige on edasi arenenud jäätmete liigiti kogumise süsteem ja biojäätmete käitlemine. Uuel jäätmekava perioodil on põhjendatud jätkata juba toimivate pidevate tegevustega ning hinnata uuesti nende seni täitmata tegevuste vajalikkust. Täpsema ülevaate eelmise jäätmekava eesmärkide ja tegevuste täitmisest annab käesoleva jäätmekava lisa 4.

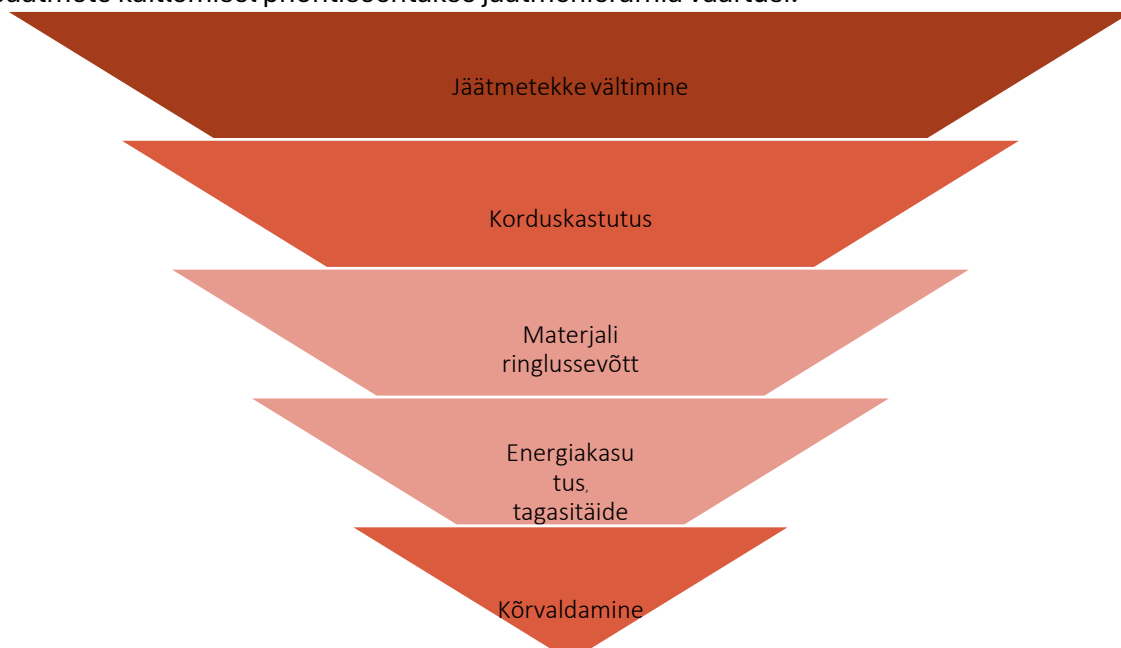
6. JÄÄTMEHOOLDUSE EESMÄRGID

Jäätmehoolduse arendamisel ja tegevuste elluviimisel tuleb lähtuda erinevatest eesmärkidest. Raasiku valla jäätmehoolduse valdkonna üldiseks eesmärgiks on suurendada elanikkonna keskkonnateadlikkust, suurendada tekkekohal liigiti kogumist ning muuta seeläbi jäätmete nõuetekohane haldamine jäätmevaldajate igapäevaelu loomulikuks osaks. Tõhustada jäätmekorraldust, sealhulgas järelevalvet ning toetada ringmajanduse põhimõtete rakendamist.

Eeltoodust tulenevalt on Raasiku valla jäätmehoolduse korraldamisel eesmärkideks:

- **jäätmetekke vältimise tegevuste edendamine**
- **jäätmeveoga jäätmevaldajate hõlmatuse tagamine**
- **jäätmete liigiti kogumise mahu ja kvaliteedi tõstmine**
- **jäätmete kordus- ja taaskasutamise suurendamine**
- **jäätmetest tuleneva keskkonnariski vähendamine**
- **toimiv järelevalve, andmete korrektsus ja koostöö kõikide seotud osapooltega.**

Jäätmete käitlemisel prioritseeritakse jäätmehierarhia väärtusi:

Jäätmete taaskasutamisele seavad selged eesmärgid jäätmeseadusest, riigi jäätmekavast, jäätmete raamdirektiivist ning ringmajanduse paketist tulenevad sihtmäärad.

Eesti seadis eesmärgiks suunata 2025. aastaks ringlusesse 55% kodumajapidamistest pärinevatest paberi-, metalli-, plasti- ja klaasijäätmetest, biolagunevatest jäätmetest ning muudest liigiti kogutud kodumajapidamisest ja muudest allikatest pärinevatest jäätmetest. Sihteesmärgid on täpsemalt esitatud järgnevas tabelis 7.

Tabel 7. Jäätmete taaskasutamise riiklikud eesmärgid

	Baastase 2020	Eesmärk 2025	Eesmärk 2030
Olmejäätmete ringlusse võtumäär olmejäätmete kogumassist	50%	55%	60%
Pakendijäätmete ringlussevõtu osakaal pakendijäätmete kogumassist	60%	65%	70%
Biolagunevate jäätmete ringlussevõtu osakaal olmejäätmete kogumassist		13%	
Biolagunevate jäätmete osakaal ladestatavates olmejäätmete kogumassist		20%	
Ehitus- ja lammutusjäätmete taaskasutuse osakaal nende jäätmete kogumassist		70%	
Elektroonikaromude kogumise osakaal kolmel eelneval aastal turule lastud elektri- ja elektroonikaseadmete kogumassist		65%	
Kantavate patarei ja akujäätmete kogumise osakaal jäätmete kogumassist		45%	

Täiendavad sihteesmärgid

Alates 2027. aastast ei arvestata ringlussevõtu sihtarvude hulka neid biolagunevaid jäätmeid, mis on muu olmejäätme hulgast välja sorditud, vaid üksnes tekkekohas liigiti kogutud biolagunevad jäätmed.

Alates 2027. aastast peab kohaliku omavalitsuse üksus tagama vähemalt 67 protsendi oma territooriumil kalendriaasta jooksul tekkinud olmejäätmete liigiti kogumise. Nimetatud protsendimäär suureneb igal järgmisel aastal ühe protsendi võrra eelmise aasta aluseks olevast määrast kuni 75 protsendini alates 2035. aastast.

Alates 2030. aastast piiratakse direktiiviga 2018/850 kõikide nende jäätmete prügilatesse ladestamist, mis sobivad ringlussevõtuks ja energiana kasutamiseks.

Alates 2035. aastast on seatud eesmärk viia ladestatavate olmejäätmete osakaal 10%-ni ning ringlusse võtumäär olmejäätmete kogumassist 65%.

Tabel 8. Raasiku valla eesmärgid olmejäätmete liigiti kogumise sihtarvu saavutamiseks

Möödik	Baastase 2025	Sihttase 2027	Sihttase 2028	Sihttase 2029	Sihttase 2030	Sihttase 2031	Sihttase 2032
Liigiti kogutud olmejäätmete osakaal (%)	49	67	68	69	70	71	72
Segaolmejäätmete teke ühe elaniku kohta (kg/a)	148	140	115	105	95	88	81
Liigiti kogutud pakendijäätmete kogus elaniku kohta (kg/a)	61	64	70	73	76	79	82

Pakendijäätmete kogumise efektiivsus (%)	57	59	65	68	70	73	76
Biojäätmete kogumise efektiivsus (%)	60	65	70	74	77	80	83

Prognooside koostamisel on lähtutud Raasiku valla varasemate aastate jäätmetekke ja liigiti kogumise andmetest, rahvaarvu muutusest, kehtivast jäätmekorraldusest ning jäätmekava perioodil kavandatavatest muudatustest kogumissüsteemis. Prognoosimisel on arvestatud seniste trendidega, kuid sihttasemeid ei ole määratud üksnes lineaarse trendi alusel. Arvesse on võetud ka asjaolu, et uus korraldatud jäätmeveo süsteem rakendub 2027. aasta teises pooles ning selle täielikku mõju jäätmete liigiti kogumisele ja segaolmejäätmete vähenemisele on eeldatud alates 2028. aastast.

Elaniku kohta esitatavate näitajate prognoosimisel on lähtutud jäätmekoguste ja prognoositava rahvaarvu suhtest. Liigiti kogumise näitajate puhul on arvestatud olemasoleva kogumistaseme, segaolmejäätmetes hinnanguliselt sisalduvate liigiti kogutavate jäätmete osakaalu ning kavandatavate tekkekohal kogumise nõuete mõjuga.

7. JÄÄTMETEKKE VÄLTIMINE

Jäätmetekke vältimine on jäätmehierarhia kõrgeim ja eelistatuim tase, mida tuleb jäätmekäitluse korraldamisel esmajärjekorras arvestada. Selle eesmärk on vähendada jäätmete teket juba enne nende tekkimist ning suunata ressursikasutus kestlikumaks.

Jäätmetekke vältimine hõlmab:

- otsest vältimist, sh mõistlikku tarbimist ning keskkonda ja ressursse säästvat tootmist;
- korduskasutust, st toodete uuesti kasutamist nende esialgsel otstarbel;
- korduskasutuseks ettevalmistamist, sealhulgas toodete parandamist, kontrollimist ja ümberdisainimist.

Jäätmetekke vältimise võimalused sõltuvad mitmetest teguritest, eelkõige majandusolukorrast, tarbijate teadlikkusest ning ressursitõhusust ja jäätmetekke vähendamist toetavate meetmete rakendamisest.

Olmejäätmete tekke vähendamisel on keskne roll elanikel, kelle tarbimisharjumused ja teadlikkus mõjutavad otseselt nii pakendijäätmete, toidujäätmete kui ka muude jäätmete koguseid. Samal ajal on kohaliku omavalitsuse ülesanne luua eeldused jäätmetekke vältimiseks, sealhulgas tõsta teadlikkust, levitada asjakohast teavet ning toetada korduskasutust soodustavaid lahendusi.

Oluline on tagada, et nii elanikel kui ka ettevõtetel oleksid praktilised ja kättesaadavad võimalused jäätmetekke vältimiseks, toodete kasutusea pikendamiseks ning korduskasutuses osalemiseks, näiteks läbi vastava taristu, teenuste ja teavitustegevuste.

7.1. AVALIKEL ÜRITUSTEL JÄÄTMETEKKE VÄLTIMINE

Kõikidel avalikel üritustel tuleb rakendada jäätmete liigiti kogumist. Tulenevalt 02.07.2019. a jõustunud Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivist (EL) 2019/904 teatavate plasttoodete keskkonnamõju vähendamise kohta, on vajalik rakendada meetmeid, millega tagatakse

ühikordselt kasutatavate plastist joogitopside (sh nende korkide ja kaante) ja toidupakendite tarbimise pidev vähenemine. Lisaks tuleb avalikel üritustel soosida liigiti jäätmete kogumist, et vältida biolagunevate, pakendijäätmete ja olmejäätmete segunemist. Avalikel üritustel peab toidu ja joogi serveerimiseks kasutama korduskasutatavaid anumaid ja söögiriistu (üleriigiline kohustus alates 01.01.2024. a).

Seoses korduskasutatavate nõude kasutamise kohustuse ja avalikel üritustel rakendatavate keskkonnahoidlike põhimõtetega on tekkinud vajadus tagada valla (allasutuste) korraldatavatel üritustel korduskasutusnõude parem kättesaadavus. Selleks tuleb leida võimalusi korduskasutusnõude soetamiseks, mida saaks kasutada erinevate avalike ürituste läbiviimisel. Ühise nõudepargi olemasolu lihtsustab ürituste korraldamist, vähendab vajadust iga ürituse jaoks eraldi nõusid rentida ning toetab korduskasutusel põhinevate lahenduste järjepidevat rakendamist valla tegevustes.

Avalikel üritustel jäätmete liigiti kogumise paremaks korraldamiseks tuleb leida võimalusi soetada vallale jäätmete liigiti kogumist ja sorteerimist võimaldavad konteinerlahendusi, mida saab kasutada valla ja valla allasutuste korraldatavatel üritustel. Ühiskasutuses olevad selgelt tähistatud kogumisvahendid aitavad tagada ühtse ja nõuetekohase liigiti kogumise korralduse erinevatel üritustel ning vähendavad vajadust iga ürituse jaoks eraldi kogumisvahendeid rentida.

Avalike ürituste korraldajate teadlikkuse tõstmiseks jagatakse keskkonnahoidlike ürituste korraldamise riiklikku juhist.⁵ Nõuete täitmist kontrollivad omaavalitsus ja Keskkonnaamet. Toiduohutust kontrollib Põllumajandus- ja Toiduamet.

7.2. BIOJÄÄTMETE RINGLUSSEVÖTT JA TEKKE VÄLTIMINE

Biolagunevate jäätmete põletamise ja ladestamise vähendamiseks ning ringlussevõtu suurendamiseks tuli hiljemalt 2023. aasta lõpust korraldada biojäätmete tekkekohalt kokku kogumine või alternatiivina kohtkompostimine.

Biolagunevate jäätmete liigiti kogumise edendamiseks muudeti biolagunevate jäätmete liigiti kogumine kõigile kohustuslikuks. Biojäätmete eraldi kogumise kohustus tähendab, et kõikides kodudes, ettevõtetes, asutustes ja mujal, kus biojäätmeid tekib, tuleb biojäätmed koguda teistest jäätmeliikidest eraldi ja suunata need ringlusse. Ringlusse suunamise võimalusi on kaks: kas anda üle jäätmevedajale või kompostida. Kui biojäätmeid ei kompostita tekkekohal või kui kompostitakse vaid osa tekkivatest biojäätmetest, on kohustus kasutusele võtta biojäätmete kogumismahuti ning biojäätmed korraldatud jäätmeveos jäätmevedajale üle anda.

Eraldi kogutud biojäätmed vähendavad prügilates lagunedes tekkiva metaani heitkoguseid, mis aitavad kaasa kasvuhooneefekti vähendamisele ja kliimamuutustega võitlemisele. Biojäätmed sisaldavad olulisi orgaanilisi aineid ja toitaineid, mida kompostimise teel saab muuta kvaliteetseks mullaparandajaks, rikastades pinnast ning toetades looduslikku toitainekordumist. Biojäätmete eraldi kogumine aitab vähendada üldist prügi hulka, sest osa jäätmetest suunatakse ringlussevõtuks, mitte prügilasse. Kompostimine võimaldab vähendada sõltuvust keemilistest väetistest ning toetab kohalikke põllumajandus- ja aianduspraktikaid, pakkudes ökonoomset ja keskkonnasõbralikku alternatiivi.

⁵ Keskkonnahoidlike ürituste korraldamise riiklik juhis (<https://kliimaministeerium.ee/rohereform-kliima/rohereform/keskkonnahoidlike-urituste-korraldamise-riiklik-juhisk>)

Samal ajal on oluline tegeleda üha enam ka toidujäätmete tekke vähendamisega, mis on keskkonnamõju poolest väga kaalukas. Seega tuleb läbi toidujäätmete (toidukao) tekke vähendamise saavutada tulevikus ka köögi- ja sööklajajäätmete koguse vähenemine.

Aastal 2021 valminud SEI Tallinna poolt tehtud uuringu „Toidujäätmete ja toidukao teke Eestis toidutarneahelas“¹⁶ andmetel tekib Eestis aastas ligikaudu 167 000 t toidujäätmeid ehk elaniku kohta 127 kg toidujäätmeid aastas. Uuringu andmetel tekib kõige suurem osa Eesti toidujäätmetest kodumajapidamistes, mis moodustas üle 48% kogu tekkivast toidujäätmete kogusest. Kodumajapidamistele järgnevad toidujäätmete tekkes toidutööstus, esmatootmine, seejärel kaubandus ning toitlustusasutused.

Kui vaadata eraldi vaid toidukadude võrdlust eri sektorite lõikes, näeme, et ka see on Eestis suurim kodumajapidamistes (40% kogu Eesti toidukadudest). Kodumajapidamistele järgnevad toidukadude koguste poolest kaubandus (24%), esmatootmine (23%), toitlustusasutused (9%) ning toidutööstus (4%). Eesti toidujäätmetest poole ehk ligikaudu 84 000 tonni aastas moodustab toidukadu ehk toiduna raisku läinud toit.

Seega tuleb vähendada toidujäätmete teket kodumajapidamistes teadvustades elanike seas neid põhjusi, miks toidujäätmed kodudes tekivad ja kuidas seda vältida.

Toidujagamis- ehk toiduringluskappide rajamine on tõhus meede toiduraiskamise vähendamiseks ning kogukonna keskkonnateadlikkuse suurendamiseks. Suur osa söögikõlblikust toidust visatakse ära üksnes seetõttu, et seda ei jõuta õigel ajal ära tarbida või puudub võimalus seda teistele edasi anda. Toidujagamiskapp loob elanikele lihtsa ja mugava võimaluse ülejäävat, kuid endiselt tarbimiskõlblikku toitu jagada ning suunata see jäätmeteks muutumise asemel uuesti kasutusse. Sellega vähendatakse biojäätmete teket, toidukadu ning jäätmekäitlusega seotud keskkonnamõju.

Toiduringluskappidel on lisaks keskkonnahoiule oluline sotsiaalne mõju. Need aitavad toetada inimesi, kelle jaoks toidu kättesaadavus võib olla keerulisem, ning tugevdavad kogukonnatunnet ja omavahelist koostööd. Hästi toimiv toidujagamise süsteem põhineb eelkõige kohaliku kogukonna aktiivsel kaasamisel ja vastutustundlikul kasutamisel. Seetõttu on oluline leida koostööpartnerid ja vabatahtlikud, kelle jaoks toidukao vähendamine ning ringmajanduse põhimõtete edendamine on oluline.

Toidukappide toimimisse võiks kaasata kohalikke kogukonnaühendusi, korteriühistuid, noortekeskusi, koole, sotsiaalvaldkonna asutusi, kogudusi ning vabatahtlikke elanikke. Samuti on oluline teha koostööd kohalike kaupluste, toitlustusasutuste ja toidutootjatega, kellel võib tekkida väiksemaid koguseid realiseerimata, kuid nõuetekohast toitu. Kogukonna kaasamine aitab tagada, et kappide kasutamine oleks järjepidev, korrastatud ning põhineks vastastikusel usaldusel.

Toidujagamiskappide paigaldamisel tuleb tähelepanu pöörata ka sobiva asukoha valikule. Kapp peaks paiknema hästi ligipääsetavas ja nähtavas kohas, kus on tagatud regulaarne kasutus ning võimalusel elektriühendus külmkapi kasutamiseks. Hea lahendus on paigutada toidukapp kogukonnakeskuse, noortekeskuse, vallamaja, kaupluse või muu avalikult kasutatava hoone juurde.

Lisaks praktilisele kasutegurile aitavad toiduringluskappide projektid suurendada elanike teadlikkust kestlikust tarbimisest, ringmajandusest ja jäätmetekke vältimisest. Sellised

algatused toetavad kohaliku omavalitsuse eesmäärke jäätmetekke vähendamisel ning kogukonna keskkonnahoidliku käitumise kujundamisel.

Toiduraiskamise vähendamise meetmed:

- korraldada elanikele ja toitlustusasutustele suunatud teavitustegevusi ja koolitusi, et tõsta teadlikkust toiduraiskamise ennetamisest ja toidu säilitamise viisidest;
- vajadusel toetada ja rajada kohalikul kogukonna huvi ja algatuse korral koostöös avalikke toidujagamiskappe, et soodustada toidu annetamist ja taaskasutust;
- soodustada haridusasutustes ja ürituste korraldamisel lahendusi, mis vähendavad toidukadu ning suunavad tekkinud biojätmed kompostimisele.

7.3. MERE- JA MUUDE VEEKOGUDE PRÜGI VÄLTIMINE

Mereprügi on inimese tegevuse tagajärjel merre või rannikule sattunud jäätmed, mis kahjustavad mereökosüsteeme, elusloodust ning piirkonna turismi ja kalandust. Enamik mereprügist pärineb maismaalt, sattudes veekogudesse läbi hooletu käitlemise või tahtliku merre viskamise.

Veekogude äärsetel aladel, mida kasutatakse puhke- ja rannaalana, peab selle ranna haldaja korraldama rannaala koristuse ja vältima kogumisvahendite üle täitumist.

Avalikus ruumis tuleb kasutada prügi lendumist vältiva disainiga kogumisvahendeid, et välistada kergesti lenduvate materjalide ja nendest tekkivate jäätmete laiali kandumine veekogudesse. Üldise jäätmetekke ja prügistamise vältimine ja vähendamine aitab kaasa ka mereprügi vähenemisele.

8. JÄÄTMETEKKE VÄHENDAMINE JA RINGMAJANDUSE EDENDAMINE

8.1. JÄÄTMETE LADESTAMISE VÄHENDAMINE

Raasiku vallas kogutavate jäätmete käitlemisel on eesmärgiks nende taaskasutusse suunamine suurimas võimalikus mahus. See eesmärk kehtib kõikide jäätmeliikide osas. Jäätmete ladestamise vältimiseks on vajalik tagada järgmiste tegevuste tulemuslikkus:

- tagada jäätmete tekkekohal liigiti kogumine kõrge liigilise ja jäätmematerjalide füüsilise puhtuse osas;
- jäätmetele käitlusteenuste eraldi hankimine;
- tugevdada koostööd teiste kohalike omavalitsustega pikaajaliselt toimivate ja vajaminevaid tulemusi tagavate käitluslahenduste arendamisel;
- propageerida biolagunevate jäätmete kohtkompostimise võimalusi;
- teostada süsteemseid teavitustegevusi jäätmete liigiti kogumise kvantiteedi ja kvaliteedi tõstmiseks;
- arendada korduskasutust;
- arendada ehitus- ja lammutusmaterjalide materjalipanga lahendust, et soodustada kasutuskõlblike materjalide korduskasutust ning vähendada ladestamisele suunatavate ehitusjäätmete kogust.

8.2. KORDUSKASUTUS JA PARANDAMINE

Korduskasutus tähendab toodete või nende komponentide uuesti kasutamist nende esialgsel otstarbel enne, kui neist saavad jäätmed. See on üks olulisemaid viise jäätmetekke vältimiseks, sest pikendab toodete eluiga ja vähendab vajadust uute esemete järele.

Jäätmetekke vähendamisele aitab olulisel määral kaasa teadlikkuse tõstmine, mis on suunatud nii omavalitsuse, ettevõtete kui ka tarbijate/elanikkonna teadlikkuse ja teadmiste suurendamiseks. Kooli- ja kogukonnaprogrammid, töötubade korraldamine ning meedia kasutamine aitavad tekitada teadlikkust jäätmete vältimise vajadusest ja meetoditest. Kohalikud algatused, nagu prügi korjamise päevad või taaskasutusüritused, aitavad inimestel oma harjumusi muuta. Inimesed saavad ka teiste eeskujul õppida ja teadlikumalt tarbida.

Korduskasutuse suurendamiseks on ühe võimalusena planeeritud Raasiku jäätmejaama juurde rajada korduskasutusruum, kus elanikel oleks võimalik ära anda kasutatud, kuid endiselt kasutuskõlblikke esemeid, nagu lauanõud, kodusisustus, spordi- ja hobitarbed, mänguasjad, tööriistad ning muud koduses majapidamises üle jäävad esemed. Korduskasutusruumi eesmärk on pikendada esemete eluiga ning vähendada olukordi, kus veel kasutatavad esemed suunatakse enneaegselt jäätmeteks.

Korduskasutus on üks olulisemaid jäätmetekke vältimise meetmeid, kuna iga uuesti kasutusse suunatud ese aitab vähendada uute toodete valmistamiseks vajalike loodusressursside kasutamist, energiakulu ning jäätmete tekkimist. Lisaks aitab korduskasutus vähendada jäätmekäitluskulusid ning suunata võimalikult vähe materjale põletamise või ladestamisele. Hästi toimiv korduskasutusala toetab ringmajanduse põhimõtteid ning aitab muuta jäätmejaama senisest enam ressursikeskseks lahenduseks, kus lisaks jäätmete üleandmisele toetatakse ka esemete uuesti kasutamist.

Korduskasutusala edukaks toimimiseks on oluline luua selged tingimused esemete vastuvõtmiseks ning tagada ala korrashoid ja järelevalve. Vajadusel võib kaaluda koostööd heategevusorganisatsioonide või korduskasutuspoodega, et suunata suurema väärtusega esemed võimalikult kiiresti uuesti kasutusse.

Korduskasutuse suurendamiseks võib toetada kogukonnapõhise parandustöökoja või -toa rajamist, kus elanikel on võimalik katkiseid või kasutusest välja jäänud esemeid parandada ja uuesti kasutusse suunata. Selline lahendus aitab pikendada toodete kasutusiga, vähendada jäätmetekket ning kujundada parandamise ja korduskasutuse harjumusi.

Oluliseks tegevuseks on ka teavituste ja koondinfo loomine valla kodulehel. Veebilehele saab luua eraldi rubriigi "Korduskasutus ja parandamine", kuhu koondada Raasiku vallas tegutsevate parandusteenust ja korduskasutust pakkuvate isikute, ettevõtjate ja mittetulundusühingute kontaktid. Selline nähtav ja pidevalt täienev infoleht aitab elanikel leida lähima parandaja, taaskasutuspoe või töötoa ning soodustab esemete taaskasutust ja remondikultuuri. Lisaks annab see väikestele kohalikele tegijatele parema võimaluse jõuda kogukonnani ja tugevdab koostööd eri osapoolte vahel.

8.3. RINGSED LAHENDUSED EHITUSSEKTORIS

Ehitussektoris on oluline tagada ehitise ja ehitamise pikaajaline jätkusuutlikkus ja minimeerida keskkonnamõjusid. Seda saab teha eelkõige ehitusprojekti koostamisel, tagamaks, et

ehitusprojekti koostamisel võetakse arvesse ka keskkonnaga seonduvaid asjaolusid, sh kliimakindlust, keskkonnasõbralikkust, vastutustundlikku maakasutust ning säästvate liikumisviiside ja taaskasutuse soodustamise põhimõtet. Vallas teostatavale ehitusele, rekonstrueerimisele ja remontimisele (sh renoveerimine ja eriti soojustamine), hooldusele ja lammutamisele tuleb kohaldada ühtseid ringseid põhimõtteid ja kriteeriume, et tagada hoonete suurem ringsus (sh väiksem ehitustegevuse keskkonnajalajalg, pikem elutsükel, ringsete materjalide kasutus, ehitusjäätmete korduskasutus ja ringlussevõtt jne). Ringsele ehitamisele tuleb tagada terviklik vaade koos ehitusmaterjalide korduskasutamise ning ehitus- ja lammutusjäätmete ringlussevõtu edendamiseks.

Ehitusmaterjalide korduskasutamise ja ringlussevõtu suurendamiseks on võimalus koostöös erasektoriga luua materjalide jagamiseks digitaalne platvorm nii teabe jagamiseks kui ka võimalike uute partneritega ühenduse loomiseks. Materjalipank on koht, kus kogukonna liikmed saavad jagada, pakkuda ja taaskasutada üle jäävaid ehitus- ja viimistlusmaterjale. Selline lahendus võimaldaks vähendada kasutuskõlblike materjalide sattumist jäätmetena ladustamisele ning suunaks need tagasi ringlusse.

Materjalipank loob eeldused, et üle jäävaid ehitusmaterjale nähakse ressursina, mitte jäätmetena. See toetab nii keskkonnasäästlikku mõtteviisi kui ka kohaliku majanduse arengut, pakkudes võimalusi nii eraisikutele, korteriühistutele kui ka väikeettevõtetele. Lahendus aitaks ühendada neid, kellel on materjale üle, nendega, kes vajavad odavamalt või taaskasutatud materjali oma ehitus- või remonditöödeks.

Strateegiliselt panustaks materjalipank jäätmetekke vältimise ja ringmajanduse eesmärkidesse, võimaldades materjalide elutsüklit pikendada ja vähendada uute toorainete vajadust. Samuti aitaks see vähendada jäätmejaama jõudvate ehitusjäätmete hulka ning seeläbi vähendada ladestamise ja transportimisega seotud CO₂ jalajälge.

Kohalikul tasandil looks selline süsteem kogukondliku koostöö ja jagatismajanduse põhimõtteid järgiva taristu, mida tulevikus on võimalik laiendada ka teistele esemetele peale ehitusmaterjalide. Eesmärk ei ole üksnes keskkonnamõju vähendamine, vaid ka teadlikkuse tõstmine ja kogukonna väärtuste muutmine, et kasutatud, kuid heas seisukorras materjalid leiaksid uue elu.

Olulisemad meetmed:

- rakendada omavalitsuse ehitus-, rekonstrueerimis- ja lammutustöödel ringse ehituse põhimõtteid ning soodustada kasutuskõlblike materjalide eraldamist ja korduskasutust;
- suurendada elanike, korteriühistute ja ettevõtjate teadlikkust ehitus- ja lammutusjäätmete liigiti kogumise, korduskasutuse ja ringlussevõtu võimalustest;
- edendada kasutuskõlblike ehitus- ja viimistlusmaterjalide korduskasutust ning infovahetust materjalide pakkujate ja võimalike kasutajate vahel;
- võimalusel rakendada omavalitsuse hangetes ja ehitusprojektides tingimusi, mis toetavad ringlusse võetud või korduskasutatavate materjalide kasutamist.

8.4 DIGILAHENDUSED JA ANDMEPÕHINE JUHTIMINE RINGMAJANDUSE ARENDAMISEL

Ringmajanduse ja jäätmetekke vähendamise eesmärkide saavutamisel on oluline roll digilahenduste ja andmepõhise juhtimise arendamisel. Kaasaegsed tehnoloogilised lahendused võimaldavad omavalitsusel ja jäätmekäitlussüsteemi osapooltel tõhusamalt planeerida

jäätmehooldust, jälgida jäätmevoogusid ning teha teadlikumaid otsuseid jäätmete liigiti kogumise ja ringlussevõtu suurendamiseks.

Andmepõhine juhtimine võimaldab koguda ja analüüsida infot jäätmete tekke, kogumismahtude, teenuste kasutamise ning kogumisvõrgu toimimise kohta. Regulaarne andmete analüüsimine aitab hinnata jäätmehoolduse tulemuslikkust, tuvastada probleemseid piirkondi ning kavandada sihipäraseid meetmeid liigiti kogumise parandamiseks. Samuti aitab see hinnata jäätmereformist tulenevate eesmärkide täitmist ning planeerida investeeringuid tõendus põhisel.

Digilahenduste kasutamine võimaldab muuta jäätmehoolduse korraldamise efektiivsemaks ja elanikele mugavamaks. Näiteks saab avalike kogumismahutite juures kasutada täitvusandureid, mis aitavad optimeerida tühjendussagedusi ja jäätmeveo marsruute. See aitab vähendada olukordi, kus konteinerid on üle täitunud või vastupidi tühjendatakse pooltühje mahuteid, millega kaasneb ebavajalik transpordikulu ja keskkonnamõju. Samuti võimaldavad digitaalsed ligipääsusüsteemid ja iseteeninduslahendused parandada jäätmejaama kasutusmugavust ning laiendada teenuste kättesaadavust.

Lisaks jäätmekäitluse korraldamisele saab digilahendusi kasutada ka elanike teadlikkuse suurendamiseks ja ringmajanduse edendamiseks. Digitaalsed teavitustahendused, mobiilirakendused ja veebikeskkonnad võimaldavad jagada infot jäätmete liigiti kogumise, korduskasutuse, parandamisvõimaluste ning kogumisringide kohta. Samuti võivad digilahendused toetada esemete korduskasutust ja jagamismajandust, võimaldades luua platvorme esemete äraandmiseks, vahetamiseks või parandusteenuste leidmiseks.

Tulevikus muutub järjest olulisemaks erinevate jäätmehoolduse infosüsteemide ja andmeallikate omavaheline ühendamise, et tagada parem ülevaade jäätmevoogudest ning võimaldada tõhusamat koostööd kohaliku omavalitsuse, jäätmevedajate ja jäätmekäitlejate vahel. Digilahenduste laialdasem kasutamine aitab kaasa ressursitõhusamale jäätmehooldusele, vähendab keskkonnamõju ning toetab ringmajanduse põhimõtete rakendamist kohalikul tasandil.

Meetmed

- Arendada jäätmehoolduse andmepõhist juhtimist ja regulaarset jäätmevoogude analüüsimist.
- Kasutada avalike kogumismahutite juures täitvusandureid ja muid nutikaid seiresüsteeme.
- Optimeerida jäätmeveo marsruute ja tühjendussagedusi digilahenduste abil.
- Arendada jäätmejaamas iseteenindus- ja digitaalseid ligipääsulahendusi.
- Suurendada elanike teadlikkust digitaalsete teavitustahenduste ja veebikeskkondade kaudu.
- Toetada digitaalsete korduskasutus- ja jagamisplatvormide kasutuselevõttu.
- Parandada jäätmehooldusega seotud andmete kogumist, kvaliteeti ja süsteemide omavahelist ühendatavust.
- Teha koostööd jäätmevedajate ja tehnoloogiapartneritega uuenduslike digilahenduste rakendamisel.

8.5. ROHEHANKED JA KESKKONNASÄÄSTLIKUD LAHENDUSED

Kohalik omavalitsus saab oma igapäevase tegevuse, hangete ning töökorralduse kaudu olla eeskujuks kestlike tarbimisharjumuste kujundamisel ning keskkonnahoidlike lahenduste

kasutuselevõtul. Avaliku sektori tegevused mõjutavad otseselt nii teenuste korraldust, kaupade ja teenuste tarbimist kui ka elanike teadlikkust keskkonnahoiust.

Üheks olulisemaks meetmeks jäätmetekke vähendamisel on keskkonnahoidlike ehk roheliste hangete rakendamine. Rohehangete eesmärk on eelistada toodete ja teenuste hankimisel lahendusi, mis tekitavad vähem jäätmeid, on pikema kasutuseaga, parandatavad, korduskasutatavad või valmistatud ringlusse võetud materjalidest. Lisaks aitab rohehangete kasutamine vähendada ühekordsete toodete kasutamist ning suunata turgu keskkonnasäästlikemate toodete ja teenuste arendamise poole.

Keskkonnasäästlikud riigihanked on üheks parimaks võimaluseks hankida parima keskkonnamõjuga teenuseid ja varasid. Keskkonnasäästliku riigihankena defineeritakse Euroopa Liidus protsessi, mille käigus avalik sektor soetab toote, teenuse või töö, millel on vähendatud keskkonnamõju kogu elutsükli vältel võrreldes seda toote, teenuse või tööga, millel on samasugune primaarne funktsioon.

Keskkonnasäästlike riigihankeid on kolme peamist tüüpi:

Süsteemi tasandi hanked: ostja kasutab riigihanget toote ostmisel lepinguna nii, et tekib toote taas- või korduskasutus. Üheks võimaluseks on osta toode koos kohustusega see tarnijal tagasi võtta ja taaskasutada (ka rent, liising) või soetada toote asemel kasutusteenus.

Tarnija tasandi hanked: hankija kirjeldab hangitava toote või teenuse loomise protsessi nii, et see vastaks ringmajanduse põhimõtetele.

Toote tasandil: hankija kirjeldab hangitava toote/teenuse tehnilised omadused, mis väljendavad selle toote/teenuse keskkonnasäästlikust.

Meetmed

- hangetes suurendatakse keskkonnahoidlike ja ringmajanduse põhimõtteid toetavate kriteeriumide kasutamist ning tõstetakse hankespetsialisti teadlikkust ja pädevust vastavas valdkonnas;
- eelistada hangetes korduskasutatavaid, parandatavaid ja pika kasutuseaga tooteid;
- avalike ürituste korraldamisel edendatakse korduskasutatavate nõude ning muude jäätmetekke vähendavate ja keskkonnahoidlike lahenduste kasutamist;
- suurendada digilahenduste kasutamist ja vähendada paberkandjal dokumentide osakaalu;
- korraldada avalikes hoonetes ja asutustes nõuetekohane jäätmete liigiti kogumine;
- pikendada töövahendite, mööbli ja IT-seadmete eluiga hoolduse ja parandamise kaudu;
- suurendada töötajate ja elanike teadlikkust keskkonnahoidlikest tarbimisharjumustest.

9. JÄÄTMETE KOGUMISSÜSTEEMIDE ARENDAMINE

9.1. JÄÄTMETE LIIGITI KOGUMISE JA TAASKASUTAMISE EDENDAMINE

Jäätmeseadus määrab omavalitsuse ülesandeks korraldada jäätmete liigiti kogumist selliselt, et oleks tagatud nende taaskasutamine võimalikult suures ulatuses. Liigiti kogumise edendamisel on kandvaks eesmärgiks jäätmeseaduse § 136³ lõigetes 1 ja 2 nimetatud olmejäätmete ringlussevõtu sihtarvude täitmine. Kõik taaskasutamise, s.h ringlussevõtu sihtarvud on esitatud peatükis 8 jäätmehoolduse eesmärgid tabelis 6.

Liigiti kogumise edendamiseks on vajalik rakendada nõuetekohane kogumislahendus kogu Raasiku valla haldusterritooriumil ja kõikide jäätmevaldajate osas, s.t hõlmata korraldatud jäätmeveoga kõik jäätmevaldajad ning teostada regulaarset järelevalvet liigiti kogumise kvaliteedi osas. Suurim potentsiaal liigiti kogumise määra suurendamiseks on pakendijäätmete ning paberi- ja kartongijäätmete kogumise parandamisel, kuid täiendavat mõju on võimalik saavutada ka teiste jäätmeliikide liigiti kogumise arendamise kaudu.

Olemasoleva liigiti kogumise süsteemi arendamist toetab jäätmearuandluse muutumine täpsemaks ja operatiivsemaks. Alates 2027. aastast minnakse üle uuele riiklikule jäätmearuandlussüsteemile, mis võimaldab kohalikul omavalitsusel jälgida liigiti kogumise tulemusi ja nende arengut vähemalt kord kvartalis. Regulaarsem ja usaldusväärsem andmestik võimaldab hinnata rakendatud meetmete tulemuslikkust, rakendada vajaduse korral täiendavaid meetmeid ning parandada olemasoleva korraldatud jäätmeveo süsteemi toimivust.

Käesoleva jäätme- ja ringmajanduskava perioodil on jäätmetekke vähendamise, liigiti kogumise ja ringmajanduse arendamise vaates peamised eesmärgid:

1. jäätmetekke vähendamine ning kestlike tarbimis- ja kasutusharjumuste edendamine;
2. korduskasutuse ja parandamise võimaluste suurendamine;
3. liigiti kogumise lihtsustamine ja laiendamine, sealhulgas tekkekohal kogumise arendamine;
4. jäätmete suunamine võimalikult suures ulatuses ringlusesse ressursina, vähendades jäätmete põletamist ja prügilasse ladestamist;
5. jäätmehoolduse korraldamise tõhustamine ning andmepõhiste ja innovaatiliste lahenduste kasutuselevõtt.

Antud eesmärkide saavutamiseks fikseeritakse vajalikud asjakohased tingimused Raasiku valla jäätmehoolduseeskirjas ja määratakse tingimused jäätmete veole ja käitlemisele.

9.2. JÄÄTMETEKITAJATE TEADLIKKUSE TÕSTMINE

Jäätmekavaga püstitatud eesmärkide elluviimine eeldab elanike kaasamist ja vastavat selgitustööd. Jäätmete tekke vähendamine, jäätmete sorteerimine ja käitlemine tekkekohas sõltub suurel määral elanike valmisolekust jäätmehoolduse reegleid mõista ja rakendada, seeläbi jäätmekäitluses seatud eesmärgi saavutada.

Raasiku vald suurendab elanike teadlikkust läbi järgmiste tegevuste:

- **jäätmealase teabe edastamine** – teavitustegevuse kavandamisel tuleb vältida teabega ülekoormamist. Edastatav info peab olema lihtsasti arusaadav ning vajadusel peab olema võimalik tutvuda detailsema teabega täiendavate allikate kaudu. Oluline on teavitada elanikke jäätmekäitluse üldistest põhimõtetest, eri jäätmeliikide iseloomust ja jäätmetele kehtivatest käitlusnõuetest ning nende taaskasutamise positiivsest efektist keskkonnale;
- **elanikkonna teavitamine jäätmehoolduse korraldusest** – hõlmab pidevat ajakohastatud jäätmehooldusala informatsiooni levitamist valla veebilehel, sotsiaalkanalites ja ajalehes Sõnumitooja vähemalt kord aastas. Lisaks kajastama jäätmenõustamise alased tegevusi sh jäätmealaste ja tootjavastutusalaste teavituskampaaniate vahendamist omavalitsuse veebilehel ning eeskujuliku jäätmekäitumise tunnustamist. Siinkohal on koostöö nii avaliku sektori kui ka erasektori esindajatega vajalik, et ellu viia ühiseid teavituskampaaniaid ja projekte;

- **jäätmealaste juhendmaterjalide levitamine** - arvestades seejuures erinevate sihtgruppide vajadustega ja neile suunatud eesmärkidega;
- **koostöös jäätmekäitlejate ja tootjate ühendustega keskkonna- ja jäätmehooldusalaste infopäevade läbiviimine** – Oluline on korraldada omavalitsuse haridus- ja noorteasutustes regulaarselt infopäevi, et suurendada teadlikkust jäätmetekke vältimisest ja jäätmete liigiti kogumisest.

9.3. JÄRELEVALVE TÕHUSTAMINE

Tõhus järelevalve tagab jäätmehoolduseeskirjas ja riiklikes õigusaktides sätestatud nõuete järgimise ning aitab ennetada ja vähendada rikkumisi, mis võivad mõjutada jäätmete liigiti kogumise eesmärkide saavutamist.

Järelevalvet jäätmekäitluse üle teostavad:

- kohalik omavalitsus;
- muu seadusega määratud asutus.

Järelevalve efektiivne toimimine toetab otseselt jäätme- ja ringmajanduskavaga seatud eesmärkide saavutamist. Selleks peab Raasiku vallavalitsus edendama koostööd teiste järelevalvet teostavate asutustega ning rakendama piisavalt ressursse süsteemse järelevalve läbiviimiseks.

Korraldatud jäätmeveo süsteemis on oluline roll jäätmevedajal, kellel on igapäevane kontakt jäätmevaldajatega ning ülevaade jäätmete kogumise praktikast. Jäätmevedaja saab anda omavalitsusele tagasisidet olukordadest, kus jäätmeid ei koguta liigiti või mahutite sisu ei vasta kehtestatud nõuetele. Jäätmevedajal on õigus jätta mahuti tühjendamata juhul, kui selle sisu ei vasta ettenähtud jäätmeliigile või sortimisnõuetele.

Omavalitsuse järelevalve tegevused:

- jäätmevaldajate registri abil kontrolli teostamine korraldatud jäätmeveoga liitumise üle, sh ka ettevõtete osas;
- korraldatud jäätmeveost vabastuse saanud kinnistute järelevalve, vajadusel kohapealne kontrollimine, selgituste küsimine ning juhiste andmine;
- erinevate rikkumiste korral koostöö tegemine Keskkonnaametiga;
- kontorolli teostamine kohtkompostimise üle;
- vajadusel ebaseaduslike prügi mahapaneku kohtade kontrollimine ning võimalike osapoolte teavitamine ja selgitamine, juhiste andmine olukorra lahendamiseks ning vajadusel menetluse alustamine.

Järelevalve pidev ja efektiivne teostamine aitab ennetada mitmete probleemide väljakujunemist, tekkinud probleemide kiiret lahendamist ja seeläbi ka Raasiku valla rahalisi vahendeid ja muid ressursse säästlikumalt kasutada. Lisaks tuleb järelevalve kombineerida teavituse ja nõustamisega, et selgitada elanikele ja ettevõtetele jäätmete liigiti kogumise olulisust ja reegleid.

Lisaks tuleb järelevalvet rakendada ka valla korraldatavate ja kooskõlastatavate avalike ürituste puhul, et tagada toidu ja joogi serveerimisel kasutatavate nõude, topside ja söögiriistade vastavus kehtestatud nõuetele ning kontrollida eriliigiliste jäätmete kogumiseks ettenähtud mahutite olemasolu ja nõuetekohast kasutamist. Keskkonnanõuete täitmist on võimalik hinnata juba ürituse ettevalmistamise ja kooskõlastamise käigus, sätestades vastavad nõuded ürituse

korraldajale. Samuti on oluline teha ürituste ajal pistelisi kohapealseid kontrolle, et kontrollida kehtestatud nõuete tegelikku järgimist.

9.4. TEISTE KOHALIKU OMAVALITSUSE ÜKSUSTEGA JÄÄTME- JA RINGMAJANDUSKAVA ELLUVIIMISEKS KOOSTÖÖ TEGEMISE PLAAN

Raasiku vald teeb jäätme- ja ringmajanduskava elluviimisel koostööd teiste kohaliku omavalitsuse üksustega ning osaleb valdkondlikus koostöövõrgustikus, mis võimaldab kujundada ühtsemat ja tõhusamat jäätmehoolduse korraldust.

Raasiku vald on MTÜ Eesti Jäätmehoolduskeskuse liige (edaspidi *EJHK*). EJHK on loodud omavalitsuste jäätmehooldusala koostöö edendamiseks, jäätmeseadusega omavalitsustele pandud ülesannete täitmiseks, ühtlasi tehakse koostööd jäätmehoolduse arendamisel, parimate praktikate jagamisel ning üleriigiliste ja piirkondlike lahenduste väljatöötamisel. Ühing on asutatud 2003. aastal koostöös teiste omavalitsustega Järvamaalt, Raplamaalt, Jõgevamaalt, Lääne-Virumaalt, Läänemaalt, Viljandimaalt, Harjumaalt, Hiiumaalt, Tartumaalt, Pärnumaalt, Põlvamaalt ja Valgamaalt.

Raasiku vald on jäätmehoolduskeskusele delegeerinud mitmeid jäätmeseadusest tulenevaid ülesandeid, sealhulgas korraldatud jäätmeveo hangete läbiviimise ja lepingute sõlmimise, liikmete esindamise partnerite ja muude kolmandate isikutega nii riigisisel kui piiriülesel suhtlemisel, jäätmehoolduse alaste koolituste ja konsultatsioonide korraldamise ning riigihangete, arendusprojektide ja rahastustaotluste ettevalmistamise ja elluviimise. Samuti panustab EJHK jäätmevaldajate registri arendamisse ning vajadusel vedajate andmete töötlemisse.

9.5. OLMEJÄÄTMEDE LIIGITI KOGUMISE SIHTARVU SAAVUTAMISEKS VAJALIKUD TEGEVUSED AASTATE KAUPA

Olmejäätmete liigiti kogumise sihtarvude saavutamiseks viiakse jäätme- ja ringmajanduskava perioodil ellu etapiviisiline tegevuskava, mis hõlmab teenusekorralduse uuendamist, elanike teavitamist, järelevalve tugevdamist ning vajadusel kogumistaristu arendamist. Tegevused on planeeritud aastate lõikes, arvestades jäätmereformist tulenevaid nõudeid ja korraldatud jäätmeveo süsteemi arengut.

Järgmise s.o **2027. aasta** alguses valmistatakse korraldatud jäätmeveo hangeteks, sama aasta sügisel algab uus korraldatud jäätmeveo hankeperiood, mille eesmärk on tagada teenuse järjepidevus ning vastavus kehtivatele liigiti kogumise nõuetele ja sihtarvudele. Jäätmehoolduseeskirjas kehtestatakse uued korraldatud jäätmeveo tingimused, lähtudes eelnevate aastate analüüsist ja liigiti kogumise sihtarvudest. Koostöös taaskasutusorganisatsioonidega peetakse läbirääkimisi pakendijäätmete kogumise korralduse osas ning sõlmitakse vajalikud lepingud. Jätkatakse teavitust ja järelevalvet ning viiakse läbi uue korraldatud jäätmeveo hanked, et tagada teenuse jätkusuutlik areng ja liigiti kogumise osakaalu kasv. Samal ajal hinnatakse avaliku kogumisvõrgu toimivust, sealhulgas kogumispunktide kasutusaktiivsust ja ligipääsetavust.

Aastal 2028 jätkatakse uute nõuete tutvustamist ning elanike teavitamist liigiti kogumise võimalustest ja kohustustest. Teavitustegevuste raames avaldatakse jäätmehooldusala artikleid valla veebilehel, kohalikus ajalehes ja muudes meediakanalites ning tagatakse valla veebilehe pidev ajakohastamine jäätmealase teabega.

Aastal 2029 keskendutakse uue korraldatud jäätmeveo toimimise hindamisele. Analüüsitakse kehtestatud tingimuste täitmist ning viiakse läbi teavitus- ja järelevalvetegevusi, et parandada liigiti kogumise kvaliteeti ja tagada nõuete ühtlane rakendamine. Elanike teadlikkuse tõstmiseks jätkatakse jäätmehooldusalaste artiklite avaldamist nii veebilehel kui ka teistes infokanalites.

Aastal 2030 keskendutakse uue korraldatud jäätmeveo süsteemi toimimise jälgimisele ja tulemuste hindamisele. Analüüsitakse teenuse kättesaadavust, kogumisvõrgu toimivust ning liigiti kogumise kvaliteeti, lähtudes kogutud andmetest ja jäätmevaldajate tagasisidest. Jätkatakse elanike teavitamist erinevates infokanalites.

Aastal 2031 hinnatakse kavas seatud eesmärkide täitmist ning alustatakse järgmise perioodi jäätme- ja ringmajanduskava koostamist. Analüüsitakse kehtiva kogumissüsteemi toimivust, liigiti kogumise määra arengut ja jäätmehoolduseeskirja rakendamise tulemusi. Elanike teadlikkuse tõstmiseks jätkatakse jäätmehooldusalaste artiklite avaldamist nii veebilehel kui ka teistes infokanalites. Alustatakse ettevalmistusi uueks hankeperioodiks.

9.6. RAASIKU JÄÄTMEJAAMA ARENDAMINE

Raasiku vallale kuuluv Raasiku jäätmejaam avati 22. oktoobril 2020.a ning selle kogupind on 900 m². Jaamas võetakse viiel päeval nädalas, sh puhkepäevadel, vastu kõiki keskkonnaministri määruses loetletud jäätmeliike. Jäätmejaam on suunatud eelkõige kodumajapidamistest pärinevate jäätmete kogumisele ja käitlemisele ning on oluline osa valla jäätmehooldussüsteemist.

Aastal 2026 laiendatakse Raasiku jäätmejaama territooriumi, mille tulemusena suureneb jäätmete vastuvõtmiseks ja kogumiseks kasutatav ala ligikaudu 2700–2900 m²-ni. Laiendatud alale paigaldatakse täiendavad jäätmekonteinerid, rajatakse ligikaudu 29 m² suurune korduskasutuseks sobivate esemete kogumise ja väljapaneku hoone ning paigaldatakse täiendav ohtlike jäätmete kogumismahuti.

Arenduste tulemusel suureneb jäätmejaama teenindusvõimekus, paraneb liigiti kogutavate jäätmete vastuvõtu korraldus ning luuakse paremad võimalused korduskasutuseks ja ringlussevõtuks.

9.7. SÜVAMAHUTITE PAIGALDAMINE

Süvamahutid on üheks viisiks, kuidas lahendada jäätmete sorteerimine ja liigiti kogumine. Süvamahutitesse saab koguda erinevaid jäätmeliike: segaolme-, vanapaber-, pakendi-, bio- ja klaasijäätmeid. Süvamahutid sobivad nii kortermajade hoovidesse kui avalikku linnaruumi, mis tagavad ilusa ja tervikliku majaümbruse. Süvamahutid on kaasaegse ja korrektse välimusega ning aitavad hoida avaliku ruumi korrastatuna ja puhtana. Lisaväärtusena mahutavad süvamahutid rohkem, seega vähenevad tühjendamise kulud. Süvamahutid on vandalismikindlamad ja raskemini ümberlükatavad kui tavalised konteinerid. Jäätmete liigiti kogumise taristu laiendamiseks propageeritakse süvamahutite kasutuselevõttu korteriühistute poolt, et tõhustada jäätmete liigiti kogumist elamupiirkondades.

9.8. PAKENDITE JA PAKENDIJÄÄTMETE KÄITLEMISE KAVA

Segapakendite näol on tegemist ühe suurima tekkemahuga olmelise jäätmeliigiga, mille kogumine üksnes avaliku kogumisvõrgu kaudu ei ole osutunud piisavalt efektiivseks. Praktikas on see toonud kaasa probleeme kogutud jäätmete kvaliteedi ja liigilise puhtusega, kuna anonüümne kogumissüsteem ei toeta piisavalt jäätmevaldaja vastutust ega võimalda nõuete täitmist tõhusalt kontrollida. Selle tulemusena esineb sagedasti liigiti kogumise nõuete rikkumisi ning pakendikonteinerite ümbruses jäätmereostust, mille likvideerimine põhjustab omavalitsusele täiendavaid kulusid.

Klaaspakend on seevastu jäätmeliik, mille materjalina ringlusse suunamine on tehniliselt võimalik väga kõrgel, ligikaudu 100% tasemel. Seetõttu on oluline tagada klaaspakendi võimalikult kvaliteetne ja tõhus liigiti kogumine, et maksimeerida selle ringlussevõtu potentsiaali.

Pakendijäätmete liigiti kogumise ja taaskasutuse määra suurendamiseks on vajalik edasi arendada juba toimivaid kogumislahendusi ning muuta eraldi kogumine elanikele mugavamaks. Mugavust suurendavad nii pakendikotiteenuse pakkumine kui ka kogumismahutite paiknemine võimalikult lähedal jäätmete tekkekohale. Oluline on tagada, et pakendijäätmete üleandmine oleks kasutajale lihtne ja meeldiv – konteinerid peavad olema heas korras, regulaarselt tühjendatud ning nende ümbrus puhas ja korrastatud. Avalikud pakendikonteinerid on otstarbekas paigutada eelkõige kohtadesse, kus inimesed igapäevaselt liiguvad, nagu kaupluste lähedus ja suuremate korterelamute piirkonnad, ning hajaasustuses suurematesse külakeskustesse.

Tulenevalt õigusaktidest muutub olmes tekkivate tagatisrahata pakendijäätmete kogumine kohaliku omavalitsuse ülesandeks, samas kui nende edasine käitlemine jääb taaskasutusorganisatsioonide kohustuseks. Kohaliku omavalitsuse korraldatud kogumissüsteemi kaudu kokku kogutud pakendijäätmed antakse üle taaskasutusorganisatsioonide määratud vaheladustuskohtadesse, mille asukohad ja tingimused lepitakse kokku omavalitsuse ja taaskasutusorganisatsioonide vahelistes lepingutes.

Jäätmeseaduse ja pakendiseaduse kohaselt peab kohalik omavalitsus korraldama olmes tekkivate tagatisrahata pakendijäätmete kokku kogumise korraldatud jäätmeveo raames.

Tiheasustusalal tuleb pakendijäätmed tekkekohalt eraldi kogumisvahenditesse koguda järgmiselt:

- 1) paber- ja kartongpakendijäätmed koos paberi ja kartongijäätmetega;
- 2) joogikartong koos plast- ja metallpakendijäätmetega.

Tiheasustusalal klaaspakendi kogumine võib toimuda eraldi avaliku kogumisvõrgu kaudu või soovi korral tekkekohal.

Väljaspool tiheasustusalat tuleb pakendijäätmeid kas tekkekohal või avalike konteinerite kaudu koguda järgmiselt:

- 1) paber- ja kartongpakendijäätmed koos paberi- ja kartongijäätmetega;
- 2) joogikartong koos plast- ja metallpakendijäätmetega;
- 3) klaaspakendijäätmed.

Jäätmeseaduse kohaselt peab kohalik omavalitsus tagama alates 2027. aastast vähemalt 67% oma territooriumil kalendriaasta jooksul tekkinud olmejäätmete liigiti kogumise. Nimetatud sihttase suureneb igal järgneval aastal ühe protsendipunkti võrra, ulatudes 75%-ni alates 2035. aastast.

Raasiku vallas koguti 2024. aastal olmejäätmeid liigiti 50,6%, millest ligikaudu 40% moodustasid pakendijäätmed. Liigiti kogumise tase jääb oluliselt alla jäätmeseaduses sätestatud 2027. aastaks seatud sihttasemele (67%), mistõttu on vajalik liigiti kogumise süsteemi arendamine. Olemasolevate lahenduste jätkamine ei võimalda nõutud taset saavutada.

Arvestades, et ligikaudu 40% liigiti kogutud olmejäätmetest moodustavad pakendijäätmed, sõltub sihttaseme saavutamine eelkõige nende kogumise tõhususest ja kvaliteedist. Senine avalikul kogumisvõrgul põhinev lahendus ei ole osutunud piisavalt efektiivseks, kuna anonüümsus soodustab liigiti kogumise nõuete rikkumist ning kogutud jäätmete kvaliteedi langust.

Eeltoodust tulenevalt on vajalik liikuda tekkekohapõhise kogumise suunas, suurendada kogumislahenduste kättesaadavust ning parandada kogutavate jäätmete kvaliteeti teavitustegevuste ja järelevalve tugevdamise kaudu.

Plast- ja metallpakendijäätmete kogumine korraldatud jäätmeveos

Kehtiva korraldatud jäätmeveo kohaselt on Raasiku vallas segapakendijäätmete tekkekohal kogumine jäätmevaldajatele vabatahtlik. Alates järgmisest hankest seniseid segapakendeid käsitletakse joogikartongi ning plast- ja metallpakendijäätmetena, et viia kogumissüsteem vastavusse pakendiseadusega ja liigiti kogumise põhimõtetega.

Järgmisest korraldatud jäätmeveo hankest muutub tiheasustusaladel joogikartongi ning plast- ja metallpakendijäätmete tekkekohal liigiti kogumine kohustuslikuks.

Hajaasustusaladel tagatakse nende jäätmeliikide üleandmise võimalus avalike kogumispunktide kaudu või soovi korral jäätmevedajalt tellitava vabatahtliku lisateenusena.

Paberi- ja kartongijäätmete kogumine korraldatud jäätmeveos

Kehtiva korraldatud jäätmeveo kohaselt on paberi- ja kartongijäätmete tekkekohal liigiti kogumine kohustuslik korter- ja ridaelamutes ning äri-, tootmis- ja ühiskondlike hoonetega hoonestatud kinnistutel. Eramajade puhul kasutatakse valdavalt avalikku kogumisvõrku, mis on elanikele kättesaadav ning toimiv lahendus.

Alates järgmisest korraldatud jäätmeveo hankest käsitletakse paber- ja kartongpakendijäätmeid koos paberi- ja kartongijäätmetega, mis lihtsustab jäätmeliikide eristamist materjali järgi elanike jaoks ning võimaldab ühtsemat kogumissüsteemi.

Korraldatud jäätmeveo rakendumisel muutub tiheasustusaladel paber- ja kartongpakendijäätmete koos paberi ja kartongi tekkekohal kogumine kohustuslikuks kõigile jäätmevaldajatele.

Jäätmeseadus ega pakendiseadus ei erista jäätmevaldaja kohustusi elamutüüpide lõikes, mistõttu tuleb kavas hinnata erinevaid kogumislahendusi, arvestades kohalike olusid ja vajadusi ning kohaliku omavalitsuse õigust kujundada toimiv ja kulutõhus kogumissüsteem.

Jäätme- ja ringmajanduskava koostamisel analüüsiti lisaks paber- ja kartongijäätmete tekkekohal kogumise laiendamisele ka võimalust rakendada eramajade puhul lahendust, kus paber- ja kartongijäätmeid kogutakse koos plast- ja metallpakendijäätmetega ühtses kogumismahutis. Analüüsi eesmärk oli hinnata, kas selline lähenemine võiks olla eramajade puhul mugavam, kulutõhusam ning aidata suurendada liigiti kogumise osakaalu, tagades samal ajal kogutud materjali piisava kvaliteedi ringlussevõtuks.

Analüüsi tulemusel järeldati, et eramajade puhul ei pruugi paber- ja kartongijäätmete ning plast- ja metallpakendijäätmete eraldi kogumine tekkekohal olla alati proportsionaalne ega kulutõhus lahendus järgmistel põhjustel:

- eramajades tekkivad paber- ja kartongijäätmete kogused on üldjuhul väiksemad ja ebaregulaarsed, mistõttu võib eraldi kogumismahutite tühjendamine toimuda harvemini ning individuaalsete mahutite kasutegur jääb madalamaks. Pikemal seismisel on paberi- ja kartongimaterjal niiskustundlik ning võib halveneda selle kvaliteet, mis vähendab materjali sobivust ringlussevõtuks;
- täiendavate kogumisvahendite lisandumine suurendaks veoringide arvu ja transpordikulu ning vähendaks süsteemi keskkonnatõhusust;
- tiheasustusaladel paiknev avalik kogumisvõrk on juba välja kujunenud ning elanike poolt kasutatav, pakkudes piisavat ligipääsu liigiti kogumiseks ilma täiendava haldus- ja teenusekuluta;
- avalike kogumispunktide kasutamine aitab hoida elukeskkonna visuaalset korrastatust ning vähendada kinnistupõhise taristu vajadust väiksematel kruntidel;
- plast- ja metallpakendijäätmete ning paberi- ja kartongijäätmete koos kogumine võimaldab kasutada üht kogumismahutit ning suunata jäätmed edasiseks sortimiseks käitluskohas, kus materjaliliigid eraldatakse ringlussevõtuks.

Eeltoodust tulenevalt on põhjendatud tiheasustusaladel eramajade puhul rakendada paindlikku lähenemist, mille kohaselt on võimalik kas koguda paber- ja kartongijäätmeid ning paber- ja kartongipakendijäätmeid koos plast- ja metallpakendijäätmetega tekkekohal ühtses kogumismahutis või kasutada jätkuvalt avalikku kogumisvõrku. Selline lähenemine võimaldab arvestada erinevate kinnistute ja piirkondade eripäradega ning valida elanike jaoks sobivaim ja kulutõhusaim lahendus. Otstarbekas on hinnata enne järgneva korraldatud jäätmeveo hanke läbiviimist uuesti, kas ja millises ulatuses on vajalik erisuste rakendamine eramajade puhul ning milline kogumislahendus on antud hetkel kõige tõhusam, arvestades nii saavutatud tulemusi, taristu arengut kui ka õigusaktidest tulenevaid nõudeid.

Korter- ja ridaelamute ning äri-, tootmis- ja ühiskondlike hoonetega hoonestatud kinnistute puhul on jätkuvalt otstarbekas rakendada tekkekohal liigiti kogumist, kuna see võimaldab saavutada suurema kogumismahu, parema materjali kvaliteedi ning efektiivsema jäätmekäitluse.

Klaaspakendijäätmete kogumine korraldatud jäätmeveos

Kehtiva korraldatud jäätmeveo kohaselt on korterelamutel ning äri-, tootmis- ja ühiskondlike hoonetega hoonestatud kinnistutel kohustuslik klaaspakendite üleandmine. Ülejäänud jäätmevaldajatel on võimalus kasutada avalikku kogumisvõrku.

Sellist korraldust on põhjendatud jätkata ka edaspidi, kuna see arvestab erinevate jäätmevaldajate tekkemahtude, asustustiheduse ja kogumislahenduste otstarbekusega.

Korterelamute ning äri- ja ühiskondlike hoonete puhul tekivad klaaspakendijäätmed üldjuhul suuremates kogustes ning tekkekohal kogumine võimaldab tagada mugavama üleandmise, suurema kogumismahu ja kvaliteetsema liigiti kogumise. Samuti aitab see vähendada avalike kogumispunktide koormust ning parandab kogutud materjali kvaliteeti ja ringlussevõtu võimalusi.

Hajaasustuses ja eramute piirkondades ei ole klaaspakendite tekkekohal kogumine alati logistiliselt ega majanduslikult otstarbekas. Klaaspakendid on suure kaaluga, kuid väikese tekkesagedusega jäätmeliik, mistõttu võib individuaalne kogumine põhjustada ebaproportsionaalselt suurt transpordikulu ja keskkonnamõju võrreldes kogutava jäätmekogusega. Avalik kogumisvõrk võimaldab sellistes piirkondades tagada elanikele klaaspakendite üleandmise võimaluse mõistliku teenuskuluga ning keskkonnamõju optimeerides.

Arvestades erinevusi jäätmetekkes ja kogumise logistikas, ei ole otstarbekas rakendada ühtset kogumislahendust kõikidele jäätmevaldajatele. Tiheasustusaladel on põhjendatud jätkata klaaspakendite kogumist tekkekohal korterelamutes ja äri-, tootmis- ja ühiskondlike hoonetega hoonestatud kinnistutel, samas kui tiheasustuse eramutes ja hajaasustuses on kulutõhusam tagada klaaspakendite üleandmine avaliku kogumisvõrgu kaudu.

Seetõttu tuleb avaliku kogumisvõrgu arendamisel lähtuda piirkondlikust vajadusest, säilitades tihedama võrgustiku hajaasustuses ning optimeerides kogumispunkte tiheasustusalade eramajade piirkondades.

Keskkonnaagentuuri jäätmemudeli prognoosi kohaselt on Raasiku valla võimalik rakendatavate meetmete koosmõjul saavutada ligikaudu 74% liigiti kogumise määr.

Pakendijäätmete taaskasutusorganisatsioonidele üleandmise kava

Raasiku vald korraldab pakendijäätmete üleandmise pakendi taaskasutusorganisatsioonidele (TKO) koostöös turuosalistega, lähtudes pakendiseadusest ning valla jäätme- ja ringmajanduskavas seatud eesmärgist tagada elanikele selge, toimiv ja järjepidev liigiti kogumise süsteem. Pakendijäätmete üleandmise korraldus põhineb KOVi ja TKOde vahelisel koostöökokkuleppel, millega määratakse pakendijäätmete kogumise korraldus, üleandmise põhimõtted ning kasutatav jäätmekäitluskoht. Pakendijäätmete taaskasutusorganisatsioonidele üleandmisega seotud tegevuste elluviimisel lähtutakse Kliimaministeeriumi koostatud juhendist, mis käsitleb pakendijäätmete üleandmiskoha määramist, kokkulepete sõlmimist pakendijäätmete üleandmisel, kulude jaotumise põhimõtteid ning kogutud jäätmete kvaliteedi tagamist.

Juhul kui taaskasutusorganisatsioonidega ei saavutata kokkulepet määratud tähtjaks ning Raasiku valla omandis puudub üleandmiseks sobiv jäätmekäitluskoht, leitakse vastav jäätmekäitluskoht riigihanke kaudu vastavalt riigihangete seadusele. Sellisel juhul kavandab vald pakendijäätmete üleandmise kohaks muu piirkonnas asuva pakendijäätmete vastuvõtmise õigust omava asukoha, tagades teenuse järjepidevuse ning kogumissüsteemi toimimise ka kokkuleppe puudumisel ning määrab pakendijäätmete jaotumise taaskasutusorganisatsioonide vahel vastavalt nende turuosadele.

Jäätmete liigiti kogumise edendamine eeldab jätkuvat ja regulaarset teavitamist. Teavitustöö käigus tuleb infot levitada:

- 1) otsepostitusel paberkirja või e-kirja teel;

- 2) kohalikus ajalehes, omavalitsuse ja taaskasutusorganisatsioonide veebilehtedel, sotsiaalmeedia kanalites ning e-uudiskirjades;
- 3) kauplustes ja valla avalikes teabepunktides;
- 4) kaasata haridusasutusi ja kogukonnaorganisatsioone, et jõuda laiemalt erinevate vanuserühmadeni.

Vajalik on pidev inimeste informeerimine pakendite liigiti kogumise vajadusest ning pakendijäätmete konteinerite sihtotstarbest vältimaks pakendikonteinerite kasutamist olmejäätmete tarbeks.

9.9. KORRALDATUD JÄÄTMEVEO ARENDAMINE

Korraldatud jäätmeveoga peab olema hõlmatud segaolmejäätmete, biojäätmete ning olmes tekkivate tagatisrahata pakendijäätmete kogumine ja vedu. Korraldatud jäätmevedu võib hõlmata ka teisi olmejäätmete liike või muid jäätmeid, kui see on vajalik jäätmeseaduse nõuete täitmiseks või toetab otseselt valla liigiti kogumise sihteesmärkide saavutamist.

Jäätmete liigiti kogumisel peab olema tagatud tegevuse otstarbekus – kogumislahendus peab olema majanduslikult põhjendatud, jäätmevaldajale arusaadav ja teostatav ning looma kontrollitavat väärtust jäätmete taaskasutamisel. Vastavad tingimused täpsustatakse jäätmehoolduseeskirjas ja hankedokumentides.

Korraldatud jäätmeveo süsteemi arendamisel on eesmärgiks hõlmata kõik asjakohased jäätmeliigid ning kujundada kogumislahendused selliselt, et need toetaksid liigiti kogumise sihttasemete saavutamist, tagades samal ajal teenuse kasutajasõbralikkuse, kogutavate jäätmete kvaliteedi ja majandusliku otstarbekuse.

Jäätmereformist tulenevalt tuleb järgmiste hangete ettevalmistamisel esmalt määrata jäätmete käitluslahendused ning seejärel korraldada jäätmeveo hange. Käitlusteenuste hanke eesmärk on määrata segaolmejäätmete, biojäätmete ja teiste korraldatud jäätmeveo raames kogutavate jäätmeliikide käitluskohad, käitlustingimused ning minimaalsed taaskasutus- ja ringlussevõtu nõuded. Need nõuded loovad aluse järgneva veoteenuse hankimiseks ning võimaldavad hinnata jäätmekäitleja tegevuse tulemuslikkust.

Korraldatud jäätmeveoga hõlmatud jäätmeliikide taaskasutamise puhul on eesmärgiks täita olmejäätmete ringlussevõtu sihtarve alljärgnevalt:

- ✓ segaolmejäätmed: suunata energeetiliselt taaskasutusse või rakendada materjalina ringlusesse võtmise toiming vähemalt 80% mahus;
- ✓ biolagunevad köögi- ja sööklajajäätmed: suunata materjalina ringlusesse vähemalt 70% mahust;
- ✓ biolagunevad aia- ja haljastujajäätmed: suunata materjalina ringlusesse vähemalt 70% mahust;
- ✓ pakendid: suunata materjalina taaskasutusse vähemalt 80% mahust;
- ✓ suurjäätmed: rakendada parim võimalik käitluslahendus;
- ✓ tekstiilijäätmed: rakendada parim võimalik käitluslahendus;
- ✓ ohtlikud jäätmed: rakendada parim võimalik käitluslahendus;
- ✓ probleemtooted: vastutab laiendatud tootjavastutuse kandja.

Sihttasemete saavutamiseks võib käitlushangetes kehtestada jäätmeliikide kaupa erinevad ringlussevõtu- ja taaskasutusnõuded ning hankida vajaduse korral erinevad käitluslahendused.

Pakendijäätmete käitlusteenust omavalitsus eraldi ei hangi, kuna nende edasise käitluse korraldavad taaskasutusorganisatsioonid.

Pärast käitluslahenduste määramist viiakse läbi jäätmeveo hange, mille käigus leitakse teenuseosutaja jäätmete kogumiseks ja veoks määratud käitluskohtadesse.

Kohalikul omavalitsusel on korraldatud jäätmeveo rahastamise ja korralduse kujundamisel võimalik valida kahe lähenemise vahel:

- korraldatud jäätmevedu, mille jäätmeveo puhul leitakse jäätmeveo teenuseosutaja hankemenetluse teel ning teenuse osutamise õigus antakse vedajale kontsessioonilepingu alusel, omavalitsuse rolliks on süsteemi korraldamine ja järelevalve.
- alternatiivne korraldatud jäätmevedu, mille puhul võib kohalik omavalitsus korraldada jäätmeveo viisil, kus jäätmeid vedava ettevõtja ainus lepingupartner ja tasu maksja on omavalitsus. Sellisel juhul peab omavalitsus arvestust jäätmevaldajate üle ning korraldab nende teenuse eest arveldamise, võimaldades kujundada teenuse ühtse süsteemina ning juhtida jäätmehoolduse korraldust terviklikumalt.

Alternatiivse korraldatud jäätmeveo teenustasu kogumise ja arveldamise võimalused on täpsemalt kirjeldatud järgmises peatükis.

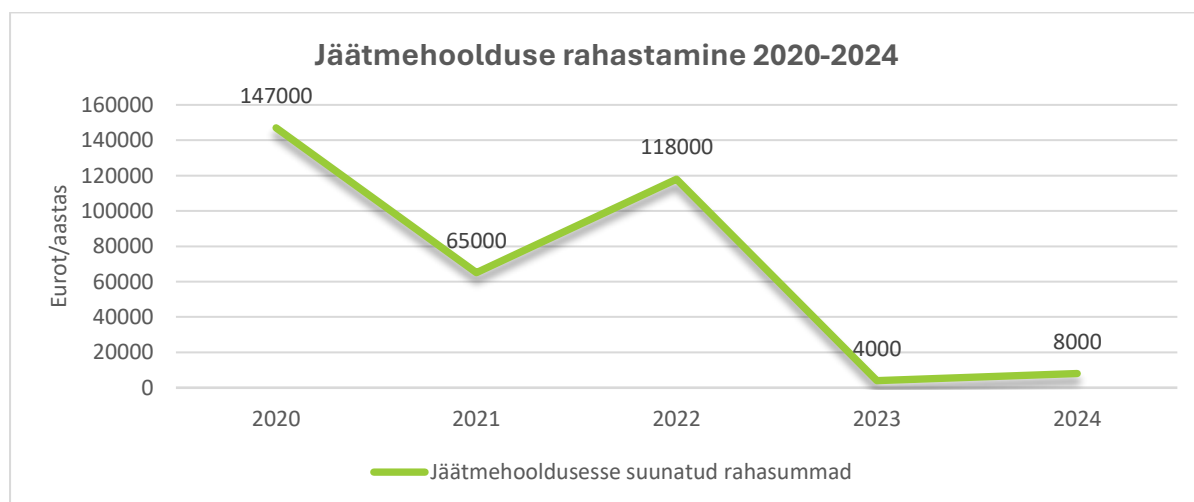
9.10. JÄÄTMEHOOLDUSE ARENDAMISE RAHASTAMINE

Jäätmehoolduse arendamisel on kolm põhieesmärki:

- jäätmehoolduse süsteemi korrastamine;
- infrastruktuuri arendamine ja haldamine;
- järelevalve ja jäätmehoolduse suunamine.

Tänased peamised rahalised kulutused on seotud jäätmekäitluse infrastruktuuri arendamisega ja jäätmekäitluse igapäevase haldamiskuludega. See hõlmab endas korraldatud jäätmeveo korraldamisest kuni avalike kohtade jäätmekäitlusteenuste pakkumiseni.

Raasiku valla jäätmehoolduse arendamine toimub omavalitsuse eelarvelistest vahenditest. Lisaks otsitakse jäätmehoolduse arendamiseks riiklike toetusprogrammide kasutamise võimalusi (näiteks Keskkonnainvesteeringute Keskus).

Joonis 22. Raasiku valla kulutused jäätmehooldusele aastatel 2020-2024 (allikas: Raasiku vald).

Keskkonnapoliitika põhimõte „saastaja maksab“ ja „tootja vastutus“ tähendab seda, et jäätmekäitluse kulud maksab kinni tarbija/jäätmetekitaja. Samuti on jäätmeseadusega sätestatud põhimõtted, et jäätmekäitluse kulud kannab jäätmetekitaja.

Jäätmereformi eesmärk on muuta jäätmehooldus ühtsemaks, läbipaistvamaks ja jätkusuutlikumaks. Reform täpsustab kohaliku omavalitsuse rolli jäätmehoolduse korraldajana, ühtlustab teenuse kvaliteeti üle riigi ning seab selgemad nõuded kulude katmisele ja tasusüsteemi ülesehitusele. Reformi keskne põhimõte on, et jäätmekäitus peab olema majanduslikult läbipaistev, õiglane ja toetama ringlussevõtu eesmärkide täitmist. Selleks määratakse täpsemalt kindlaks, milliseid kulusid peab katma jäätmetasu ning millised tegevused tuleb omavalitsuse jäätmehoolduse korraldamisel standardiseerida.

Alternatiivse korraldatud jäätmeveo rakendamisel tuleb kohaliku omavalitsuse poolt määrata, kuidas toimub jäätmevaldajate teenustasu kogumine, arveldamine ning kliendihalduse korraldamine. Vastavalt jäätmeseadus sätestatud võimalustele saab kohaliku omavalitsuse üksus valida erinevate korraldusmodelite vahel sõltuvalt oma haldusvõimekusest, koostöövõimalustest ja strateegilistest eesmärkidest.

Alternatiiv 1. Teenustasu kogumine vedaja vahendusel

Selle mudeli puhul sõlmib kohalik omavalitsus jäätmevedajaga lepingu, mille alusel korraldab vedaja jäätmevaldajatega seotud kliendihalduse ning arvete koostamise. Vedaja esitab arved otse jäätmevaldajatele, mis sisaldavad kõikide teenuste kuluridasid, s.h vajadusel ka jäätmehoolduskulude osa. Teenustasud laekuvad kohaliku omavalitsuse arvelduskontole, mille alusel tasutakse vedajatele ja jäätmekäitlejatele osutatud teenuste eest. Jäätmehoolduse arendamise tasu jääb omavalitsuse kasutada ning jäätmevaldajate registri pidamist korraldab omavalitsus.

Mudeli peamiseks eeliseks on kohaliku omavalitsuse väiksem igapäevane halduskoormus, kuna kliendisuhtlus, teenuste administreerimine ja arvelduse tehniline korraldus toimub vedaja kaudu. Tegemist on olemasoleva korraldatud jäätmeveo süsteemi edasiarendusega, mistõttu on lahendus nii jäätmevaldajatele kui ka teenuseosutajatele üldjuhul tuttav ja lihtsasti rakendatav.

Samas eeldab lahendus väga täpselt reguleeritud lepingulist suhet ning tõhusat järelevalvet andmete korrektsuse, teenuste kvaliteedi ja rahaliste kohustuste täitmise üle. Kuna teenustasud laekuvad kohaliku omavalitsuse kontole, kaasneb omavalitsusele ka finantsrisk olukordades, kus jäätmevaldajate maksekäitumine ei taga teenuste eest õigeaegset tasumist.

Lahendus sobib eelkõige väiksematele kohalikele omavalitsustele, kellel puudub valmisolek luua eraldiseisvat jäätmehoolduse haldusstruktuuri.

Alternatiiv 2. KOV ise korraldab arveldamise ja kogumise

Selle lahenduse puhul korraldab kohalik omavalitsus kogu jäätmevaldajate haldamise, arveldamise ja teenustasude kogumise oma struktuuri kaudu. Vajadusel luuakse selleks eraldi üksus või määratakse täiendavad tööülesanded olemasolevatele ametikohtadele. Arved väljastatakse kohaliku omavalitsuse nimel ning kõik teenustasud laekuvad otse omavalitsusele, kes tasub teenuseosutajatele vastavalt osutatud teenustele.

Mudeli peamiseks tugevuseks on maksimaalne kontroll kogu korraldatud jäätmeveo süsteemi üle. Kohalikul omavalitsusel on täielik ülevaade jäätmevaldajatest, teenuste osutamisest,

rahavoogudest ning probleemkohtadest. Samuti võimaldab see paindlikumalt kujundada jäätmehoolduse arengusuundi ja vajadusel süsteemi ümber korraldada.

Samas kaasneb sellise lahendusega märkimisväärne haldus- ja finantskoormus. Süsteemi toimimiseks on vajalik kompetentne tööjõud, kliendihalduse ja arvelduse tarkvara ning võimekus tegeleda võlgnevuste menetlemise, andmekaitse ja tehniliste probleemidega. Kõik süsteemi toimimisega seotud riskid jäävad kohaliku omavalitsuse kanda.

Lahendus sobib eelkõige suurematele kohalikele omavalitsustele või omavalitsustele, kellel on olemas piisav haldusvõimekus ja soov hallata kogu süsteemi täielikult iseseisvalt.

Alternatiiv 3. Teenuse korraldamine kohaliku omavalitsuse koostööorganisatsiooni kaudu

Selle mudeli puhul annab kohalik omavalitsus jäätmevaldajate haldamise, arveldamise ja korraldatud jäätmeveoga seotud tehniliste tegevuste korraldamise üle enda asutatud või kontrollitavale organisatsioonile, näiteks mittetulundusühingule, sihtasutusele või äriühingule. Organisatsioon korraldab igapäevast tegevust, peab arvestust jäätmevaldajate üle ning vastutab teenuste administreerimise eest, samal ajal kui kohalik omavalitsus säilitab strateegilise kontrolli ja järelevalve.

Mudeli oluliseks tugevuseks on võimalus koondada jäätmehoolduse korraldamiseks vajalik kompetents eraldiseisvasse organisatsiooni, vähendades samal ajal kohaliku omavalitsuse otsest halduskoormust. Selline lahendus võimaldab kasutada mastaabiefekti ning korraldada teenuseid kulutõhusamalt, eriti juhul kui koostööd tehakse mitme omavalitsuse üleselt.

Samuti võimaldab spetsialiseeritud organisatsioon keskenduda lisaks igapäevasele teenuse korraldamisele ka valdkonna arendamisele, teavitustööle ja ringmajanduse eesmärkide elluviimisele. Kohalik omavalitsus säilitab seejuures kontrolli organisatsiooni tegevuse üle läbi valitseva mõju ja lepinguliste tingimuste.

Mudeli rakendamine eeldab siiski piisava võimekusega organisatsiooni olemasolu ning selget vastutuse jaotust poolte vahel. Samuti kaasneb kohaliku omavalitsuse jaoks kohustus tasuda organisatsioonile teenuste osutamise eest.

Lahendus sobib eelkõige omavalitsustele, kes soovivad säilitada strateegilist kontrolli jäätmehoolduse üle, kuid vältida kogu süsteemi vahetut haldamist oma asutuse sees.

Korraldatud jäätmeveo tegevused on tulenevalt õigusaktide nõuetest universaalsed ning nende teostamist saab standardiseerida ning viia seeläbi tegevused efektiivselt juhitavateks ja madalma kulubaasiga teostavaks. Raasiku valla eesmärgiks on tagada korraldatud jäätmeveo tegevuste jätkusuutlik, elanikele arusaadav ja soodne toimimine ilma valla halduskoormust kasvatamata ja tegevusriske suurendamata. MTÜ Eesti Jäätmehoolduskeskus on rakendamas korraldatud jäätmeveo tegevuste haldamise teenuskeskust, mis võimaldab Raasiku vallal anda kogu valdkonna haldamine üle teenuskeskusele.

Omavalitsuse jäätmetasu on võimalik kujundada selliselt, et õigesti liigiti kogutud jäätmete üleandmine on mitu korda odavam segaolmejäätmete üleandmisest ning varesti liigiti kogutud ja liigiti kogumata jäetud jäätmete üleandmine on märgatavalt kallim.

Tasu läbipaistvuse saavutamiseks on oluline kindlalt fikseerida, mida jäätmetasu sisse arvestatakse ja milliseid kulusi selle eest tehakse. Tasu kogumise ja kasutamise andmed tuleb regulaarselt avalikustada ja hoida need andmed kättesaadavana omavalitsuse veebilehel.

Omavalitsuse jäätmetasu hulka on võimalik arvestada jäätmehooldusega seotud kulud:

- kogumisvahenditega seotud kulu (sh konteinerid, biolagunevad kotid või paberkotid, süvamahutid, kompostrid);
- jäätmete veo ja veo ettevalmistamisega seotud kulud (ka kehtiva korra kohaselt), sh jäätmete vedu jäätmejaamadest, avalikest konteineritest ja kogumisringide käigus;
- kogutud jäätmete käitlemise kulu (sh järel sortimine, segaolmejäätmete ladestus või põletus, liigiti kogutud jäätmete ringlussevõtt);
- jäätmekäitluskoha rajamis-, kasutamise-, sulgemise- ja järelhoolduskulud (ka kehtiva korra kohaselt), sh jäätmejaamade, kompostimisväljakute, sorteerimisjaamade, kogumiskohtade rajamine, olemasolevate rajatiste hooldamine, arendamine ja opereerimine;
- korduskasutuslahendustega seotud kulud (sh ringlusmajad);
- administratiivne töö (jäätmevaldajate registri teenus, jäätmevaldajatega arveldamine, liikmemaks),
- teavitus (kampaaniad, üritused, juhendmaterjalide valmistamine ja levitamine),
- järelevalvega kaasnevad kulud (sh valvekaamerad, üleantavate jäätmete kontrollimine),
- muud seotud kulud (nt uuringud, prügikoristus, toetused).

Elektroonikajäätmete ja pakendijäätmete käitlemise puhul maksavad otseselt kulud kinni tootja- ja taaskasutusorganisatsioonid, kaudselt aga ka lõpptarbija (jäätmekäitluskulud lisatakse toodete hindadele).

Kohalikul tasandil kehtestatud jäätmetasu võimaldab rohkem paindlikkust ja kohalike oludega arvestamist kui riiklikul tasandil kehtestatud jäätmemaks. Kohalik omavalitsus saab jäätmetasu suuruse üle otsustamisel võtta arvesse jäätmete ringlussevõtu eesmärkide saavutamiseks vajaminevaid tegevusi ja investeeringuid.

Kui kohalik omavalitsus jätkab korraldatud jäätmeveo korraldamist kontsessioonihanke alusel, tasub jäätmevaldaja jäätmeveoteenuse eest otse jäätmevedajale vastavalt hankes ja jäätmeveolepingus sätestatud teenustasudele. Sellisel juhul kujuneb jäätmevaldaja tasu eelkõige jäätmete kogumise, veo ja käitlemisega seotud kuludest ning omavalitsus ei korralda ise jäätmevaldajatega arveldamist ega teenustasude kogumist.

Omavalitsuse ülesandeks jääb korraldatud jäätmeveo süsteemi kavandamine, hanke korraldamine, jäätmevaldajate registri pidamine, järelevalve, teavitamine ning muu jäätmehoolduse arendamine. Nende tegevustega seotud kulud kaetakse üldjuhul kohaliku omavalitsuse eelarvest.

Mõlema korraldusmudeli puhul on oluline kujundada hanketingimused ja teenustasude struktuur selliselt, et need toetaksid jäätmete liigiti kogumist ning suunaksid vähendama segaolmejäätmete teket. Teenustasude kujundamisel tuleks lähtuda põhimõttest, et õigesti liigiti kogutud jäätmete üleandmine on jäätmevaldajale soodsam kui segaolmejäätmete üleandmine ning valesti liigiti kogutud või liigiti kogumata jäätmete üleandmine kõrgema tasuga.

LISA 1. TEGEVUSKAVA EESMÄRKIDE REALISEERIMISEKS

Nr	Tegevuse projekti nimi	Teostamise aeg	Teostaja, rahastusallikas
1	ELANIKKONNA KESKKONNATEADLIKKUSE TÕSTMINE		
1.1	Jäätmehooldusala artikle avaldamine valla veebilehel, ajalehes ja muudes meediakanalites	Pidev	KOV
1.2	Valla veebilehe pidev kaasajastamine jäätmealase teabe osas	Pidev	KOV
1.3	Vallavalitsuse ja allasutuste töötajate keskkonnateadlikkuse tõstmine	Pidev	KOV
1.4	Elanike teavitamine jäätmetekke vähendamise, korduskasutuse ja liigiti kogumise võimalustest	Pidev	KOV
2	OHTLIKE JÄÄTMETE KOGUMINE		
2.1	Ohtlike jäätmete kogumise korraldamine	Pidev	KOV, EJHK Toetusmeede
2.2	Asbestijäätmete kogumise korraldamine	Pidev	KOV, EJHK toetusmeede
2.3	Elanikkonna teavitamine ohtlike jäätmete probleemtoodete üleandmisvõimalustest	Pidev	KOV
3	JÄÄTMETE LIIGITI KOGUMISE JA TAASKASUTAMISE SUURENDAMINE		
3.1	Taaskasutusorganisatsioonidega lepingute uuendamine	2027-2028	KOV, ETO, EPR, TVO
3.2	Elanikkonna teavitamine pakendijäätmete kogumissüsteemist	Pidev	KOV
3.3	Elanikkonna teavitamine biojäätmete kompostimisvõimalustest, kohtkompostimisvõimaluste toetamine	Pidev	KOV
3.4	Kalmistute biojäätmete eraldi kogumise ja käitlemise korraldamine	Pidev	KOV
3.5	Elanikkonna teavitamine ehitusjäätmete käitlusnõuetest ja sorteerimisvõimalustest	Pidev	KOV
3.6	Raasiku jäätmejaama laiendamine	2026-2027	KOV, toetusmeede
3.7	Jäätmekäitluse tõhustamiseks vajaliku inventari soetamine või uuendamine	Vajadusel	KOV, toetusmeede või VE
3.8	Süvamahutite propageerimine korterelamute juures	Vajadusel	KOV, KÜ toetusmeede, KÜ eelarve

3.9	Avalikel üritustel kasutatavate sorteerimis-prügikastide soetamine	2028-2030	KOV, toetusmeede või VE
3.10	Kevadiste heakorratalgute ja koristuspäevade toetamise jätkamine kokku kogutud jäätmete äraveol.	Igal aastal	KOV
4 RINGMAJANDUSE JA KORDUSKASUTUSE ARENDAMINE			
4.1	Raasiku jäätmejaama korduskasutusruumi rajamine	2026-2027	KOV, toetusmeede
4.2	Korduskasutuse ja parandamise võimaluste arendamine koostöös kogukondade ja organisatsioonidega	Pidev	KOV, kogukonnad, MTÜ-d
4.3	Korduvkasutatavate nõude soetamine	2028-2030	KOV, toetusmeede või VE
4.3	Toidujagamiskapi ja teiste kogukondlike jagamislahenduste toetamine	Vajadusel	KOV, kogukonnad
4.4	Digitaalsete korduskasutus- ja jagamislahenduste arendamine ja kasutuselevõtu toetamine	2026-2028	KOV, EJHK, toetusmeede
4.5	Roheliste ja keskkonnahoidlike hanketingimuste rakendamise suurendamine	Pidev	KOV
4.6	Ringmajanduse põhimõtete rakendamine kohaliku omavalitsuse asutustes ja üritustel	Pidev	KOV
4.7	Digitaalse või füüsilise materjalipanga arendamine ehitus- ja korduskasutatavate materjalide ringluses hoidmiseks	Pidev	KOV, EJHK, toetusmeede
5 KORRALDATUD OLMEJÄÄTMEVEDU			
5.1	Korraldatud jäätmeveo käitlushanke läbiviimine	2027	KOV, EJHK
5.2	Korraldatud jäätmeveo veohanke läbiviimine	2027	KOV, EJHK
6 JÄÄTMEHOOLDUSE KORRALDUS JA JÄRELEVALVE			
6.1	Jäätmevaldajate registri pidamine ja pidev täiendamine	Pidev	KOV, EJHK
6.2	Jäätmevaldajate registri abil jäätmevaldajate hõlmatuse ja liigiti kogumise nõuete täitmise järjepideva kontrolli teostamine	Pidev	KOV, EJHK
6.3	Jäätmehoolduseeskirja ajakohastamine	Pidev	KOV, EJHK
6.4	Jäätmekava regulaarne ülevaatamine ja täiendamine	Pidev	KOV, EJHK
6.5	Roheliste/keskkonnahoidlike hanketingimuste eelistatud rakendamine teenuste ja asjade ostmisel.	Pidev	KOV
6.6	Koostöö naaberomavalitsustega jäätmete	Pidev	KOV, EJHK, LVJK

	kogumise ja käitlemise osas ühtsete reeglite ja lahenduste rakendamisel		
6.7	Jäätmekäitluslaste kontrollide teostamine ja vajadusel menetlemine (eraisikud, ettevõtted), koostöö järelevalve asutustega	Vajadusel	KOV, koostöö järelevalveasutustega
6.8	Omavaliliste prügi mahapaneku kohtade likvideerimise korraldamine	Vajadusel	KOV, maaomanikud
6.9	Jäätmete mahapanekut keelavate siltide paigaldamine kohtades, kus prügistamine on probleemiks	Vajadusel	KOV, maaomanikud

Lühendid:

KOV – kohalik omavalitsus

EJHK – MTÜ Eesti Jäätmehoolduskeskus

ETO – Eesti Taaskasutusorganisatsioon MTÜ

TVO – Tootjavastutusorganisatsioon OÜ

EPR – OÜ Eesti Pakendiringlus

VE – valla eelarve

KÜ - korteriühistu

LISA 2. JÄÄTMEHOOLDUSE ÕIGUSLIKUD ALUSED

Jäätmehoolduse korraldamise õigusraamistik põhineb Euroopa Liidu direktiividel, riiklikel ja kohaliku tasandi õigusaktidel ning valdkonda puudutavatel strateegiatel. Jäätmehoolduse korraldamise õigusruumist tulenevad järgmised peamised põhimõtted:

- riigi tasemel seatakse üldeesmärgid, mille rakendamine toimub kohaliku omavalitsuse strateegiate ja tegevuskavade alusel;
- jäätmehoolduse arendamine on jäätmeseaduse § 12 alusel kohaliku omavalitsuse ülesanne, mille täitmise eesmärgiks on vältida või vähendada jäätmeteket ning tõsta jäätmehoolduse taset;
- kohalikul omavalitsusel on lai otsustusruum parima jäätmehoolduse lahenduse rakendamisel;
- suurim vastutus eesmärgistatud tulemuste saavutamisel on jäätmetekitajatel ja – valdajatel, kes peavad täitma etteantud reegleid ja juhiseid jäätmete liigiti kogumisel, jäätmetekke ja keskkonnakahjulikke tegevuste vältimisel;
- kohalik omavalitsus vastutab jäätmeseaduse § 136³ sätestatud jäätmete taaskasutamise sihteesmärkide saavutamise eest, rakendades selleks kõiki vajalikke ja otstarbekaid tegevusi.

2.1. Euroopa Liidu õigusaktid ja arengudokumendid

Euroopa Liidu jäätmepoliitika on arenenud jäätmekäitluse korrastamiselt laiemaks korraldamisest laiemaks ringmajanduse põhimõtete rakendamiseks. Kui varasemalt keskenduti eelkõige jäätmehierarhia rakendamisele, siis alates 2020. aastal vastu võetud ringmajanduse tegevuskavast käsitletakse jäätmehooldust osana terviklikust ringmajanduse poliitikast. Ringmajanduse tegevuskava on osa Euroopa rohelisest kokkuleppest ning suunab majandust ressursitõhususe, kestlikkuse ja konkurentsivõime suurendamisele.

Euroopa Liidu jäätmepoliitika õiguslik alus tuleneb Euroopa Liidu toimimise lepingu (ELTL) artiklist 191 ning seda täpsustab Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2008/98/EÜ (jäätmete raamdirektiiv). Raamdirektiiv kehtestab viieastmelise jäätmehierarhia, mille kohaselt tuleb esmajärjekorras vältida jäätmete teket, seejärel eelistada korduskasutust, ringlussevõttu, taaskasutust ning käsitleda jäätmete kõrvaldamist sh ladestamist viimase võimalusena. Olulisel kohal on ka saastaja maksab põhimõte ja laiendatud tootjavastutus.

Ringmajanduse poliitika eesmärk on vähendada jäätmeteket, suurendada materjalide korduskasutust ja ringlussevõttu ning hoida tooteid ja materjale võimalikult kaua majanduses kasutuses. Keskmes on ringmajanduslik tootedisain, kestlik tootmine ja tarbimine ning kvaliteetne ringlussevõtt. Erilist tähelepanu pööratakse pakenditele, plastidele, tekstiilidele, elektri- ja elektroonikaseadmetele, patareidele ja akudele, toidule ning ehitussektorile. Jäätmehoolduse üldise õigusraamistiku moodustavad lisaks jäätmete raamdirektiivile ühtne

jäätmenimistu⁶ ning eri jäätmevoogusid reguleerivad direktiivid, sealhulgas pakendite ja pakendijäätmete⁷, patareide⁸ ning elektroonikaromude⁹ kohta.

Euroopa Liidu ringmajanduse poliitika eesmärk on asendada lineaarne majandusmudel ringse mudeliga, kus jäätmetekke ja esmase toorme kasutamise vajadus väheneb ning materjalide väärtus säilib võimalikult kaua. See loob aluse kestlikule majandusarengule ning toetab ka kohaliku tasandi jäätmehoolduse ja ringmajanduse arendamist, sealhulgas Raasiku vallas.

2.2. Strateegilised dokumendid

Keskkonnavaldkonna katusdokumendiks on seni olnud 2007. aastal koostatud „Eesti Keskkonnastrateegia aastani 2030“¹⁰. Strateegia määratles pikaajalised arengusuunad looduskeskkonna hea seisundi hoidmiseks, lähtudes keskkonnavaldkonna seostest majandus- ja sotsiaalvaldkonnaga ning nende mõjudest ümbritsevale looduskeskkonnale ja inimesele. Keskkonnastrateegias ei ole käsitletud tänaseks kõiki keskkonnavaldkonna jaoks aktuaalseid tegevussuundi ehk ei kata terviklikult kogu tulemusvaldkonda „Keskkond“. Uus keskkonnavaldkonna arengukava asendab seni kehtinud keskkonnastrateegiat.

Keskkonnavaldkonna arengukava (edaspidi KEVAD) eelnõu¹¹ lähtub Eesti riigi arengustrateegias „Eesti 2035“¹² seatud pikaajalistest sihtidest ning panustab eelkõige sihtide „Eesti majandus on tugev, uuendusmeelne ja vastutustundlik“ ning „Eestis on kõigi vajadusi arvestav, turvaline ja kvaliteetne elukeskkond“ saavutamisse. Arengukavaga toetatakse muutuste elluviimist peamiselt valdkondades „Majandus ja kliima“ ning „Ruum ja liikuvus“. Lisaks lähtub KEVAD Euroopa Liidu (EL) pikaajalistest eesmärkidest ning pakub lahendusi muutunud oludega kohanemiseks. KEVAD seab Eestile keskkonnavaldkonna visiooni, eesmärgid ja alaeesmärgid koos olulisemate poliitikainstrumentidega aastani 2030 ning korrastab selle valdkonna strateegilist planeerimist.

KEVAD-s seatud visiooni ja üldeesmärgi saavutamiseks on püstitatud 16 alaeesmärgi keskkonnavaldkonnale, jäätme- ja ringmajanduskava jaoks on olulisemateks valdkondadeks ringmajandus ja jäätmekäitlus. **Ringmajanduse valdkonna eesmärk aastaks 2030 on:** Eesti on toimiv ringse tootmise ja tarbimise süsteem. Tõhusa ringmajanduse rakendamisega tagatakse ettevõtluse väiksem keskkonnamõju, samas tõstes konkurentsivõimet ja suurendades ressurside kättesaadavust. Eestis kasutusel olevate ressurside tarneahel on selge ja võimalikult lühike. Kasutame ja tarbime kõiki ressursse targalt ja keskkonda hoidvalt ning see muudab meie ühiskonna kestlikuks. Looduskeskkonna ressursse kasutatakse kestlikult,

⁶ Euroopa Komisjoni otsus 2014/955/EL, millega kehtestatakse ühtne jäätmenimistu (<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/?uri=celex%3A32014D0955>)

⁷ Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv (EL) 2025/40 pakendite ja pakendijäätmete kohta (<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/ALL/?uri=CELEX:32025R0040>)

⁸ Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) 2023/1542 patareide ja akude ning patarei- ja akujäätmete kohta (<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/ALL/?uri=CELEX:32023R1542>)

⁹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv (EL) 2024/884 elektri- ja elektroonikaseadmete jäätmete kohta (<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/ALL/?uri=CELEX:32024L0884>)

¹⁰ Eesti Keskkonnastrateegia aastani 2030 (<https://www.riigiteataja.ee/aktiis/0000/1279/3848/12793882.pdf>)

¹¹ KEVAD eelnõu (<https://kliimaministeerium.ee/kevad>)

¹² Eesti riigi arengustrateegia „Eesti 2035“ (<https://valitsus.ee/strateegia-eesti-2035-arengukavad-ja-planeering/strateegia>)

võimaldades nende säilimise ja taastumise järgnevatele põlvedele. Tooted on kauakestvad ja materjalid on ohutult ja pikalt või lõputult ringluses. Ringmajanduse keskmes on ressursside kasutamise vähendamine, digitaalsed lahendused ja uued ärimudelid, mis ergutavad koostööd avaliku sektori, erinevate ettevõtete ning ettevõtete ja teadusasutuste vahel. Meil on piisavalt eksperte ning tagatud nende järelkasv, et toetada süsteemi jätkusuutlikkust ning arengut.

Jäätmekäitluse korraldamise valdkonna eesmärk aastaks 2030 on: Jäätmetekke vältimine ja toodete korduskasutamine ning parandamine on igapäevase käitumise osa ning jäätmetest luuakse uut väärtust toormena. Jäätmetekke vältimise raames tarbitakse mõistlikult ning vajaduspõhiselt keskkonnahoidlikke tooteid ja teenuseid, tekkekohal kogutakse jäätmeid liigiti, jäätmeid käsitletakse kui väärtuslikku ressurssi. Jäätmekorraldus lähtub jäätmehierarhiast, kus eelistatuim on jäätmetekke vältimine. Kus jäätmete tekkimise vältimine on võimatu, tuleb toetada toodete korduskasutust ja jäätmete korduskasutuseks ettevalmistamist. Toodete parandamine ja remontimine on võimalik, lihtne ja mugav ning majanduslikult mõttekas. Kasutades tekkinud jäätmeid kui ressurssi, on võimalik saada loodusvaradest maksimaalset väärtust ja vähendada nõudlust uute loodusvarade järele. Kui ringlussevõtt pole võimalik, siis tuleb eelistada muul viisil taaskasutamist, sh sektoriülest ressursside ristikasutamist, et võimalikult vähe suunata jäätmeid põletusse või ladestada neid prügilasse. Jäätmetest toormena väärtuse loomine asendab toormaterjali kasutuselevõttu.

Strateegia „Eesti 2035“ kohaselt on aastaks 2050 Eesti konkurentsivõimeline, teadmispõhise ühiskonna ja majandusega **kliimaneutraalne riik**, kus on tagatud kvaliteetne ja liigirikas elukeskkond ning valmisolek ja võime kliimamuutuste põhjustatud ebasoodsaid mõjusid vähendada ja positiivseid mõjusid parimal viisil ära kasutada.

Eesti majandus on vastutustundlik inimeste ja looduse suhtes. Siin on paindlikku, uuendusmeelset ja vastutustundlikku ettevõtlust ning ausat konkurentsi soodustav turvaline majanduskeskkond. Kohalike ressursside väärindamine on kasvanud ja loodusvarade kasutamisel arvestatakse nii elurikkuse säilimise kui ka sotsiaal-majanduslike mõjudega. Kasutusel on uuenduslikud tehnoloogiad ja looduslähedased lahendused, mis vähendavad ajakulu vahemaade läbimisel ja tagavad hea elukeskkonna terves Eestis.

Ringmajanduse valge raamat¹³ koondab ministeeriumite ja huvirühmade arutelude tulemusel kokku lepitud visiooni, ringmajanduse aluspõhimõtted ja arengusuunad, millest lähtutakse edasistes tegevustes. Dokument toetab erinevaid osapooli, et ringmajandus oleks läbiv raamistik planeerimises, tarbimises, tootmises, poliitikas, elustiilis, kultuuris ja väärtushinnangutes. Valgele raamatule järgneb ringmajanduse tegevuste kava, milles tuuakse välja erinevate valdkondade tegevused ja mõõdikuid.

Tõhusa ringmajanduse rakendamisega tagatakse tasakaal ettevõtluse ja keskkonnamuutuse vahel, tõstes konkurentsivõimet ja säilitades toorainete varustuskindlust. Looduskeskkonna ressursse kasutatakse kestlikult, võimaldades nende säilimise ja taastumise järgnevatele põlvedele. Tooted on kauakestvad ja materjalid on ohutult, pikalt ringluses. Ringmajanduse keskmes on ressursside kasutamise vähendamine, digitaalsed lahendused ja uued ärimudelid, mis ergutavad ka koostööd erinevate ettevõtete ning ettevõtete ja teadusasutuste vahel. Olemas on piisav ekspertide järelkasv, mis tagab süsteemi jätkusuutlikkuse ning arenemise.

¹³ Ringmajanduse valge raamat (https://ringmajandus.envir.ee/sites/default/files/2022-g06/Ringmajandus_valge_raamat.pdf)

2.3. Riigi tasand

Riigi tasandil kujundab jäätmepoliitikat Kliimaministeerium, kelle ülesanne on koostada ja ajakohastada riigi jäätmekava ning tagada jäätmehoolduse õiguslik raamistik. Riigi jäätmepoliitika eesmärk on vähendada jäätmeteket, suurendada jäätmete ringlussevõttu ning liikuda järk-järgult ringmajanduse põhimõtete rakendamise suunas.

Alates 2026. aastast kehtima hakanud jäätmereformi kohaselt tuleb kohalikel omavalitsustel tagada olmejäätmete liigiti kogumise määr vähemalt 67% aastaks 2027, millele järgneb järkjärguline kasv kuni 75%ni aastaks 2035. Nimetatud eesmärkide saavutamine eeldab toimivat liigiti kogumise süsteemi, sh biojäätmete, pakendijäätmete ning muude jäätmeliikide eraldi kogumist.

Olulist rolli jäätmehoolduse korraldamisel täidab ka Keskkonnaamet, kes annab keskkonnakaitselube, registreerib jäätmeluba mittevajavaid jäätmekäitlejaid ning teostab riiklikku järelevalvet. Samuti on oluline Keskkonnaagentuur, kelle ülesanne on keskkonnaandmete kogumine ja analüüs ning keskkonnaseisundi hindamine, sealhulgas jäätmemajanduse arengu toetamine andmete ja analüüside kaudu.

Riigi tasandil reguleerivad jäätmehooldust peamiselt jäätmeseadus, pakendiseadus ning nende rakendusaktid, mis sätestavad jäätmekäitluse nõuded ja vastutuse jaotuse erinevate osapoolte vahel.

2.4. Kohaliku omavalitsuse tasand

Kohalikul tasandil on jäätmehoolduse korraldamine kohaliku omavalitsuse ülesanne, mis tuleneb seadusest. Kohaliku omavalitsuse roll on jäätmehoolduse süsteemi kavandamine ja toimimise tagamine, sealhulgas korraldatud jäätmeveo korraldamine, jäätmete liigiti kogumise arendamine ning jäätmehoolduseeskirja kehtestamine.

Jäätmereformist tulenevalt on kohaliku omavalitsuse roll jäätmehoolduse korraldamisel oluliselt tugevnenud. Omavalitsuse ülesanne on tagada toimiv ja tõhus liigiti kogumise süsteem, mis võimaldab saavutada riiklikud sihtarvud. See hõlmab nii tekkekohapõhise kogumise kui ka avaliku kogumisvõrgustiku arendamist, arvestades kohalikke olusid.

Samuti on omavalitsuse ülesanne kavandada ja arendada jäätmehoolduse infrastruktuuri, sealhulgas jäätmepunkte, jäätmejaamu ja muid kogumislahendusi, ning tagada teenuse kättesaadavus kõigile elanikele. Oluline roll on ka teavitustegevusel ja järelevalvel, et suunata elanikke ja ettevõtteid järgima jäätmehoolduse nõudeid.

Kohalikul tasandil reguleerivad jäätmehooldust arengukava, käesolev jäätme- ja ringmajanduskava ning jäätmehoolduseeskiri¹⁴.

2.5. Ettevõtte tasand

Ettevõtete tegevust jäätmehoolduses reguleerivad keskkonnakaitseload ning kehtivad õigusaktid. Kui ettevõtte käitleb teiste isikute tekitatud jäätmeid, peab ta omama vastavat keskkonnakaitseluba.

Ettevõtted on olulised jäätmetekitajad ning nende kohustus on korraldada oma tegevuse käigus tekkivate jäätmete liigiti kogumine ja nõuetekohane käitlemine. See hõlmab tavajäätmete

¹⁴ Raasiku valla jäätmehoolduseeskiri: (<https://www.riigiteataja.ee/akt/426022022040>)

kogumist ja suunamist taaskasutusse, ohtlike jäätmete eraldi kogumist ning üleandmist vastavat luba omavatele käitlejatele.

Ettevõtetel on oluline roll ringmajanduse põhimõtete rakendamisel, sealhulgas jäätmetekke vähendamisel, materjalide korduskasutuse edendamisel ning jäätmete ringlussevõtu suurendamisel. Samuti tuleb ettevõtetel arvestada tootjavastutuse põhimõttega, mille kohaselt vastutavad tootjad turule lastud toodetest tekkivate jäätmete käitlemise eest.

2.6. Kodumajapidamise tasand

Kodumajapidamised on peamised olmejäätmete tekitajad ning nende roll jäätmehoolduses on keskne. Kodumajapidamiste kohustus on liituda korraldatud jäätmeveoga ning tagada jäätmete liigiti kogumine tekkekohas.

Oluline on biojäätmete liigiti kogumine või kompostimine, samuti paberi ja kartongi, pakendijäätmete, tekstiilijäätmete ning muude jäätmeliikide eraldi kogumine. Ohtlikud jäätmed ja probleemtooted tuleb eraldada ning anda üle selleks ettenähtud kogumiskohtadesse.

Kodumajapidamiste teadlikkus ja käitumine mõjutavad otseselt jäätmete ringlussevõtu taset. Seetõttu on oluline tagada selge ja arusaadav teave jäätmete liigiti kogumise kohta ning soodustada keskkonnahoidlikke tarbimisharjumusi. Kodumajapidamiste jäätmekäitlust reguleerib kohaliku omavalitsuse jäätmehoolduseeskiri, mis lähtub riiklikest eesmärkidest ja õigusaktidest ning arvestab kohalikke eripärasid.

LISA 3. JÄÄTME- JA RINGMAJANDUSKAVA RAKENDAMISE MÕJU KESKKONNALE

Raasiku valla jäätmekava rakendamine mõjutab keskkonda eelkõige jäätmehoolduse korralduslike muudatuste, liigiti kogumise laiendamise, korduskasutuse edendamise ning jäätmeveo- ja käitlussüsteemi arendamise kaudu. Mõju avaldub peamiselt jäätmevoogude ümberjaotumises, jäätmete ladestamise ja põletamise vähenemises ning järelevalve ja keskkonnateadlikkuse suurenemises.

Käesoleva kavaga seatud eesmärkide ja kavandatud tegevuste keskmes on tervikliku ja tõhusa jäätmekäitlussüsteemi kujundamine. Jäätmehoolduse ja ringmajanduse arengut planeeritakse lähtudes jäätnehierarhiast ja otstarbekuse põhimõttest, eelistades jäätmetekke vältimist, toodete korduskasutust ning materjalide ringlussevõttu. Suuremat tähelepanu pööratakse jäätmete tekkekohal liigiti kogumise võimaluste parandamisele ja kogutud jäätmete taaskasutamisele.

Jäätmetekke vältimine ja korduskasutuse edendamine vähendavad jäätmete kogumahtu ning loodusressursside kasutamist, vähendades ühtlasi jäätmete kogumise, veo, käitlemise, ladestamise ja põletamisega kaasnevat keskkonnakoormust. Liigiti kogumise ja ringlussevõtu suurendamine vähendab segaolmejäätmete hulka ning vajadust jäätmeid ladestada või põletada. Biojäätmete eraldi kogumine aitab vähendada ka prügilates tekkiva metaani kogust. Materjalide ringlussevõtt vähendab vajadust kasutada esmast tooret ja toetab loodusressursside säästlikumat kasutamist.

Jäätmekava rakendamisel arendatakse jäätmete kogumise ja käitlemise korraldust, parandatakse liigiti kogumise võimalusi, toetatakse korduskasutuslahendusi ning edendatakse jäätmetekke vähendamist. Lisaks suurendatakse elanike ja teiste sihtrühmade keskkonnateadlikkust ning soodustatakse kestlikumaid tarbimisharjumusi. Tõhusam järelevalve aitab vähendada ebaseaduslikku jäätmekäitlust ning sellega kaasnevat pinnase, põhjavee ja õhu saastamise riski.

Jäätmekava tegevused toetavad seega lisaks jäätmekäitluse arendamisele ka ressursside tõhusamat kasutamist ja ringmajanduse põhimõtete rakendamist kohalikul tasandil. Kavandatud tegevuste tulemusena vähenevad jäätmekäitlusega kaasnevad negatiivsed keskkonnamõjud ning paraneb jäätmehoolduse üldine tõhusus ja keskkonnahoidlikkus.

Jäätmete tekke, kogumise ja käitlemise keskkonnamõju

Kõige suuremat mõju keskkonnale avaldavad jäätmed, mis viiakse otseselt keskkonda ehk ebaseaduslikult kõrvaldatud ja ladestatud jäätmed. Ebaseaduslik tegevus on võimalik eelkõige tulenevalt sellest, et:

- kõik jäätmevaldajad ei ole korraldatud jäätmeveoga hõlmatud;
- teadlikkus ja järelevalve korraldus on ebapiisav;
- järelevalve tõhusust piiravad rahalised ressursid;
- osadel elanikel puudub motivatsioon või harjumus jäätmeid nõuetekohaselt liigiti koguda.

Jäätmetest tuleneva keskkonnamõju vältimisel on oluline roll inimeste teadlikkusel ja jäätmete tekkekohal liigiti kogumise vajalikkuse mõistmisel. Mida rohkem jäätmeid kogutakse liigiti ja antakse üle nõuetekohasele käitlejale, seda suurem on jäätmete taaskasutus ja seda väiksem

on negatiivne keskkonnamõju. Sellise tegevusega on võimalik kokku hoida tarbitavaid ressursse ja vältida ohtlike ainete keskkonda sattumist.

Olmejäätmete, sealhulgas biolagunevate jäätmete puhul mõjutavad keskkonda lõhnahäiringud, kogumisvahendites tekkiv nõrgvesi ning näriliste ja lindude levik. Selle tõkestamiseks on vajalik tagada regulaarne jäätmevedu, nõuetele vastavate kogumisvahendite kasutamine ja nende sobiv paigutus.

Jäätmeveo keskkonnamõju

Jäätmeveo peamisteks negatiivseteks keskkonnamõjudeks on jäätmeveokite tekitatavad heitgaasid, müra ja lõhnahäiringud ning jäätmete sattumine keskkonda. Häiringuid võib suurendada ka ebaefektiivne veokorraldus, näiteks ebaregulaarsed veoringid, mahutite tühjendamise ebaühtlane korraldus ja dubleerivad veomarsruudid.

Jäätmeveo korraldamisel on oluline tagada piirkondade vaheline logistiline ühtlus ja veoringide efektiivsus. Mõju keskkonnale sõltub eelkõige veomarsruutide optimeerimisest, kasutatavast tehnikast ja veograafikute läbimõeldud korraldusest. Vald peab oluliseks, et jäätmevedajad järgiksid hanketingimustes sätestatud logistilise ühtlustamise nõuet ning korraldaksid veograafikud võimalusel selliselt, et samalt tänavalt kogutakse jäätmeid samal päeval. See aitab vältida dubleerivaid veoringe, vähendada veokite läbisõitu ja transpordist tulenevat keskkonnamõju ning parandada teenuse kvaliteeti.

Korraldatud jäätmevedu loob võimaluse jäätmekogumist terviklikult ja logistiliselt tõhusalt korraldada. Keskkonnamõju vähendavad lisaks liigiti kogumise tõhustamine ja jäätmetekke vähendamine, samuti keskkonnasäästlikumate jäätmeveokite kasutamine ning ühismahutite rakendamine, mis võimaldavad veograafikuid paremini optimeerida ja vähendada sõidukite läbisõitu.

Jäätmete kõrvaldamise keskkonnamõju

Jäätmete kõrvaldamine tähendab nende viimist prügilasse, põletamist ilma energiat tootmata või muud toimingut, mis ei kvalifitseeru taaskasutuseks. Nendest tegevustest tulenevaid keskkonnamõjusid vähendavad kõrvaldamiskäitistele seatud ranged nõuded. Keskkonnamõjusid on võimalik täiendavalt vähendada liigiti kogumise kaudu, mis võimaldab suunata suurema osa jäätmetest taaskasutusse ning vähendada kõrvaldamisele minevate jäätmete hulka ja ohtlikkust.

Jäätmete taaskasutamise keskkonnamõju

Jäätmete taaskasutamine avaldab valdavalt positiivset mõju keskkonnale, kuna aitab vähendada uute loodusvarade kasutust, kasvuhoonegaaside heidet ning pikendada materjalide elutsükli. Materjalide suunamine taaskasutusse säästab energiat ja tooraineid ning vähendab ladestatavate jäätmete hulka.

Samas kaasnevad taaskasutusega teatud keskkonnamõjud, mis sõltuvad kasutatavast tehnoloogiast, jäätmete kvaliteedist ja transpordivahemaadest. Ümbertöötlemise protsessid nõuavad energiat ning võivad põhjustada heitmeid ja kõrvalsaadusi, kui neid ei teostata parima võimaliku tehnoloogia alusel. Suurim keskkonnakasu saavutatakse siis, kui jäätmeid taaskasutatakse võimalikult lähedal nende tekkekohale ja energiatõhusalt.

Tulenevalt jäätmete taaskasutamise eesmärkidest, ringmajandusliku majandusmudeli arendamise vajadusest ning keskkonnanõu edendamiseks on jäätmehoolduse arendamisel

katuseesmärgiks keskkonnahoidlikule ja süsinikuneutraalsele jäätmehoolduse korraldamise mudelile üleminek. See tähendab süsteemi, mis soodustab jäätmetekke vähendamist, materjalide ringlussevõttu ning vähese CO₂ heitmega käitlust.

Keskkonnahoidliku jäätmehoolduse raames toetatakse materjalide taaskasutust, korduskasutust ja kompostimist, samuti välditakse jäätmeteket ja vähendatakse tarbimist. Süsinikuneutraalsuse saavutamiseks optimeeritakse logistikat ja transporti, kasutatakse suurema mahutavusega või harvemini tühjendatavaid kogumislahendusi ning võimalusel keskkonnasäästlikumaid jäätmeveokeid.

Ringmajanduse rakendamise keskkonnamõju

Ringmajanduse põhimõtete rakendamine aitab vähendada jäätmeteket, säästa loodusressursse ning vähendada jäätmekäitlusega kaasnevat keskkonnamõju. Ringmajanduse eesmärk on hoida materjale ja tooteid võimalikult kaua kasutuses läbi korduskasutuse, parandamise ja ringlussevõtu. Selline lähenemine vähendab vajadust uute toorainete kasutamiseks ning aitab vähendada tootmise, transpordi ja jäätmete kõrvaldamisega seotud keskkonnakoormust.

Keskkonnamõju väheneb eelkõige läbi jäätmete liigiti kogumise ja materjalide taaskasutusse suunamise. Mida rohkem jäätmeid suunatakse ringlusse, seda vähem jäätmeid ladestatakse prügilasse või põletatakse. See aitab vähendada kasvuhoonegaaside heidet, pinnase- ja veereostuse riski ning energiakulu. Samuti aitab esemete korduskasutus ja parandamine pikendada toodete eluiga ning vältida veel kasutuskõlblike esemete muutumist jäätmeteks. Terviklik ringmajanduse süsteem aitab kaasa ressursitõhusamale ja keskkonnahoidlikumale jäätmehooldusele ning toetab kliima- ja keskkonnaeesmärkide saavutamist.

LISA 4. EELMISES JÄÄTMEKAVAS PÜSTITATUD EESMÄRKIDE TÄITMISEST

Raasiku valla jäätmekava 2022-2027 (edaspidi eelmine jäätmekava)¹⁵ peaeesmärgiks oli jäätmekäitluse hierarhiat järgiv säästev jäätmehooldus.

Eesmärkideni jõudmiseks koostati tegevuskava, mis oli eelmise jäätmekava peatükk 5.6 (tabel 21). Tegevuskavas täpsustati konkreetselt tegevused ja nende elluviimise aeg, mis aitavad kaasa strateegiliste eesmärkide saavutamisele. Alljärgnevas tabelis 1 on toodud hinnang eelmise jäätmekavas seatud eesmärkide täitmisele.

Tabel 1. Eelmise jäätmekava perioodi eesmärkide täitmine

NR	TEGEVUS	ÜLEVAADE TÄITMISEST
EESMÄRK 1: JÄÄTMEKETKE VÄLTIMISE EDENDAMINE		
1.1	Teadlikkuse suurendamine	Teostamisel/pidev
1.1.1	Teadlikkuse tõstmise kampaaniate korraldamine kõikide suuremate sihtrühmade põhiselt.	Teostamisel/pidev
1.1.2	Informatsiooni (juhendid, õppematerjalid jms) esitamine valla kodulehe, ajalehe ja muude meediakanalite vahendusel.	Teostamisel/pidev
1.1.3	Koostöös haridusasutustega, ettevõtetega ja muude organisatsioonidega jäätmetekke vältimise ja jäätmete taaskasutamise ühisprojektide teostamine	Teostamata
1.1.4	Vallavalitsuse ja allasutuste töötajate keskkonnateadlikkuse tõstmine.	Teostamisel/pidev
1.2	Korduskasutust võimaldavate olemasolevate ja uute keskuste loomise toetamine	Teostamata
EESMÄRK 2: JÄÄTME TE LIIGITI KOGUMISE EDENDAMINE		
2.1	Teadlikkuse tõstmise kampaaniate läbiviimine	Teostamisel/pidev
2.2	Jäätmevaldajate teadlikkuse tõstmine pakendijäätmete liigiti kogumise osas koostöös TKO-ga.	Teostamisel/pidev
2.3	Avalike pakendijäätmete kogumispunktide arendamine: sobivate asukohtade määramine, heakorra tagamine ja kogumisvahendid materjalide liigiti kogumiseks, segapakendite kogumine viiakse minimaalseks.	Teostamisel/pidev
2.4	Biolagunevad köögi- ja sööklajajäätmete liigiti kogumine muudetakse kohustuslikuks kõikidele jäätmevaldajatele.	Teostatud
2.5	Biolagunevad köögi- ja sööklajajäätmete kogumisvahendite ja kompostrite hankimine ning jäätmevaldajate toetamine nende soetamisel.	Teostatud
2.6	Olmejäätmete taaskasutamise sihteesmärkide saavutamist võimaldava olmejäätmete materjalipõhise liigiti tekkekohal kogumise rakendamine ja korraldatud jäätmeveoga hõlmamine.	Teostamisel/pidev
2.7	Korraldatud jäätmeveo rakendamine viisil, kus kohustus ja vastutus jäätmevaldajatega jäätmeveo lepingute sõlmimisel on Raasiku valla poolt volitatud MTÜ-l.	Lepingute sõlmimise kohustus anti jäätmevedajale
2.8	Jäätmejaama teenuste arendamine liigiti kogutud jäätmete äraandmise soodustamiseks.	Teostamisel

¹⁵ Raasiku valla jäätmekava 2022-2027 (<https://www.riigiteataja.ee/akt/419022022048>)

2.9	Uute jäätmepunktide rajamine, süvamahutite hankimine ja paigaldus.	Täitmata
2.10	Avalike ürituste jäätmemajanduse reguleerimine jäätmetekke vähendamiseks ja taaskasutamise edendamiseks.	Teostamisel/pidev
2.11	Avalike kogumisvahendite välimuse ja kujunduse ühtlustamine nende kasutusrusaadavuse parandamiseks.	Teostamisel/pidev
2.12	Ohtlike jäätmete kogumisringide korraldamine.	Teostatud
2.13	Ehitus- ja lammutustegevuse reglementeerimine tegevuste keskkonnamõjude vähendamiseks ja tekkivate jäätmete nõuetekohase käitlemise tagamiseks.	Täitmata
EESMÄRK 3: JÄÄTMETE TAASKASUTAMISE SUURENDAMINE		
3.1	Aia- ja haljastujäätmete tekkekohal kompostimise reguleerimine ja edendamine.	Teostatud
3.2	Köögi- ja söögijäätmete tekkekohal kompostimise reguleerimine ja edendamine.	Teostatud
3.3	Valla territooriumile kompostimisväljaku rajamine	Täitmata
3.4	Kompostmulla jm taaskasutusmaterjalide kasutuselevõtt Raasiku valla objektidel.	Multši valmistamine peenematest puuokstest, mida kasutatakse valla objektidel.
3.5	Jäätmejaama ja jäätmepunktide liitmine korraldatud jäätmeveoga.	Jäätmejaam liidetud korraldatud jäätmeveosse. Jäätmepunkte vallas ei ole.
3.6	Raasiku valla jäätmejaama laiendamine ja inventari soetamine	Teostamisel
3.7	Raasiku aleviku jäätmepunkti asukoha võimaluste kaardistamine ja jäätmepunkti rajamine.	Täitmata
EESMÄRK 4: JÄÄTMETEST TULENEVA KESKKONNARISKI VÄHENDAMINE		
4.1	Ohtlike jäätmete vastuvõtmise edendamine jäätmejaamas.	Teostamisel
4.2	Elektroonikajäätmete, s.h. patareide, lambipirnide, akude ja muude probleemtoodete elanikelt tasuta vastuvõtmise tegevuste edendamine.	Teostamisel
4.3	Ohtlike jäätmete ja ravimijäätmete kogumise ja käitlemise tingimuste osas jäätmevaldajate teadlikkuse tõstmine.	Teostamisel/pidev
4.4	Juhendamise ja järelevalve süsteemi rakendamine asutuste ja ettevõtete jäätmekäitluse korraldamise osas. Ettevõtetele ja asutustele jäätmekava koostamise nõude kehtestamine.	Täitmata
4.5	TKO tegevuste järelevalve pakendivõrgu nõuetekohasel opereerimisel.	Teostamisel/pidev
4.6	Jäätmereostuste likvideerimine vastavalt vajadustele.	Ei kohaldu
4.7	Jäätmevaldajate registri abil jäätmevaldajate hõlmatuse ja liigiti kogumise nõuete täitmise järjepideva kontrolli teostamine. Vajadusel täiendava tarkvara kasutuselevõtmine.	Teostamisel/pidev

4.8	Roheliste/keskkonnahoidlike hanketingimuste eelistatud rakendamine teenuste ja asjade ostmisel.	Teostamisel/pidev
4.9	Kevadiste heakorralgute ja koristuspäevade toetamise jätkamine kokku kogutud jäätmete äraveol.	Teostamisel iga aasta
EESMÄRK 5: ANDMETE KORREKTSUS, JÄRELEVALVE, KOOSTÖÖ, TUNNUSTAMINE		
5.1	Järelevalve korraldamise tegevuskava loomine ja rakendamine.	Täitmata
5.2	Kõikide jäätmevaldajate kandmine registrisse, jäätmevaldajate registri nõuetekohane pidamine ja andmekvaliteedi parandamine.	Teostamisel/pidev
5.3	Korraldatud jäätmeveos jäätmeveoteenuse osutajale täiendava kohustuse rakendamine: jäätmevaldajate osas järelevalve teostamiseks informatsiooni kogumine.	Täitmata
5.4	Koostöö edendamine Keskkonnaametiga kõikides jäätmehoolduse tegevuste osas.	Täitmata
5.5	Koostöö naaberomavalitsustega jäätmete kogumise ja käitlemise osas ühtsete reeglite ja lahenduste rakendamisel (piiriülene koostöö tegevuste efektiivsuse suurendamise eesmärgil).	Teostamisel
5.6	MTÜ Eesti Jäätmehoolduskeskus arendamises osalemine	Teostamisel